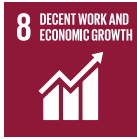

การทบทวนการดำเนินการ
ตามวาระการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติ
โดยสมัครใจของไทย พุทธศักราช 2560

คำนำ

หนังสือเล่มนี้มีที่มาจากรายงานของคณะทำงานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน คณะทำงานดังกล่าวประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนแต่ละเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีอธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะทำงาน โดยมีหน้าที่ในการประเมินความคืบหน้าการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยเพื่อจัดทำเป็นรายงานไว้ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งในกรอบสหประชาชาติ

ในโอกาสที่ประเทศไทยได้ดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาแล้วเป็นระยะเวลา 1 ปี เมื่อปี 2559 คณะทำงานได้จัดทำรายงานผลการทบทวนการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติ โดยสมัครใจ (Voluntary National Review: VNR) ของไทย พุทธศักราช 2560 ขึ้นเพื่อนำเสนอต่อเวทีหรือทางการเมืองระดับสูงว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (High-Level Political Forum on Sustainable Development : HLPF) ภายใต้คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (Economic and Social Council : ECOSOC) ซึ่งต่อมา นายดอน ปรมดีภวินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ พร้อมด้วยคณะผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และเยาวชน ได้เดินทางไปนำเสนอรายงานดังกล่าวที่สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนกรกฎาคม 2560 ประเด็นสำคัญ ๆ ที่ได้นำเสนอ อาทิ นโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ ความสำเร็จของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในด้านบริการสาธารณสุข การขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐ ความท้าทายที่ยังคงมีอยู่ โดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะแนวทางของไทยในการช่วยบรรลุมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งได้นำเอกสารรายงานดังกล่าวไปเผยแพร่ในช่วงการประชุม HLPF ด้วย

กระทรวงการต่างประเทศจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้จากเอกสารรายงานที่คณะผู้แทนไทยนำไปเผยแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์ให้หน่วยงานและประชาชนชาวไทยในวงกว้างรับทราบสถานะและความคืบหน้าในการดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ผ่านมาของไทย ทั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะช่วยสร้างความตระหนักรู้ และนำไปสู่การฝึกกำลังของทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

สารจาก พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

เนื่องในโอกาสการจัดทำหนังสือรายงานผลการทบทวนการดำเนินการ
ตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติ โดยสมัครใจ
(Voluntary National Review : VNR) ของไทย พุทธศักราช 2560

ประเทศไทยยึดถือแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานไว้มาเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับความสมดุลของการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นหลักการที่สอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ทั้งนี้ ประเทศไทยปรารถนาจะเห็นทุกประเทศทั่วโลกเข้มแข็งและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปด้วยกัน โดยไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง จึงพร้อมที่จะเสริมสร้างความร่วมมือ “SEP for SDGs Partnership” กับทุกประเทศ

ในโอกาสการจัดทำและเผยแพร่รายงานผลการทบทวนการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติ โดยสมัครใจ (Voluntary National Review : VNR) ของไทย พุทธศักราช 2560 ที่เสนอต่อเวทีหารือทางการเมืองระดับสูงว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (High - Level Political Forum on Sustainable Development) ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2560 นั้น ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจร่วมกันของทุกภาคส่วน และนำไปสู่การร่วมแรงร่วมใจที่จะขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อนำพาประเทศและประชาชนชาวไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สืบไป

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

สารจาก นายดอน ปรมดีวินัย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

การทูตเพื่อการพัฒนาเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การต่างประเทศที่สำคัญของไทย สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ต้องการนำพาประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และเพิ่มบทบาทและการมีส่วนร่วมของไทยในเวทีระหว่างประเทศ ในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับนานาประเทศ

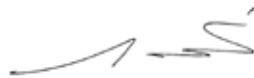
ที่ผ่านมา กระทรวงการต่างประเทศได้ดำเนินการด้านนี้อย่างแข็งขัน และต่อเนื่อง โดยได้มีส่วนร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และเป็นผู้แทนประเทศไทยในการเจรจาเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) หรือ SDGs และวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) นอกจากนี้ ปัจจุบันกระทรวงการต่างประเทศยังได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ที่มีนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นประธาน ให้เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 17 ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างหุ้นส่วนทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อนำพาประเทศไทยและมิตรประเทศให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปด้วยกัน

อีกภารกิจหนึ่งที่กระทรวงการต่างประเทศได้รับมอบหมายจาก กพย. คือ เป็นหัวหน้าคณะทำงานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำประสบการณ์การขับเคลื่อน SDGs ของไทยไปแลกเปลี่ยน

กับประชาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในกรอบสหประชาชาติ และโดยที่ไทยเป็นหนึ่งใน 43 ประเทศที่ได้อาสาเข้าร่วมนำเสนอรายงานผลการทบทวนการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติ โดยสมัครใจของไทย พุทธศักราช 2560 คณะทำงานฯ จึงได้จัดทำรายงานฉบับนี้ขึ้น และสามารถเปิดอ่านได้ที่ www.mfa.go.th/sep4sdgs

รายงานนี้มิได้เป็นเพียงการนำเสนอความคืบหน้าและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของไทยกับประชาคมระหว่างประเทศเท่านั้น แต่กระบวนการจัดทำรายงานยังได้ช่วยสร้างความตระหนักรู้และความรู้สึกเป็นเจ้าของต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ในประเทศไทยด้วย

โดยหน่วยงานรับผิดชอบทั้ง 17 เป้าหมายได้เข้ามามีส่วนร่วมทบทวนความพร้อมและความคืบหน้าของไทยในการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 รวมถึงประเมินความท้าทายที่ไทยต้องเร่งจัดการ ในขณะที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ก็ได้มีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะผ่านการลงพื้นที่ของกระทรวงการต่างประเทศทั้งในกรุงเทพฯ และส่วนภูมิภาค จึงเชื่อว่าผลจากกระบวนการจัดทำรายงานทั้งสองส่วนนี้เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการดำเนินงานของ กพย. และการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยต่อไปในอนาคต

(นายดอน ปรมดีถวิลวณิช)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

สารบัญ

10

บทสรุปผู้บริหาร รายงานผลการทบทวน
การดำเนินการตามวาระ-การพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030
ระดับชาติ โดยสมัชชาคุณธรรมไทย พุทธศักราช 2560

193

กลไกการดำเนินงาน

196

แผนการดำเนินงาน
ในอนาคต

04

สารจากนายกรัฐมนตรี

06

สารจากรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการต่างประเทศ

19

บทนำ

23

ระเบียบวิธีและ
กระบวนการเตรียมการ

26

นโยบายและ
สภาพแวดล้อม
ที่เอื้ออำนวย

199

บทสรุป

200

การจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมาย
การพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย
และภาคผนวกเชิงสถิติ

บทสรุปผู้บริหาร รายงานผลการทบทวน การดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติ โดยสมัครใจของไทย พุทธศักราช 2560

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนมาอย่างยาวนาน โดยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ตลอดจนได้เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งก็ได้ผนวกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เข้าไว้ด้วย ทั้งนี้ รัฐบาลไทยมุ่งมั่นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกเป้าหมายและทุกพื้นที่ และประเทศไทยยังแบ่งปันแนวทางการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่นานาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นับแต่ไทยได้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม 77 เมื่อปี 2559

กลไกระดับชาติ

คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เป็นกลไกหลักของไทยในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย ซึ่งรวมถึงการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กพย. มีผู้แทนจากภาครัฐ เอกชน วิชาการ และภาคประชาสังคมร่วมเป็นองค์ประกอบ และมีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเลขานุการ กพย. มุ่งเน้นการดำเนินงานที่สำคัญ 3 ด้าน คือ การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ และการพัฒนาข้อมูลและสถิติเพื่อสนับสนุน การติดตามผลการดำเนินงานตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 นอกจากนี้ กพย. ได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้นอีกหลายชุดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในหลายมิติ อาทิ การทบทวนและจัดทำ

ข้อเสนอแนะมาตรการเชิงกฎหมาย เศรษฐกิจและสังคมที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การประสานการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างหน่วยงานและจัดลำดับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการจัดทำรายงานความคืบหน้า ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

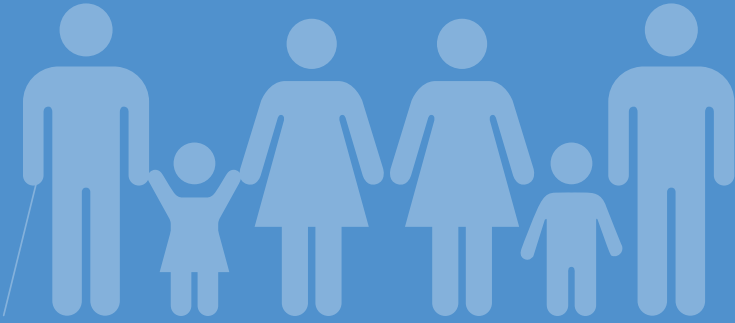
การดำเนินงานของ กพย. ที่ผ่านมามีความคืบหน้าไปมาก เช่น ได้มีการจัดทำแผนที่นำทางสำหรับแต่ละเป้าหมาย การจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและเป้าประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย การศึกษาและรวบรวมบทเรียนตัวอย่างการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การกลั่นกรองข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น

การมีส่วนร่วม

นอกจากมีผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ร่วมเป็นองค์ประกอบใน กพย. แล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย ได้ดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหลายครั้ง โดยครอบคลุมภาคเอกชน ภาคประชาสังคม วิชาการ เยาวชน และฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งนำไปสู่การดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาคส่วนเหล่านั้นตามบทบาทและความเชี่ยวชาญของกลุ่ม อาทิ Global Compact Network Thailand และกลุ่มภาคเอกชนอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจโดยคำนึงถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักสิทธิมนุษยชน ภาคประชาสังคมมีการจัดเวทีสื่อสารระดับด้านเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับภูมิภาคของตนเองเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงได้จัดทำรายงานเงา (shadow report) ขึ้น ซึ่งการดำเนินการของภาคส่วนเหล่านี้ จะช่วยเสริมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยให้มีพลังมากยิ่งขึ้น

กระบวนการจัดทำรายงาน

ประเทศไทยเห็นว่า การจัดทำรายงานผลการทบทวนการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ไม่ได้เป็นเพียงการทำรายงาน แต่ยังเป็นกระบวนการที่ช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของทุกภาคส่วน โดยคณะทำงานได้จัดการประชุมหรือหลายครั้ง เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาของรายงานมีที่มาจากสองกระบวนการ คือ การประเมินความคืบหน้า

และการเรียนรู้และรับฟังจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยรายงานแสดงให้เห็นความคืบหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในช่วงปี 2559 รวมถึงแนวปฏิบัติที่ดีของไทยในแต่ละเป้าหมาย โดยเฉพาะกรณีศึกษาการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสาขาต่าง ๆ ตลอดจนความท้าทายของไทยในบางเป้าหมาย และภูมิหลังการจัดทำข้อมูลสถิติและภาคผนวกเชิงสถิติ

นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะหัวหน้าคณะทำงานจัดทำรายงานฯ ยังได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด จัดเวทีหารือเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของภาครัฐในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งกระบวนการนี้ได้ทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้และความรู้สึกเป็นเจ้าของต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และช่วยให้คณะผู้จัดทำรายงานมีความเข้าใจต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น มุมมอง และความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นด้วย

ความคืบหน้าการดำเนินการในแต่ละเป้าหมาย

เป้าหมายที่ 1 ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษด้านการลดความยากจนและความหิวโหย โดยสามารถลดจำนวนประชากรที่อยู่ในภาวะยากจนและหิวโหยลงได้ครึ่งหนึ่ง อย่างไรก็ตามยังคงมีความยากจนและความเหลื่อมล้ำปรากฏอยู่ในหลายรูปแบบ ประชากรประมาณร้อยละ 7.2 มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศ และหากนับรวมประชากรที่มีรายได้อยู่นอเส้นความยากจนเพียงเล็กน้อย สัดส่วนจะเพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 15.5 รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการ เช่น หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมุ่งที่จะช่วยเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายสำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท โครงการลงทะเบียนเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในปี 2559 ได้โอนเงินผ่านระบบพร้อมเพย์จำนวน 17,469 ล้านบาท แก่ผู้ผ่านเกณฑ์ 7.5 ล้านคน เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ และคาดว่าในปี 2560 จะมีผู้ลงทะเบียนที่ผ่านเกณฑ์ได้รับผลประโยชน์จากโครงการนี้ประมาณ 12 ล้านคน

เป้าหมายที่ 2 ประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐจักในฐาน “ครัวของโลก” ประสบความสำเร็จในการลดสัดส่วนของประชากรที่ประสบภาวะทุโภชนาการลงจากร้อยละ 34.6 เหลือร้อยละ 7.5 ในช่วงเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีด้านสาธารณสุขให้ความสำคัญกับการช่วยคนยากจนและกลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางอาหาร มีการใช้มาตรการต่าง ๆ เช่น มาตรการ

ทางกฎหมายเพื่อลดภาวะเตี้ยแคระแกร็นและภาวะทุพโภชนาการผอมในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี ประเทศไทย มุ่งมั่นที่จะสร้างหลักประกันให้ระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนผ่านการส่งเสริมแนวปฏิบัติเกษตรกรรมยั่งยืน ในรูปแบบของเกษตรอินทรีย์และ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่ม พื้นที่ของการทำเกษตรกรรมยั่งยืน 500,000 ไร่ต่อปี

เป้าหมายที่ 3 หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (UHC) ซึ่งปัจจุบันครอบคลุมประชาชนร้อยละ 99.87 รวมถึงการแพทย์เชิงป้องกัน ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบริการด้านสาธารณสุขในประเทศไทย การลดลง ในประเทศร้อยละ 99.6 ดำเนินการโดยบุคลากรด้านสาธารณสุข ซึ่งมีส่วนทำให้อัตราการตายของมารดา และทารกแรกเกิดอยู่ต่ำกว่าเป้าหมายระดับโลก สถานการณ์โรคติดต่อมีแนวโน้มลดลง รัฐบาลไทยมุ่งมั่นที่จะลด จำนวนอุบัติเหตุทางถนนผ่านมาตรการทางกฎหมาย และส่งเสริมพฤติกรรมมารดาที่ปลอดภัย เพื่อลดสาเหตุ ของการเสียชีวิตลำดับที่สองของประเทศ

เป้าหมายที่ 4 เด็กวัยเรียนเกินกว่าร้อยละ 90 ได้รับประโยชน์จากมาตรการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระยะเวลา 15 ปี สำหรับเด็กทุกคนในประเทศ โดยไม่จำกัดสัญชาติหรือสถานะ การโยกย้ายถิ่นฐาน รัฐบาลเร่งส่งเสริมอาชีวศึกษา โดยเฉพาะในลักษณะทวิศึกษา โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่ม คุณภาพแรงงานในภาคการผลิต และเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับภายใต้แผนการศึกษาฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

เป้าหมายที่ 5 ไทยประสบความสำเร็จด้านการเสริมสร้างความเท่าเทียมทางเพศภายใต้เป้าหมายการพัฒนา แห่งสหประชาชาติ เด็กหญิงสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับเด็กชาย และเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง ได้มากกว่าเด็กชาย ในปัจจุบัน ร้อยละ 60 ของแรงงานเป็นสตรี และมีอัตราส่วนสตรีที่ดำรงตำแหน่งบริหาร ในภาคเอกชนถึงร้อยละ 38 รัฐธรรมนูญปัจจุบันกำหนดให้การจัดทำงบประมาณต้องคำนึงถึงมิติหญิงชาย โดยได้มีโครงการนำร่องในจังหวัดสุราษฎร์ธานีแล้ว ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. 2560 - 2564 จะบูรณาการ องค์ประกอบสำคัญของเป้าหมายที่ 5 ไว้ด้วย

เป้าหมายที่ 6 ครึ่งเรือนเกือบร้อยละ 100 สามารถเข้าถึงระบบสุขาภิบาลและน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายในพื้นที่ชนบทห่างไกล ซึ่งไทยกำลังเร่งจัดการกับปัญหาดังกล่าว แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2558 - 2569 ได้ให้แนวทางบริหารจัดการอย่างครบวงจรทั้งในด้านประสิทธิภาพในการใช้น้ำและโครงสร้างพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำ เพื่อสร้างหลักประกันว่าประเทศไทยจะมีน้ำใช้อย่างเพียงพอต่อความต้องการในอนาคต

เป้าหมายที่ 7 ประเทศไทยนำเข้าพลังงานเกินกว่าร้อยละ 70 ของการใช้งานภายในประเทศ โดยแผนบูรณาการพลังงาน 20 ปี (พ.ศ. 2558 - 2579) จะหันมาใช้แหล่งพลังงานภายในประเทศมากขึ้น ปรับปรุงประสิทธิภาพพลังงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการพลังงานในชุมชน ประเทศไทยมุ่งที่จะเพิ่มสัดส่วนของพลังงานทางเลือกจากร้อยละ 13.83 เป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2579 โดยในปัจจุบันประเทศไทยมีกำลังการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์สูงที่สุดในอาเซียน

เป้าหมายที่ 8 กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตั้งเป้าหมายที่จะยกระดับประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในปี 2579 โดยนอกจากสร้างการเติบโตจากภาคเกษตรกรรม การผลิต และบริการแล้ว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2559 - 2563) ยังตั้งเป้าหมายที่จะเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยเศรษฐกิจเชิงบริการและดิจิทัล เสริมสร้างทักษะของแรงงาน รวมถึงให้การคุ้มครองและสวัสดิการแก่แรงงานอีกด้วย

เป้าหมายที่ 9 ประเทศไทยได้ส่งเสริมการสร้างเชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ร่างแผนยุทธศาสตร์ระบบคมนาคมขนส่งระยะ 20 ปี มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในการสร้างระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ครอบคลุมและมีนวัตกรรมแก่ประชาชนทุกคน ในขณะที่เดียวกันนโยบาย Thailand 4.0 จะเร่งสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการผลิต โดยการส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ควบคู่ไปกับแนวปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (STI) จะมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านนี้

เป้าหมายที่ 10 การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำได้กลายเป็นหนึ่งในเป้าประสงค์หลักของแผนพัฒนาประเทศไทยยุคปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2558 กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำร้อยละ 40 ของประชากรทั้งหมด (bottom 40) มีรายได้เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.05 ในขณะที่อัตราของประชากรทั้งประเทศเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.66 ประเทศไทยมุ่งมั่นที่จะยกระดับรายได้ bottom 40 ให้มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปีในช่วง 5 ปีข้างหน้า รวมทั้งได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือและสร้างรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อย เช่น มาตรการสินเชื่อรายย่อย (micro financing) การจัดสรรความช่วยเหลือทางการเงิน สวัสดิการและความช่วยเหลือการจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคมในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน

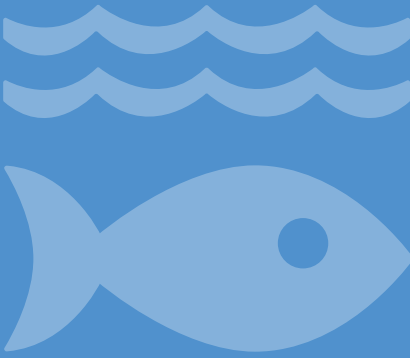

เป้าหมายที่ 11 ประเทศไทยดำเนินแผนการพัฒนาเมืองควบคู่ไปกับ New Urban Agenda มุ่งแก้ไขปัญหาการกระจายการถือครองที่ดินโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย รัฐบาลอยู่ระหว่างการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 10 ปี โดยมุ่งเป้าหมายที่ประชากรที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ไม่ได้มาตรฐาน และชุมชนแออัด จำนวน 2.72 ล้านครัวเรือน รวมถึงการส่งเสริมการให้สินเชื่อที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อย และปานกลางด้วยเงื่อนไขผ่อนปรนในวงเงิน 22,434 ล้านบาท ในปี 2559 มีชุมชนกว่า 972 ชุมชนเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนตามแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยมีแผนขยายโครงการไปยังชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศ

เป้าหมายที่ 12 แนวคิดด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตที่สมดุล มีการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยได้จัดทำแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 - 2579 เพื่อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงได้ดำเนินตามแผนและยุทธศาสตร์ระยะกลางและยาว ด้านอุตสาหกรรมสีเขียว การจัดการของเสีย และสารเคมี การจัดการสิ่งแวดล้อม กระบวนการผลิตสีเขียว รวมทั้งโครงการลดกามาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

เป้าหมายที่ 13 ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความเสี่ยงสูงจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาดังกล่าวจึงถือเป็นประเด็นเร่งด่วน มาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ปี 2555 และบูรณาการกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 มุ่งสร้างขีดความสามารถของภาคส่วนต่าง ๆ ในการปรับตัวต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก นอกจากนี้ ได้มีการฝึกอบรม 17 จังหวัด 32 เทศบาลนำร่องเพื่อบูรณาการแนวคิดการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับแผนการพัฒนาพื้นที่ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับจังหวัด

เป้าหมายที่ 14 รัฐบาลไทยประสบความสำเร็จในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน โดยพบว่าป่าชายเลนมีปริมาณเพิ่มขึ้นระหว่างปี 2547 - 2557 ร้อยละ 5.24 ปัจจุบันพื้นที่ทางทะเลที่มีการกำหนดมาตรการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรและระบบนิเวศคิดเป็นร้อยละ 15.68 ของพื้นที่ทางทะเลทั้งหมด โดยรวมถึงพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง 18,136 ตารางกิโลเมตร นอกจากนี้ ประเทศไทยได้แสดงความมุ่งมั่นในการรักษาทรัพยากรประมงทั้งในและนอกน่านน้ำไทยโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2559 - 2563

เป้าหมายที่ 15 ประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้จากร้อยละ 31.6 เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ผ่านแนวทางเพิ่มพื้นที่ป่าและกลไกทางการเงินที่หลากหลาย ภาครัฐได้ดำเนินการร่วมกับชุมชนบริเวณพื้นที่ป่าเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการสร้างทางเลือกใหม่ในการสร้างรายได้ที่ไม่ทำลายป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ แผนปฏิบัติการางข้างแห่งประเทศไทยสามารถควบคุมการลักลอบค้าช้างและการครอบครองช้างอย่างผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของประเทศไทยในการปราบปรามการค้าสัตว์ป่า

เป้าหมายที่ 16 โครงการตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น แนวทางการพัฒนาทางเลือก (Alternative Development - AD) และข้อกำหนดของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง ในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง หรือข้อกำหนดกรุงเทพ (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders - the Bangkok Rules) นับเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและสนับสนุนสังคมที่สงบสุข ประเทศไทยมีนโยบายไม่ยอมรับการค้ำมนุษย์ในทุกรูปแบบอย่างสิ้นเชิง (Zero Tolerance) และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการป้องกัน ปกป้อง ดำเนินคดีตามกฎหมาย และสร้างหุ้นส่วนในการจัดการกับการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเร่งแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันโดยถือเป็นวาระแห่งชาติ มีการปรับปรุงและบัญญัติกฎหมายขึ้นหลายฉบับ รวมถึงจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเมื่อปี 2559 ซึ่งได้ช่วยย่นระยะเวลาในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องให้รวดเร็วมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เป้าหมายที่ 17 ประเทศไทยเชื่อมั่นว่า การบรรลุการพัฒนาที่ครอบคลุมและยั่งยืนต้องอาศัยการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กลไกการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาในประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ โดยได้ยกเว้นภาษีศุลกากรนำเข้าแก๊สธรรมชาติที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุดตั้งแต่ปี 2558 และส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้าไปลงทุนในประเทศกำลังพัฒนา ในขณะที่เดียวกันกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) ได้ให้ความร่วมมือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งความร่วมมือทางวิชาการ การสนับสนุนเงินทุน การให้เงินกู้ผ่อนปรน และโครงการพัฒนาต่าง ๆ ด้วย นอกจากนี้ ไทยได้ริเริ่มนโยบาย SEP for SDGs Partnership ที่ไทยเป็นประธานกลุ่ม 77 ณ นครนิวยอร์ก ประจำปี 2559 ไทยได้ริเริ่มนโยบาย SEP for SDGs Partnership

ซึ่งในปัจจุบันมีโครงการต้นแบบที่กำลังดำเนินการอยู่ใน 10 ประเทศจากภูมิภาคต่าง ๆ รวมถึงมีแผนดำเนินโครงการในประเทศอื่นอีกจำนวนมาก ไทยสนับสนุนการเสริมสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสนับสนุนให้ UN Office for South-South Cooperation กลับมาเปิดสำนักงานภูมิภาคที่ประเทศไทย และไทยยังทำหน้าที่ประสานงานของอาเซียนด้านการส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้ขับเคลื่อนหลักในเสาหลักด้านการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืนภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย และผู้ประสานงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกรอบการประชุมว่าด้วยการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และมาตรการสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย

บทสรุป

ประเทศไทยเห็นว่า การทบทวนผลการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ไม่ใช่เพียงการจัดทำรายงาน หรือการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและความท้าทายของประเทศต่าง ๆ เท่านั้น แต่กระบวนการจัดทำรายงานยังเป็นโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละเป้าหมายได้ทบทวนสถานะปัจจุบันด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ สร้างความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนเป็นโอกาสในการสร้างความตระหนักรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ การเข้าร่วมนำเสนอผลการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการติดตามและทบทวนผลการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยในอนาคต ไทยจึงขอสนับสนุนให้ทุกประเทศได้เข้าร่วมกระบวนการนำเสนอนี้ เพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของตนต่อไป

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจโลกในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการสร้างเศรษฐกิจของประเทศตามแนวทฤษฎีความทันสมัย (modernization theory) เร่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เจริญเติบโต โดยมุ่งสร้างสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมแบบชุมชนเมือง แต่กลับละเลยความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและคนในฐานะทรัพยากรสำคัญของประเทศ แม้ประเทศต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จในการลดสัดส่วนของคนยากจนลงครึ่งหนึ่งตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ แต่สิ่งที่ตามมา คือ ช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนขยายกว้างขึ้น เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงเกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่รุนแรงมากกว่าที่มนุษยชาติเคยประสบมาในอดีต ความเหลื่อมล้ำการแย่งชิงทรัพยากร และการไม่เคารพความคิดเห็นของผู้ด้อยโอกาสหรือผู้เห็นต่าง ได้นำไปสู่ความแตกแยกทางความคิด และการใช้ความรุนแรง เช่น การก่อการร้าย หรือสงคราม ซึ่งส่งผลให้เกิดการโยกย้ายถิ่นฐานจากความขัดแย้งเหล่านี้ นับเป็นภาพผดกหลังที่แต่ละประเทศจะต้องนำมาประกอบการวางแผนนำพาประเทศบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ประเทศไทยได้ปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในบริบทโลกมาตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยรวมไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินับตั้งแต่ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) จนกระทั่งปัจจุบันเข้าสู่แผนที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และได้ปฏิรูปประเทศอย่างจริงจังในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยวางกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) และกำหนดวาระการปฏิรูปประเทศในทุกมิติ เพราะรัฐบาลตระหนักดีว่าการนำพาประเทศให้มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนในอนาคต จะต้องบริหารประเทศอย่างมีหลักวิชา ทำเป็นขั้นเป็นตอน ระมัดระวัง มีนโยบายที่พอเหมาะพอดีเหมาะสมตามจังหวะเวลา และมีภูมิคุ้มกันให้กับประเทศ รวมทั้งต้องเร่งสร้างโอกาสและความเข้มแข็งให้กับประชาชนทุกคน

รัฐบาลไทยมีเป้าหมายที่มุ่งสร้างให้ประเทศและพลเมืองทุกคน “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จึงเร่งปฏิรูปประเทศเพื่อปรับโครงสร้างให้อะไรดีขึ้นต่อพลเมืองทุกคน รวมถึงผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางในสังคม ให้ได้พัฒนาตนเอง ในทุกที่และทุกโอกาส และอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างกลมเกลียว โดยได้วางนโยบายการพัฒนาในเชิงพื้นที่ (กระจายการพัฒนาและอำนาจการตัดสินใจให้กับราชการส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) และเร่งพัฒนาโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ให้สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ เพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของเมืองต่าง ๆ ให้สูงขึ้น รวมทั้งนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาขับเคลื่อนประเทศ โดยเน้นการสร้างสังคมเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยให้เป็น “ประเทศไทย 4.0” ตลอดจนปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ มีธรรมาภิบาลในทุกระดับ และปลอดภัยไร้พั้ง

การเข้าร่วมการรายงานความคืบหน้าการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ.2030 ระดับชาติ โดยสมัครใจ (Voluntary National Review :VNR) ของไทย พุทธศักราช 2560 เป็นโอกาสสำคัญให้ประเทศไทยได้ประเมินสถานะปัจจุบันของประเทศในช่วงเริ่มต้น การดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในเชิงโครงสร้าง นโยบาย กลไกการประสานงาน และการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงผนึกกำลังขับเคลื่อนประเทศร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน ประเทศไทยเชื่อว่า การเข้าร่วมการรายงานดังกล่าวจะช่วยให้ภาคส่วนต่าง ๆ ตื่นตัว และเกิดภาวะร่วมด้วยช่วยกันขับเคลื่อนประเทศอย่างสอดคล้องประสาน และสามารถระบุ ช่องว่างในการปฏิบัติและมาตรการแก้ไขที่จำเป็นได้โดยเร็ว

7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE

10 REDUCED INEQUALITIES

11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

ระเบียบวิธีและกระบวนการ เพื่อการเตรียมการ การทบทวนผล

รัฐบาลโดย กพย. ได้เห็นชอบให้ไทยเข้าร่วมรายงานความคืบหน้าการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติ โดยสมัครใจของไทย ซึ่งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานรับผิดชอบหลักในแต่ละเป้าหมาย ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีกรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

คณะทำงานฯ ได้ยกร่างเค้าโครงรายงานผลการดำเนินงานของไทยตามแนวทางของเลขาธิการสหประชาชาติ (proposal for voluntary common reporting guideline) โดยเนื้อหาหลักประกอบด้วย นโยบาย กลไกการขับเคลื่อน วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งความคืบหน้าทั้ง 17 เป้าหมายในรอบปี 2559 รวมถึงนำเสนอเส้นทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดทำรายงานของประเทศไทย แบ่งเป็น 2 กระบวนการคู่ขนานกัน กล่าวคือ

1. การประเมินผลความคืบหน้าด้วยตนเอง (self-assessment) ในการยกร่างรายงานการดำเนินงานทั้งในด้านนโยบาย สถาบัน กลไก กระบวนการ ตลอดจนความคืบหน้าในแต่ละเป้าหมาย หน่วยงานหลักในเป้าหมายนั้น ๆ ได้หารือร่วมกับหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปความคืบหน้าและประเมินตนเอง รวมทั้งนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีของไทยตลอดจนปัญหา อุปสรรค และความท้าทาย เพื่อนำเสนอให้คณะทำงานฯ รวบรวมและประมวลผล

2. การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder's assessment)

ในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำรายงานจากการประเมินตนเอง คณะทำงานฯ ได้เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน (นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา) ได้มีส่วนแสดงความคิดเห็นต่อทิศทาง ปัญหา และระดับของการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยอย่างเปิดกว้าง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและกำหนดเส้นทางการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันอย่างแท้จริง โดยคณะทำงานฯ ได้จัดรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ภาคกลาง (กรุงเทพฯ) ภาคเหนือ (เชียงใหม่) ภาคใต้ (สงขลา) และรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน โดยเฉพาะนิสิตและนักศึกษาในฐานะเป็นชนรุ่นต่อไปที่จะรับสืบทอดประเทศที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

13 CLIMATE ACTION

14 LIFE BELOW WATER

15 LIFE ON LAND

16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

นโยบายและสภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวย

(ก) การสร้างความเป็นเจ้าของต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน:

รัฐบาลตระหนักดีว่า การขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่จำกัดเฉพาะภาครัฐ และทุกคนในสังคมต้องมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน จึงได้เชิญชวนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับนโยบายลงไปถึงระดับปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนทุกคนเกิดความรู้สึกร่วมกันว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นของทุกคน และทุกคนจะออกแบบเส้นทางการเดินทางเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ อาทิ

การร่วมเป็นองค์ประกอบใน กพย. และคณะอนุกรรมการทั้ง 3 ด้าน รัฐบาลจัดตั้ง กพย. ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 37 คน เป็นภาครัฐ 26 คน นอกจากนั้น เป็นภาควิชาการ 3 คน ภาคเอกชน 2 คน ภาคประชาสังคม 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอีก 4 คน นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีผู้แทนในคณะอนุกรรมการทั้ง 3 คณะ เพื่อร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านต่าง ๆ และช่วยให้ภาคส่วนต่าง ๆ ตระหนักถึงภารกิจการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย และร่วมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

การจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและเป้าประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน รัฐบาลเปิดโอกาสให้ภาควิชาการและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมสำคัญในการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ในบริบทของไทย โดยได้ร่วมออกแบบแนวทางและกระบวนการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ตามหลักวิชาสถิติ เพื่อให้กระบวนการมีความเที่ยงตรงมากที่สุด และได้ระดมความเห็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและเป้าประสงค์

การพัฒนาที่ยั่งยืนรวม 5 ครั้ง โดยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน ต่างมาร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง

การระดมความคิดเห็นกับภาคเอกชนในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งฝ่ายเลขานุการ กพย. ได้หารือร่วมกับภาคเอกชน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ในแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และกระตุ้นให้ภาคเอกชนตระหนัก ถึงบทบาทในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ซึ่งพบว่าภาคเอกชนไทย โดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่จำนวนมากมีความตื่นตัวและ เห็นความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน และยินดีที่มีส่วนร่วมขับเคลื่อนเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยหลายองค์กรได้เริ่มดำเนินการในส่วนของตนแล้ว

การสร้างเครือข่ายกับภาคประชาสังคม ฝ่ายเลขานุการ กพย. ได้จัดหารือกับ ภาคประชาสังคมเพื่อระดมความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะภาคประชาสังคมมีการทำงาน ที่คล่องตัวใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ และมีการเคลื่อนไหวในประเด็นด้านการพัฒนา ที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมและสิทธิของคนกลุ่มต่าง ๆ มาอย่างยาวนาน จึงสามารถสะท้อนความคิดเห็นของคนกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งและเป็นประโยชน์ ต่อการวางแผนนโยบายแก้ไขปัญหา

การจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ในหมู่เยาวชน คณะทำงานฯ โดยกระทรวงการ ต่างประเทศได้จัดกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ของเยาวชนต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หลายกิจกรรม เช่น การประกวดสุนทรพจน์และการประกวดเรียงความระดับเยาวชน ในหัวข้อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างมาก เยาวชนไทยที่เข้าใจถึงหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้ว เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมก็สามารถเชื่อมโยงได้ว่า หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้ประเทศบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างไร นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศยังได้สนับสนุนให้เยาวชนเปิดเวทีแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอของเยาวชนต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และข้อเสนอแนะดังกล่าวจะได้นำไป นำเสนอในการรายงานผลดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยต่อไป

การรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาสังคม คณะทำงานฯ ได้จัดกิจกรรมเสวนารับฟัง ความคิดเห็นเพื่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกับมหาวิทยาลัยทั้งใน

ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวม 3 ครั้ง คือที่กรุงเทพฯ ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่จังหวัดเชียงใหม่ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และที่จังหวัดสงขลา ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย ซึ่งภาคประชาสังคมและชุมชนได้สะท้อนถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้การพัฒนาที่มีความยั่งยืน สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมและอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงต่อทุกภาคส่วน

อนึ่ง สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการติดตามความคืบหน้าการปฏิบัติตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติขึ้น เพื่อติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการและส่งเสริมบทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติในการร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

● **เวทีสื่อสารสาธารณะ เพื่อสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน**

การชักชวนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย ตั้งแต่ระดับนโยบายลงมาถึงการปฏิบัติ ส่งผลให้ทุกภาคส่วนมีความตื่นตัวและตระหนักถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และพยายามต่อยอดขยายผลในกลุ่มของตน รวมทั้งนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินภารกิจขององค์กรตนเอง และช่วยขับเคลื่อนตามแนวทางของตนเองต่อไปในวงกว้าง อาทิ

● **มูลนิธิมั่นพัฒนาร่วมกับสื่อไทยพับลิกา**

จัดเวทีนำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้ภาคธุรกิจภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และสื่อมวลชน ได้แลกเปลี่ยน และเกิดแนวคิด องค์กรความรู้ที่สามารถนำมาต่อยอดสร้างความยั่งยืนและการมีส่วนร่วมขององค์กร

● **Global Compact Network Thailand**

ได้นำหลักการของ UN Global Compact เข้ามาปรับใช้ในการประกอบธุรกิจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมและบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในห่วงโซ่การผลิตของภาคเอกชนไทย โดยเน้นเรื่องการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชนตามหลักการซึ่งระบุว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

- สมาคมการจัดการแห่งประเทศไทย (Thailand Management Association)

ได้เผยแพร่และจัดการสัมมนาในกลุ่มผู้บริหารภาคเอกชนเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

และคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน

ได้จัดเวทีหารือเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนใน 5 ภูมิภาค เพื่อสร้างความตระหนักรู้และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ นอกจากนี้ภาคประชาสังคมของไทยยังได้รวมตัวกันจัดทำรายงานเงาขึ้น เพื่อนำเสนอมุมมองของภาคประชาสังคมต่อรายงานความคืบหน้าในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยอีกด้วย

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ร่วมกับเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น (เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่) กว่า 3,000 คน ร่วมประกาศปฏิญญาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการใช้แนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ภาควิชาการโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ได้ริเริ่ม “โครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน” (SDG Move) ขึ้น เพื่อประสานงาน สนับสนุนนักวิจัย และจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ รวมถึงให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยในแต่ละเป้าหมาย และเชื่อมโยงเครือข่ายนักวิชาการ ภาครัฐ และภาคประชาชน ผ่านการจัดและเข้าร่วมเวทีสาธารณะ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับภาคส่วนต่าง ๆ เป็นต้น

(v) การผนวกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบการดำเนินงานระดับชาติ:

รัฐบาลไทยได้ผนวกรวมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้ากับกรอบการดำเนินงานระดับชาติอย่างเป็นระบบ เพราะรัฐบาลตระหนักถึงการขับเคลื่อนให้ประเทศบรรลุเป้าหมายการพัฒนา ตั้งแต่ช่วงการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ

ดังนั้น วาระการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงได้รับการรับรองเป็นวาระระดับชาติ นับตั้งแต่ นายกรัฐมนตรีได้เข้าร่วมการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนเมื่อปี 2558 และหน่วยงานต่าง ๆ ได้นำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแปรเข้าไปในยุทธศาสตร์ และแผนงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมไปถึงในกระบวนการปฏิรูปประเทศที่มุ่งปรับโครงสร้างประเทศใหม่ให้มีรากฐานที่มั่นคงและยั่งยืน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูง เหล่านี้สะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนนับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนอกจากการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เป็นแผนที่นำทางประเทศแล้ว รัฐบาลยังกำหนดวาระการปฏิรูปประเทศอย่างครอบคลุม เพื่อออกแบบและปรับโครงสร้างประเทศให้รองรับเป้าหมายการเป็นประเทศรายได้สูง และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ปี 2560 ยังเป็นปีที่ประเทศไทย เริ่มเข้าสู่ช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาแรกภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และยุทธศาสตร์ชาติ จึงเป็นแผนแม่บทระยะกลาง และระยะยาวในการนำประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้ผนวกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกรอบระดับชาติอย่างเป็นระบบ ซึ่งเมื่อกรอบระดับประเทศ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ กรอบยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และวาระการปฏิรูปประเทศ มีทิศทางไปในเส้นทางเดียวกัน คือ นำพาประเทศมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ภาคส่วนต่าง ๆ ในประเทศ ทุกภาคส่วนก็จะร่วมกันเดินทางไปในเส้นทางเดียวกัน เป็นเจ้าของร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลัง

ในด้านการขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการวางแผนและกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ได้ตรวจสอบความครอบคลุม และความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี ภายใต้แผนการพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย ซึ่งในขั้นแรก ไทยได้จัดลำดับ

ตารางบูรณาการความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 กับเป้าหมาย SDGs

ความสำคัญของเป้าประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน 30 ลำดับแรก ที่สามารถสร้างผลกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยในวงกว้าง โดยพบว่า สอดรับกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทั้ง 6 ด้าน ซึ่ง กพย. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะจัดทำแผนที่นำทาง (Roadmap) สำหรับการดำเนินงาน ในช่วงระยะเวลา 1 ปี และ 5 ปี โดยเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมจัดทำและให้เกิดความครอบคลุมอย่างมากที่สุด

นอกจากนี้ รัฐบาลยังเน้นการสร้างสภาวะที่เอื้ออำนวยต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกลไกมาตรการด้านเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนเสนอต่อคณะรัฐมนตรีด้วย ดังนั้น ต่อไปกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ สังคม ก็จะเอื้อต่อการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวมเช่นกัน

(ค) การบูรณาการมิติการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม:

ประเทศไทยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) และเป็นหลักการสำคัญที่ปรากฏในเอกสารสำคัญของประเทศ ได้แก่ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้การดำเนินการใด ๆ อยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวเอง โดยนำความรู้และหลักคุณธรรมเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา เพื่อนำไปสู่การดำเนินการที่สมดุล ไม่เอนเอียงมีความพอเหมาะพอดี และบังเกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน การพัฒนาที่ครอบคลุม สมดุลและยั่งยืน จึงเป็นแนวคิดที่ปรากฏอยู่ในกรอบการบริหารและแผนแม่บทการพัฒนาประเทศในทุกระดับ นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559 สั่งการให้ทุกส่วนราชการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SEP for SDGs) โดยให้สอดคล้องกับแผนงานตามภารกิจหลักของหน่วยงานในระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี และ 1 ปี หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นเครื่องมือในการบูรณาการ 3 มิติของการพัฒนา (เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม) ในระดับปฏิบัติการให้ส่งผลสัมฤทธิ์อีกด้วย เพราะหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญทั้งกับคน สังคม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน

กพย. ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เป็นกลไกเชิงสถาบันในระดับชาติของไทย ที่จะช่วยผลักดันให้ความสมดุลของทั้ง 3 มิติของการพัฒนา ได้รับการถ่ายทอดไปสู่ การปฏิบัติ โดย กพย. มีหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน ของประเทศ ให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและบูรณาการ ตลอดจนกำกับ การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ซึ่งรวมถึงการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วย นอกจากนี้ สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี (Prime Minister Delivery Unit) ยังเป็นอีกกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนนโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันในการดำเนินการ

(ง) เป้าหมายและเป้าประสงค์:

เป้าหมายที่

01

ยุติความยากจน
ทุกรูปแบบในทุกที่

โครงการจัดหาที่อยู่อาศัยให้ผู้มีรายได้น้อยช่วยให้ประชาชนมีบ้านเป็นของตนเอง

ป ระเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการลดความยากจนภายใต้เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ โดยสัดส่วนประชากรที่มีรายได้น้อยต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศลดลงจากร้อยละ 42.3 หรือ 25.8 ล้านคนในปี 2543 เหลือร้อยละ 7.2 หรือ 4.8 ล้านคน ในปี 2558 โดยแบ่งเป็นชายและหญิงประมาณอย่างละร้อยละ 38 และเป็นเด็กประมาณร้อยละ 24

แต่ในความจริง สำหรับคนยากจนเองแล้ว มิได้มีคำว่า เส้นความยากจน สถิติ หรือสัดส่วนประชากรยากจน แต่ “ความยากจน” หมายถึงความขาดแคลน ไม่มี ไม่พอ ไม่สบาย ไม่ว่าจะเป็นการไม่พอกิน ไม่มีเงิน ไม่มีงาน ไม่มีที่ทำกิน มีหนี้สิน ขาดโอกาส หรือป่วยไข้ ประสบภัยพิบัติ ส่งผลให้ขาดแคลนปัจจัยการยังชีพขั้นพื้นฐาน ความยากจนจึงมิได้หมายถึงเพียงแค่ความยากจนเชิงเศรษฐกิจ คือ การมีรายได้น้อยและการบริโภคน้อยเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงการขาดโอกาสด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล และโอกาสในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านความคุ้มครองทางสังคม สาธารณูปโภค ตลอดจนการตกอยู่ในภาวะเสี่ยงอื่น ๆ

รัฐบาลตระหนักถึงมิติความยากจนที่แท้จริงดังกล่าว จึงวางนโยบายเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติอย่างบูรณาการ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 - 11 เพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่

รัฐบาลให้การช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมเป็นเงินสงเคราะห์ ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่งครั้งละไม่เกิน 3,000 บาท ต่อครอบครัว รวม 325,609 ราย เป็นเงิน 593,101,978 บาท

การพัฒนาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยุติความยากจน เน้นที่การพัฒนาคนและให้โอกาสคนเพื่อสร้างและพัฒนาตนเอง รัฐบาลจึงปลูกฝัง ให้ครัวเรือนที่ยากจนเรียนรู้และคิดค้นวิธีการจัดการชีวิตและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และเหมาะสม โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง เช่น หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชน (ดำเนินการแล้ว 878 หมู่บ้าน) การบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ ด้วยวิธีการชี้เป้าชีวิต จัดทำเข็มทิศชีวิต บริหารจัดการชีวิต และดูแลชีวิต โดยใช้เวทีชุมชน นอกจากนี้ รัฐบาลยังเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากภายใต้แนวคิด วิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ด้วยการจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด ใน 76 จังหวัดทั่วประเทศ เน้นที่โครงการด้านการเกษตร การแปรรูป และการท่องเที่ยว

มาตรการคุ้มครองทางสังคม ซึ่งมีส่วนช่วยให้การลดความยากจน โดยในปีงบประมาณ 2559 รัฐบาลให้การช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมเป็นเงินสงเคราะห์ครอบครัว ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่งครั้งละไม่เกิน 3,000 บาทต่อครอบครัว รวม 325,609 ราย เป็นเงิน 593,101,978 บาท รวมทั้งจัดโครงการจัดหาที่อยู่อาศัยให้ผู้มีรายได้น้อย ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ. 2559 - 2568) เช่น โครงการ บ้านประชารัฐ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มคนไร้บ้าน การตั้งศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 (Social Assistance Center 1300) เพื่อรับแจ้งเหตุผ่านโทรศัพท์สายด่วน และช่องทางออนไลน์ โดยให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ และส่งต่อผู้ที่ประสบปัญหาทางสังคมให้ได้รับ การช่วยเหลือและบริการที่ตรงกับความต้องการอย่างสะดวก ทัดถึง และทันที่

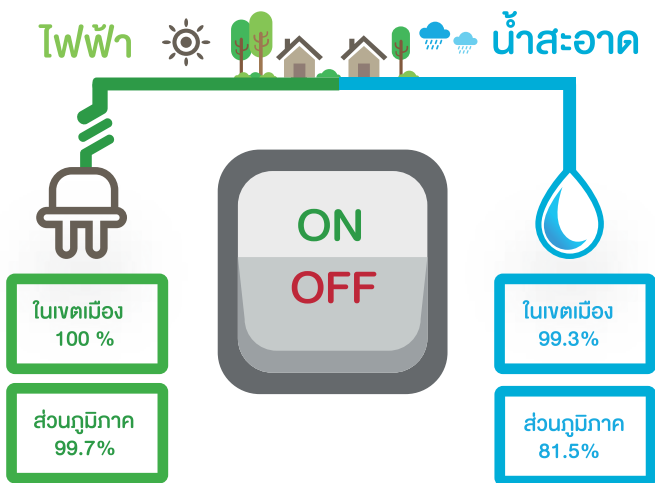
การลดรายจ่ายมีส่วนสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนไม่น้อยกว่าการเพิ่มรายได้ ในช่วงที่ผ่านมาโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ามีบทบาทสำคัญในการช่วยลดรายจ่ายค่ารักษาพยาบาลของคนไทยลงอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้รัฐบาลยังดำเนินโครงการสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายการใช้ชีวิตในเมืองของประชาชน เช่น โครงการรถเมล์และรถไฟฟ้า โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาจนกระทั่งจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐบาลใช้มาตรการช่วยเหลือผู้ยากจนและเปราะบางในกลุ่มต่าง ๆ เช่น เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูสำหรับเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 3 ปีที่อยู่ในครัวเรือนยากจน โดยจ่ายเป็นเงิน 600 บาท ต่อคนต่อเดือน การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสร้างหลักประกันรายได้ให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ด้วยเบี้ยยังชีพความพิการ 800 บาท ต่อคนต่อเดือน และผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ด้วยเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได (โดยปีงบประมาณ 2559 ได้มีการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพแก่คนพิการ 1.67 ล้านคน ผู้สูงอายุ 7.34 ล้านคน เป็นเงินรวมกว่า 73,000 ล้านบาท) ส่งเสริมการจ้างงานและให้บริการกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อประกอบอาชีพสำหรับคนพิการ ตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุโดยใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยเหลือผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก มีชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ให้เงินทุนกู้ยืมผ่านกองทุนผู้สูงอายุ ปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความปลอดภัย รัฐบาลยังได้ริเริ่มโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย โดยเปิดให้ผู้ที่มิรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี ลงทะเบียนแสดงความประสงค์รับความช่วยเหลือ โดยในปี 2559 ได้เบิกจ่ายเงินครั้งแรก 17,469 ล้านบาท แก่ผู้ผ่านเกณฑ์ 7.5 ล้านคน และในปี 2560 โครงการจะสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพแก่ผู้ลงทะเบียนรวมทั้งมีมาตรการสนับสนุนการหารายได้เพิ่มเติมแก่ผู้มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อปี

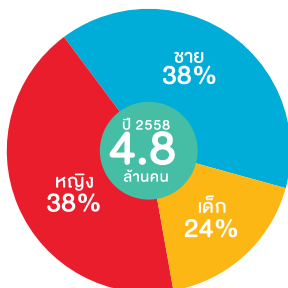
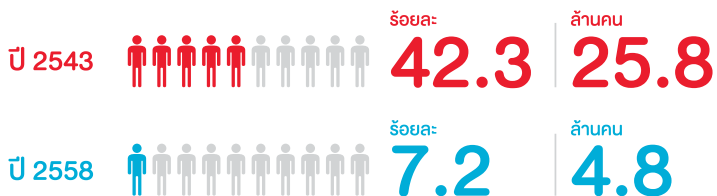
สำหรับผู้ว่าจ้างซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะประสบปัญหาความยากจน ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทยเป็นศูนย์กลางให้บริการจัดหางาน แนะนำอาชีพ พัฒนาศักยภาพฝีมือแรงงาน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและคุ้มครองแรงงาน และพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย เพื่อคุ้มครองสิทธิแรงงานให้ได้มาตรฐานสากล ส่งเสริมการมีงานทำให้แก่แรงงานนอกระบบ แรงงานคนพิการ แรงงานผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้ “คนไทยทุกคนมีงานทำ”

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันให้กลุ่มเปราะบางเข้าถึงบริการสาธารณะ สาธารณูปโภคและทรัพยากร เพื่อการดำรงชีพและความกินดีอยู่ดีอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งด้านการศึกษาเพื่อให้เด็กด้อยโอกาสทุกคนได้รับการพัฒนา

ด้านการสาธารณสุขปโภคพื้นฐาน (ปี 2559)

สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศ

การส่งเสริมโยบาย Digital
Economy และ Smart City
รวมถึงการตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน
โดยมีครัวเรือนที่เชื่อมต่อบระบบ
อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 59.8

คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติมีนโยบายพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ การกระจายการถือครองสิทธิในที่ดินให้แก่ราษฎรผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม แก้ไขปัญหาความยากจนด้านที่ดิน

เต็มตามศักยภาพเหมาะสมกับอัตลักษณ์แห่งตน และการบริการสาธารณสุข ในปี 2556 มีประชากรที่เข้าถึงบริการทางสุขภาพตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติถึงร้อยละ 99.87 ด้านการสาธารณสุขโรค ในปี 2559 ประชาชนในเขตเมืองเข้าถึงไฟฟ้าและน้ำบริโภคที่สะอาดร้อยละ 100 และ 99.3 ตามลำดับ ส่วนในภูมิภาค มีประชากรเข้าถึงบริการไฟฟ้าร้อยละ 99.7 และเข้าถึงน้ำบริโภคที่สะอาดที่ร้อยละ 81.5 ตามลำดับ จึงยังต้องเร่งขยายเขตการให้บริการให้ครอบคลุม ส่วนด้านโทรคมนาคมได้รับการส่งเสริมด้วยนโยบาย Digital Economy และ Smart City และการตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน ในปี 2558 ทั้งนี้ ในปี 2558 มีผู้ใช้โทรศัพท์มือถือร้อยละ 79.3 ของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป และในปี 2559 มีครัวเรือนที่เชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตร้อยละ 59.8

ในส่วนของการครอบครองที่ดิน ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดรายได้สำคัญของคนยากจนในประเทศไทยที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติมีนโยบายพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ การกระจายการถือครองสิทธิในที่ดินให้แก่ราษฎรผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม แก้ไขปัญหาความยากจนด้านที่ดิน โดยมอบให้กรมที่ดินนำที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนเลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้วมาจัดระเบียบการถือครองให้แก่ราษฎร รวมถึงชุมชนได้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย เกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตสร้างรายได้ เป็นปัจจัยให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ รัฐบาลตระหนักเช่นกันว่า ภัยพิบัติเป็นภัยคุกคามสำคัญโดยเฉพาะกับผู้ยากไร้ รัฐบาลอยู่ระหว่างกระบวนการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทา

สัดส่วนความยากจนส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาคเกษตรกรรม รัฐบาลจึงเร่งดำเนินการพัฒนาโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สาธารณสุขแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ตามกรอบเซนได เพื่อสร้างระบบบริหารจัดการ
สร้างภูมิคุ้มกัน และลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ให้กับคนยากจนและอยู่ในสภาวะเปราะบาง
ปัจจุบันมีเครือข่ายเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงภัย “มิสเตอร์เตือนภัย” ประจำหมู่บ้านเสี่ยงภัย
ขณะนี้ มีจำนวน 25,915 คน พร้อมจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
และชุดเผชิญสถานการณ์วิกฤติ เพื่อให้ชุมชนมีความสามารถในการรับมือและฟื้นคืน
กลับได้โดยเร็วทุกครั้งที่เกิดภัยพิบัติ

แม้ประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าอย่างมากในการดำเนินการเพื่อยุติความยากจน
เพราะสามารถลดสัดส่วนคนยากจนลงได้มากกว่าครึ่งในช่วงการปฏิบัติ
ตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ แม้ว่าสัดส่วนคนยากจนจะลดลงมากแล้ว
แต่เมื่อนับรวมกับคนเกือบจน (คือคนที่มียาได้สูงกว่าเส้นยากจนไม่เกินร้อยละ 20)
ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อ่อนไหวต่อสภาวะวิกฤติ จะมีสัดส่วนสูงถึงประมาณร้อยละ 15.5
และส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตรในชนบท ดังนั้น อุปสรรคและความท้าทายสำคัญ
ที่รัฐบาลจะต้องเร่งดำเนินการต่อไป คือการกระจายบริการสาธารณะและการพัฒนา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าถึงประชาชนในทุก ๆ พื้นที่ โดยเน้นการบริหาร
และขับเคลื่อนในระดับพื้นที่อย่างเข้มข้น หากดำเนินการดังกล่าวได้แล้วก็เป็นที่น่าเชื่อว่า
ประเทศไทยน่าจะประสบความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายนี้

กรณีตัวอย่าง

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป้าประสงค์ที่ 1.3 ดำเนินการให้เป็นผลตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคม

นอกเหนือจากมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่รัฐจัดให้ เช่น หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และเบี้ยผู้สูงอายุ ที่รัฐบาลได้จัดให้แก่คนไทยทุกคนอยู่แล้ว ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังสามารถดำเนินการเพิ่มเติมได้เองเพื่อเสริมความคุ้มครองให้แก่ประชาชนในชุมชนของตน การจัดกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการเพิ่มทางเลือกมาตรการคุ้มครองทางสังคมแก่คนในชุมชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม ด้วยการสนับสนุนให้เกิดการออมในชุมชน สู่การจัดสวัสดิการให้สมาชิกตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต ถือเป็นความช่วยเหลือที่แผ่ถึงผู้ทุกข์ยากและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ตัวอย่างกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่บริหารจัดการกองทุนด้วย “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ยึดหลักการป้องกันความเสี่ยง สร้างภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิก ส่งเสริมให้สมาชิกมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ เน้นการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกตามกำลังที่มี คือเงินที่ประชาชนนำมาฝาก ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในชุมชน โดยจัดให้มีสวัสดิการตั้งแต่การคลอด การศึกษาบุตร การบวช การแต่งงาน การเจ็บป่วย และบำนาญผู้สูงอายุ เป็นตัวอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาความยากจนที่สนับสนุนให้ประชาชนออมเงิน และเสริมสร้างความคุ้มครองทางสังคม ถึงแม้มูลค่าความคุ้มครองจะไม่สูงแต่ก็สร้างแรงจูงใจให้เกิดการออม ผลการดำเนินงาน ทำให้ประชาชนในชุมชนมีเงินออมของตนเอง เกิดความสัมพันธ์และมิตรไมตรีที่ดีของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ปลอดภัย อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความสุขสามารถเข้าถึงสวัสดิการของชุมชนได้ และถือว่าการออมเงินยังเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการเงินให้กับชุมชนอีกด้วย คนในชุมชนเห็นประโยชน์ของการออมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มยากจนและเปราะบาง แม้จะเข้าไม่ถึงประกันสังคมหรือระบบประกันในฐานะลูกจ้างสถานประกอบการ หากสามารถจ่ายเบี้ยประกันจำนวนหนึ่งให้แก่กองทุนฯ ได้ ก็จะได้รับ ความคุ้มครองทางสังคม นำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นการช่วยบรรเทาความยากจนอีกทางหนึ่ง

เป้าหมายที่

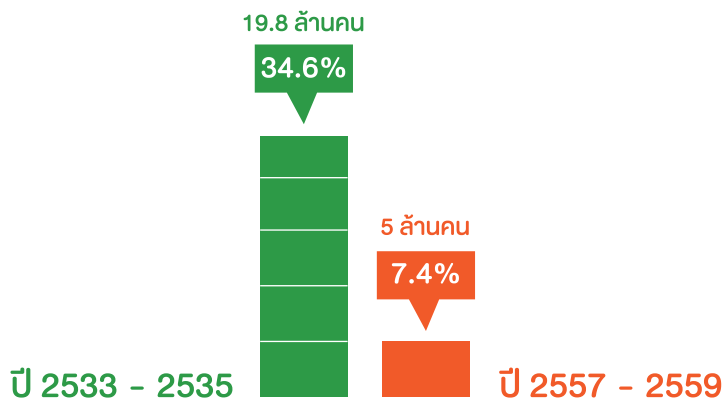
02

ยุติความหิวโหย
บรรลุความมั่นคงทางอาหาร
และยกระดับโภชนาการ
และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

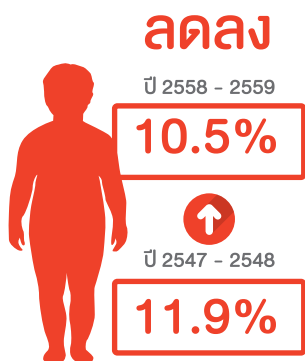
คนไทยคุ้นเคยกับสำนวนว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” สะท้อนวิถีชีวิตของคนไทยที่บ้านเมืองมีความอุดมสมบูรณ์ด้านการเกษตรกรรม สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอสำหรับการบริโภคในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่าเมืองไทยเป็นอู่อารยธรรมของโลก ความจริงข้อนี้สะท้อนจากการที่ไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษในการลดจำนวนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ (undernourished) ได้สำเร็จ โดยตามข้อมูลขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) พบว่าจำนวนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการของไทยลดลงจาก 19.8 ล้านคน (ร้อยละ 34.6) เมื่อปี 2533 - 2535 เหลือประมาณ 5 ล้านคน (ร้อยละ 7.4) ในปี 2557 - 2559 ประเทศไทยยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างหลักประกันให้ทุกคน โดยเฉพาะคนยากจนและกลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอ ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2559 - 2579) ของไทยมุ่งส่งเสริมให้เด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน และกำหนดมาตรการเร่งรัดดำเนินงานโภชนาการสตรีและเด็กปฐมวัย เพื่อลดจำนวนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ พร้อมทั้งจัดทำชุดกิจกรรมพื้นฐานด้านโภชนาการให้แก่ สถานบริการสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์เด็กเล็ก ชุมชน และครอบครัว เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน ตลอดจนผลักดันพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารทารกและเด็กเล็กและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง (Milk Code) โดยพบว่า ในช่วงปี 2547 - 2548 ถึงปี 2558 - 2559 ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็นลดลงจากร้อยละ 11.9 เหลือร้อยละ 10.5 แต่ความชุกของภาวะทุพโภชนาการผอม (Wasting) และน้ำหนักเกิน (Overweight) กลับเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.1 เป็นร้อยละ 5.4 และจากร้อยละ 6.9 เป็นร้อยละ 8.2 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 9 ปี 2559 ได้ผลักดันนโยบาย “การสร้างเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัยด้วยการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วม” ประกอบด้วยส่งเสริมโภชนาการใน 2,500 วันแรกของชีวิต ร่วมกับการเสริมสร้างพัฒนาการสมวัยและการส่งเสริมการอ่าน รัฐบาลยังสร้างหลักประกันให้มีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกัน เพื่อเพิ่มผลผลิตและการผลิตที่รักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาที่ดินและคุณภาพดินอย่างต่อเนื่อง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำกรอบแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน (พ.ศ. 2560 - 2564) และตั้งเป้าจะเพิ่มพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืน 5 แสนไร่ต่อปี ตามแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 5 แนวทาง คือ ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตตามระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พัฒนาการรับรองมาตรฐาน

จำนวนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการของไทย **ลดลง**

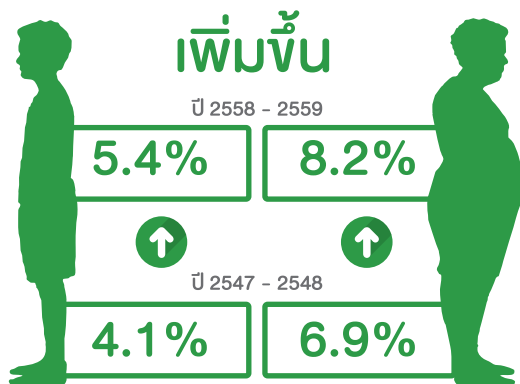

ข้อมูลขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น

ความชุกของภาวะทุพโภชนาการพอมและน้ำหนักเกิน

สินค้าเกษตรในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พัฒนาและส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรที่ผลิต
ในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน สนับสนุนสินเชื่อสีเขียว และสนับสนุนการวิจัยองค์ความรู้
และนวัตกรรมด้านเกษตรกรรมยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม

ในช่วงที่ผ่านมา ไทยได้ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมยั่งยืน ดังนี้
(1) โครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ สร้างมูลค่าเพิ่ม
เพิ่มปริมาณการค้าและการบริโภคเกษตรอินทรีย์ในประเทศ รวมทั้งผลักดันให้การรับรอง
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยจัดเตรียมความพร้อม
ด้วยการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์
และตรวจรับรองมาตรฐาน การพัฒนาต่อยอดการผลิต การแปรรูปสู่การตลาด โดยพัฒนา
เครือข่ายการผลิตและตลาดเกษตรอินทรีย์ สร้างความรู้ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์
เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ด้วยการจัดตั้ง
ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ไถ่ไร่นาครัวเรือน
และโรงงานอุตสาหกรรมมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ย ดังตัวอย่าง โครงการพัฒนา
เกษตรอินทรีย์วิถียโสธร (ยโสธรโมเดล) โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ทำบันทึก
ข้อตกลง (MOU) กับจังหวัดยโสธร เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ที่ครอบคลุม
ด้านการผลิต การรวมกลุ่มเกษตรกร การรวบรวมผลผลิต การแปรรูป และการตลาด
ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์
ในจังหวัดยโสธร จากเดิม 35,000 ไร่ เป็น 77,000 ไร่ ภายใน 3 ปี (ปี 2559 - 2561)

มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ลดรายจ่าย/หนี้สิน และเพิ่มรายได้

เน้นข้าวหอมมะลิอินทรีย์ พืชผักอินทรีย์ และผลไม้ (2) โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสนใจจาก 882 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 70,000 ราย น้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกร ตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ลดรายจ่าย/หนี้สิน และเพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนสร้างอาชีพที่เหมาะสมกับทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ที่ผ่านมา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เปิดตัวโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยร่วมมือกับ 5 ภาคส่วนที่สำคัญ ได้แก่ เกษตรกร ปรากฏณ์เกษตร เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูที่เลี้ยงในการสร้างแรงบันดาลใจ และนำให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมความรู้ให้แก่เกษตรกร) ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เร่งดำเนินการขับเคลื่อนโครงการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมภายในปี 2560

นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้เพาะปลูก สัตว์ในไร่นาและที่เลี้ยงตามบ้านเรือน และชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติ ที่เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์เหล่านั้น โดยได้จัดทำแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 - 2564 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ บูรณาการคุณค่า และการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ และบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว และพัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล

ในภาวะปัจจุบันที่มีปัจจัยแวดล้อมหลากหลาย เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เราไม่สามารถยึดความคิดเดิมที่ว่า 'ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว' ต่อไปโดยที่ไม่ปรับตัว เมื่อจะต้องเผชิญกับกระแสความผันผวนทางเศรษฐกิจและความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอีกต่อไป จึงเป็นภารกิจและความท้าทายสำคัญของรัฐบาลที่จะปรับเปลี่ยน และวางแผนออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อปรับรูปแบบและปัจจัยการทำการเกษตรแบบใหม่ ๆ ให้สอดคล้องและสอดคล้องการเปลี่ยนแปลงไปของโลก แต่ยังคงรักษาความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพไว้ โดยอาจนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาช่วยส่งเสริมและแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกษตรกรไทยสามารถปรับตัวและคงไว้ซึ่งการเป็นอยู่ชั่วอู่สำหรับชาวไทยและชาวโลกได้ต่อไปอย่างยั่งยืน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความอุดมสมบูรณ์
ทางธรรมชาติ และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร
เหมาะสำหรับการเกษตรแบบหลากหลาย

กรณีตัวอย่าง

โครงการธนาคารอาหารชุมชนตามพระราชดำริ บ้านนาป่าแปก หมู่ที่ 4 ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป้าประสงค์ที่ 2.1 ยุติความหิวโหยและสร้างหลักประกันให้ทุกคน

โครงการนี้เกิดจากพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงห่วงการขาดแคลนอาหารจากการที่มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น โดยเห็นว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร เหมาะสำหรับการเกษตรแบบหลากหลาย ทั้งพืชและสัตว์ เพื่อเป็นแหล่งสะสมอาหารตามธรรมชาติ จึงเกิดเป็นโครงการธนาคารอาหารชุมชน เป็นโครงการแรกในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เป็นแหล่งผลิตอาหารสำหรับคนและสัตว์ เพื่อบริโภคและสร้างรายได้ การดำเนินงานยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงศักยภาพและภูมิสังคมของพื้นที่ ที่มุ่งหวังให้คนรักป่าและอยู่กับป่าได้อย่างมีความสุข ให้ราษฎรดำเนินชีวิตตามวิถีสังคมของชุมชน พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมา มีการขยายพันธุ์สัตว์ เช่น กบ เขียด ไก่ป่า คินสุร์ธรรมชาติให้มากที่สุด เพื่อเป็นแหล่งอาหาร ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ชนิดที่เหมาะสมกับพื้นที่สูง เช่น ปลาใน และสัตว์ปีก ปลูกและขยายพันธุ์ต้นไม้ป่าที่สามารถรับประทานได้ในป่า เช่น มะม่วงป่า ขนุนป่า ขี้เหล็ก หรือพืชชนิดอื่น ๆ ที่มีอยู่ดั้งเดิมตามธรรมชาติ ซึ่งมีความทนทาน ไม่ต้องมีการดูแลรักษามาก ผลการดำเนินโครงการพบว่าชาวบ้านได้ปลูกพืชสมุนไพรและผักพื้นบ้าน เช่น ชะอม มะกรูด มะนาว ผักไผ่ ตะไคร้ สะระแหน่ ไม้บริโภคในครัวเรือนอย่างแพร่หลาย ลดต้นทุนการทำเกษตรด้วยการทำน้ำสกัดชีวภาพเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยไม่ต้องใช้สารเคมี ปลูกพืชเชิงอนุรักษ์ เช่น ต้นชา กาแฟ ท้อ พลับ พลัม ลิ้นจี่ กล้วย ช่วยเพิ่มรายได้และยังช่วยป้องกันการพังทลายของดินตามไหล่เขา ปลูกพืชไร่ เช่น ถั่วเขียว ถั่วแดงหลวง เพื่อเป็นอาหารและปรับปรุงบำรุงดิน ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการฟื้นฟูและได้พื้นที่ป่ากลับคืนมาอย่างต่อเนื่อง จากเดิม 21,267 ไร่ เพิ่มเป็น 42,487 ไร่ เนื่องจากราษฎรเกิดทัศนคติที่ดีด้านการอนุรักษ์ ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 4,000 บาทต่อเดือนต่อครอบครัว เป็น 120,000 บาทต่อเดือนต่อครอบครัว ซึ่งจากการดำเนินโครงการธนาคารอาหารชุมชนทำให้ชุมชนมีแหล่งอาหารสำหรับบริโภคให้กับคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง

เป้าหมายที่

03

สร้างหลักประกัน
การมีสุขภาพดีและส่งเสริม
ความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับ
ทุกคนในทุกวัย

นับตั้งแต่ปี 2545 ประชากรในทุกภาคส่วนของไทยมีสิทธิประกันสุขภาพตามหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ภาพรวมประเทศไทยนับว่ามีความก้าวหน้าไปมากในการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 3 ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ข้อมูลจากธนาคารโลกพบว่า สัดส่วนของการคลอดบุตรที่ดูแลโดยบุคลากรด้านสาธารณสุขที่มีความชำนาญสูงถึงร้อยละ 99.6 และข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขในปี 2558 ระบุว่า อัตราการตายของมารดาต่อการเกิดมีชีพหนึ่งแสนคนมีเพียง 24.60 คน และอัตราการตายในทารกและเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี อยู่ที่ 3.5 และ 8.6 คนต่อการเกิดมีชีพพันคน

ในปี 2559 องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้รับรองให้ไทยเป็นประเทศแรกของเอเชียและที่สองของโลกที่ได้ยุติการแพร่เชื้อ HIV และซิฟิลิสจากแม่สู่ลูกได้สำเร็จ โดย UNAIDS ได้ประมาณการเมื่อปี 2557 ว่า จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์รายใหม่ต่อประชากรแสนคนที่ไม่ติดเชื้อของไทยมีอยู่เพียง 0.06 - 0.16 คน องค์การอนามัยโลกรายงานว่า จำนวนผู้ป่วยวัณโรครายใหม่อยู่ที่ 171 คนต่อประชากรแสนคน และผู้ป่วยโรคมาลาเรียรายใหม่อยู่ที่ 37.9 คนต่อประชากรพันคน ซึ่งนับว่ามีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันคาดว่ายังมีผู้ป่วยโรคตับอักเสบเรื้อรังจากไวรัสตับอักเสบบีและซีเป็นจำนวนมาก โดยยังอยู่ระหว่างการเก็บข้อมูล แต่คาดว่าอาจจะมีจำนวนมากถึงกว่าสองล้านคน

ในส่วนของโรคไม่ติดต่อและการสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดี องค์การอนามัยโลกประมาณการอัตราการตายจากโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน และโรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรัง ต่อประชากรไทยอายุ 30 - 70 ปี เท่ากับ 16.16 คนต่อแสนคน และอัตราการฆ่าตัวตายที่ 13.08 คนต่อประชากรแสนคน

ทั้งนี้ การเข้าถึงบริการสนับสนุนด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ประสบปัญหาโรคซึมเศร้า ในประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยกลุ่มเสี่ยงที่ควรคัดกรองโรคซึมเศร้า ได้แก่ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ป่วยสูงอายุ ผู้ที่ตั้งครรภ์หรือหลังคลอด และผู้ที่มีปัญหาสารเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้ สำหรับผู้ที่มีปัญหาสารและสารเสพติด สามารถเข้าถึง การบำบัดรักษาอย่างครอบคลุม ทั้งโดยสมัครใจและภาคบังคับ ได้แก่ การรักษาโดยใช้ยา ทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ และบริการการติดตามผลการรักษา โดยสถิติผู้ป่วย ยาเสพติดที่หยุดเสพต่อเนื่อง 3 เดือนหลังจากการบำบัดรักษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ล่าสุดอยู่ที่ร้อยละ 88.90

กระทรวงสาธารณสุขมีแผนการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เช่น นโยบายการดูแลมารดาซึ่งเริ่มตั้งแต่การตั้งครรภ์คุณภาพ คือ การฝากครรภ์ 5 ครั้งเพื่อดูแลการตั้งครรภ์ของมารดาอย่างมีคุณภาพ การจัดทำ แผนพัฒนาห้องคลอดคุณภาพ และการเยี่ยมมารดาหลังคลอด 3 ครั้ง นโยบายการดูแลทารก ซึ่งเริ่มตั้งแต่การตั้งครรภ์จนถึงหลังการคลอด การสร้างเสริมความรู้ให้กับมารดาเกี่ยวกับการดูแลตนเองขณะตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูทารกอย่างถูกวิธี นอกจากนี้ ยังพัฒนาการ ให้บริการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประเทศไทยมีผลการดำเนินงานเป็นที่ยอมรับในการให้บริการ ประชาชนด้านการดูแลสุขภาพ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็น แนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เน้นการสร้างเสริม ป้องกันควบคุมโรค และการให้บริการดูแลสุขภาพประชาชน เนื่องจากการสร้างเสริมสุขภาพก่อนเป็นโรค เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพของประเทศชาติ การเน้นการรักษาสุขภาพ ดูแลการบริโภคอย่างเหมาะสมพอดี และออกกำลังกายเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันของประชาชน ทุกคน พร้อมทั้งส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพให้ประชาชนมีความเข้าใจในการดูแลสุขภาพ ร่างกายอย่างเหมาะสม และการจัดทำนโยบายหลักประกันสุขภาพ เพื่อเป็นการประหยัด งบประมาณของประเทศด้านการบริการและรักษาสุขภาพของประชาชน

ตั้งแต่ปี 2545 ประชากรในทุกภาคส่วนมีสิทธิประกันสุขภาพตามหลักประกันสุขภาพ ทั่วหน้า โดยจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2556 โดยสำนักงาน สถิติแห่งชาติ พบว่า กรณีที่ครัวเรือนที่ต้องกลายเป็นครัวเรือนยากจนภายหลัง จากการจ่ายค่ารักษาพยาบาลมีเพียงร้อยละ 0.47 ของครัวเรือนทั้งหมด ยิ่งไปกว่านั้น ไทยได้ให้ประกันสุขภาพแก่แรงงานผู้โยกย้ายถิ่นฐานทั้งที่มีเอกสารและไม่มีเอกสาร รวมถึงผู้อยู่ในอุปการะ นอกจากนี้ ยังมีโครงการอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว ซึ่งไม่ได้ เป็นเพียงล่ามในสถานพยาบาล แต่ได้เป็นอาสาสมัครในการให้ความรู้และการส่งเสริมสุขภาพ ในชุมชนผู้โยกย้ายถิ่นฐานเพื่อให้ทราบถึงสิทธิและข้อมูลเรื่องสุขภาพลักษณะและสุขอนามัยอีกด้วย

คนไทยสามารถเข้าถึงยาและวัคซีนที่จำเป็นและปลอดภัย เช่น มีผู้ได้รับวัคซีนแบบครบถ้วน (EPI program) ร้อยละ 90.3 - 100 กลุ่มเป้าหมายร้อยละ 78.47 ได้รับวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ลงทะเบียนสะสม ร้อยละ 79.89 เข้าถึงยาต้านไวรัส ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลันชนิด STEMI ร้อยละ 72.33 เข้าถึงยาละลายลิ้มเลือดและ/หรือหัตถการ Primary PCI ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตัน เข้าถึงยาละลายลิ้มเลือดได้ ร้อยละ 4.19 ทั้งนี้ ไทยเห็นว่าวัคซีนเป็นเครื่องมือหนึ่งในการควบคุมป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุด แต่กระบวนการพัฒนาและผลิตวัคซีนใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและต้นทุนสูง ประเทศกำลังพัฒนา เช่นประเทศไทยจึงยังผลิตวัคซีนสมัยใหม่ใช้เองได้น้อย กอปรกับข้อจำกัดด้านงบประมาณและอื่น ๆ ในการจัดซื้อจัดหาวัคซีน จึงมีปัญหาขาดแคลนหรือได้รับวัคซีนไม่ทันเวลา ทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน ทำให้มีความมั่นคงด้านวัคซีนน้อย (Vaccine security) อีกทั้งไทยยังไม่พร้อมที่จะเป็นประเทศวิจัยพัฒนาใหม่ อุตสาหกรรมยาในประเทศส่วนใหญ่เป็นการผลิตยาสามัญ และกำลังเผชิญกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่จะชะลอการผลิตยาสามัญ ทดแทนยาต้นแบบที่ผูกขาดในตลาด และต้องพึ่งพาวัดุดิบจากต่างประเทศ ในขณะที่ยาต้นแบบที่พัฒนาขึ้นจากต่างประเทศมีราคาแพง กลไกในการควบคุมราคา และการใช้สิทธิตามปฏิญญาโดฮายังมีข้อจำกัด

นอกจากโรคภัยไข้เจ็บแล้ว มลพิษทางอากาศและมลภาวะในน้ำและดินก็มีผลกระทบต่อสุขภาพ องค์การอนามัยโลกรายงานว่า มีประชากรไทยเสียชีวิตจากมลพิษทางอากาศ 6.48 คนต่อประชากรแสนคน (ปี 2556) และเสียชีวิตเนื่องจากสารเคมีอันตราย มลภาวะในน้ำและในดิน และการปนเปื้อนที่ 1.87 คนต่อประชากรแสนคน (ปี 2555) และเสียชีวิตจากการได้รับสารพิษอันตรายและมลพิษที่เจือปนในสิ่งแวดล้อมเพียง 0.15 คนต่อประชากรแสนคน (ปี 2555) อย่างไรก็ตาม มลพิษที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพของคนไทยยิ่งกว่ามลพิษทางอากาศคือมลพิษจากควันบุหรี่ ดังนั้น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกรอบอนุสัญญาขององค์การอนามัยโลกว่าด้วยการควบคุมยาสูบ ไทยได้ออกพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ปรับปรุงรวบรวมกฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ และกฎหมายคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ไว้เป็นฉบับเดียวกัน และรวบรวมหลักเกณฑ์ให้เป็นระบบเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อจากเดิม 18 ปี เป็น 20 ปี และห้ามขายในลักษณะจูงใจให้บริโภค และห้ามโฆษณา ทั้งนี้ จากการสำรวจครั้งล่าสุดในปี 2554 พบว่า จำนวนผู้สูบบุหรี่ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปยังอยู่ที่ประมาณร้อยละ 20.7

การวางแผนครอบครัว

การคุมกำเนิดในสตรีวัยเจริญพันธุ์
อายุ 15 - 49 ปี
89.2 %

ในปี 2557 อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
อายุ 15 -19 ปี สูงถึง
47.9 คน
ต่อประชากรหญิงวัยรุ่น 1,000 คน

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่งผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคล
และคุณภาพชีวิตของแม่และเด็ก ครอบครัว
ชุมชน สังคม และเศรษฐกิจในภาพรวม

โดยสรุป แม้ว่าไทยจะก้าวหน้าไปอย่างมากในการสร้างหลักประกันสุขภาพ เพื่อสุขภาพที่ดีของคนไทยทุกคนในทุกวัย ประเด็นที่เป็นความท้าทายของไทยยังมีอยู่ บางประการ เช่น ด้านการวางแผนครอบครัว ข้อมูลจากการสำรวจเมื่อปี 2557 พบว่า การคุมกำเนิดในสตรีวัยเจริญพันธุ์ อายุ 15 - 49 ปี อยู่ที่ร้อยละ 89.2 แต่อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี ในปี 2557 มีสูงถึง 47.9 ต่อประชากรหญิงวัยรุ่นพันคน ซึ่งมีแนวโน้มลดลงเพียงเล็กน้อย โดยที่การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และเศรษฐกิจในภาพรวม อีกทั้งมีความซับซ้อน ดังนั้น ไทยจึงมีพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 เพื่อเป็นกลไกในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม เพื่อบูรณาการให้การป้องกันและแก้ไข ปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นรูปธรรม ความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ อุบัติเหตุทางถนนที่ยังมีจำนวนผู้เสียชีวิตสูงถึง 22.3 คนต่อประชากรแสนคนในปี 2558 ซึ่งสูงถึงอันดับ 2 ของโลก รัฐบาลจึงมุ่งปรับปรุง กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายด้านความปลอดภัยทางถนนเพื่อช่วยให้ผู้ใช้ถนน มีพฤติกรรมดีขึ้น และลดอุบัติเหตุ การบาดเจ็บและการเสียชีวิตจากการจราจรทางถนน รวมทั้งรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ของประชาชนเพื่อช่วยให้ผู้ใช้ถนนมีพฤติกรรม เปลี่ยนไปในเชิงบวกมากขึ้น โดยเน้นจัดการที่ปัจจัยเสี่ยงต่อความปลอดภัยทางถนน เช่น ความเร็ว การเมาแล้วขับ และการสวมหมวกนิรภัยและคาดเข็มขัดนิรภัย เป็นต้น

การส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกายช่วยรักษาสุขภาพประชาชนและประหยัดงบประมาณการรักษา

กรณีตัวอย่าง

โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่

เป้าประสงค์ที่ 3.4 ลดการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อ

นพ.สมศักดิ์ โสฬสลิขิต ผู้อำนวยการโรงพยาบาล ได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยึดหลักคำสอนของศาสนาพุทธมาใช้ในการบริหารจัดการในโรงพยาบาลให้เป็นโรงพยาบาลวิถีชีวิตพอเพียง ลดการใช้สารเคมีในสิ่งแวดล้อม แก้ไขระบบบำบัดน้ำเสีย ปรับปรุงคุณภาพดินบริเวณโดยรอบโรงพยาบาล ซึ่งเป็นดินที่ไม่มีคุณภาพ ใช้พื้นที่ที่กว้างขวางและว่างเปล่าในการปลูกต้นไม้ พืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ จึงได้กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ “โรงพยาบาลวิถีชีวิตพอเพียง บริการมีคุณภาพดูญาติมิตร มุ่งสู่คุณภาพชีวิตของชุมชน” โดยการให้บริการสุขภาพแบบองค์รวมอย่างผสมผสาน ครอบคลุมด้านการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสภาพอย่างมีคุณภาพ บริหารงานโดยยึดหลักแนวทางการบริหารจัดการที่ดี ส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับองค์ความรู้ ทักษะและวัฒนธรรมองค์กร ที่เอื้อต่อการบริการด้านสุขภาพ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีสุขภาพให้เกิดการสร้างสุขภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน นอกจากนี้ โรงพยาบาลได้เผยแพร่ความรู้ไปยังชุมชน ทั้งการทำเกษตรแบบปลอดสารพิษ การรับประทานอาหารที่สะอาดและปลอดภัย การรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงด้วยการออกกำลังกาย การส่งเสริมสุขภาพที่เน้นการป้องกันมากกว่าการรักษา ช่วยให้ผู้ป่วยมารับบริการที่โรงพยาบาลลดลง ประชาชนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตดี มีความสุขอายุยืนยาวขึ้น บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ มีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยใช้ความรู้คู่คุณธรรม จนทำให้โรงพยาบาลได้รับการยกย่องเป็น “ศูนย์การเรียนรู้บริการสาธารณสุขตามแนววิถีพอเพียง”

เป้าหมายที่

04

สร้างหลักประกันว่าทุกคน
มีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม
และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นต่อการสร้างโอกาสทางการศึกษาและ การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษา ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม และไม่เสียค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผล โดยรัฐบาลสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมถึงคนที่ไม่ใช่หลักฐานทางทะเบียนราษฎรหรือไม่สัญชาติไทยมาตั้งแต่ปี 2548 โดยการขยายโอกาสการศึกษานี้ เป็นไปสำหรับเด็กทุกคนในประเทศไทย ไม่ว่าจะสัญชาติไทยหรือบุตรหลานของแรงงานต่างด้าว ทั้งที่จดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียน มีหรือไม่ใช่หลักฐานทางทะเบียนราษฎร ให้มีสิทธิเข้าเรียนในโรงเรียนได้โดยไม่จำกัดระดับ ประเภท หรือพื้นที่การศึกษา และได้รับสิทธิเข้าเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสถานศึกษาได้รับจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวของเด็กนักเรียนทุกรายในอัตราเดียวกันทั้งเด็กที่มีและไม่มีสัญชาติไทยด้วย ในระยะต่อไป รัฐบาลอยู่ระหว่างการปรับปรุงค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษา ให้เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจในสภาพการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ ยังมีกองทุนการศึกษาต่าง ๆ เช่น กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) และทุนการศึกษา เช่น โครงการทุนการศึกษาเฉลิมราชกุมารี โครงการ 1 อำเภอ 1 ทุน โดยสนับสนุนทุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีผู้รับทุนมากกว่า 4 พันคน ซึ่งช่วยลดความเหลื่อมล้ำของผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่มีฐานะยากจน

รัฐบาลสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ให้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ ในปี 2558 สัดส่วนนักเรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อยู่ที่กว่าร้อยละ 90 ของประชากรวัยเรียน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่ที่ร้อยละ 80.3 ของประชากรวัยเรียน

รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย ด้วยการสนับสนุนการจัดการศึกษาตามวัยและพัฒนาการอย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยตระหนักว่าการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัย โดยเน้นครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนา โดยได้บูรณาการความร่วมมือระหว่างทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การดำเนินงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยที่อยู่ในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สะท้อนอัตราการเข้าถึงการศึกษาปฐมวัยของเด็กอายุ 3 - 5 ปี อยู่ในเกณฑ์ที่จํานวนร้อยละ 76.2 ในปีการศึกษา 2558 ในระยะต่อไป รัฐบาลจะมุ่งพัฒนาการจัดการศึกษา และปรับรูปแบบการพัฒนาเด็กพร้อมเร่งการจัดการศึกษาเพิ่มเติมระดับอนุบาล และปรับปรุงงบประมาณอุดหนุนรายหัวอย่างเหมาะสม สร้างการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับในทิศทางเดียวกัน

สำหรับกลุ่มเปราะบาง ไม่ว่าจะเป็นเด็กด้อยโอกาส ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ เด็กชายขอบ รัฐบาลได้จัดให้สามารถเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค โดยสนับสนุนเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนนักศึกษาที่เป็นเด็กและเยาวชน คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนปกติ แม้ว่าจะยังไม่สามารถสนับสนุนเงินอุดหนุนให้ครอบคลุมนักเรียนที่ยากจนจากโรงเรียนปกติได้ทั้งหมด แต่ได้พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เพื่อให้ครูได้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นที่แท้จริง เพื่อให้สามารถป้องกัน แก้ไข ลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่มีความจำเป็นได้ดียิ่งขึ้น ไทยยังขยายโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาให้แก่กลุ่มเปราะบาง โดยการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนที่ยากจนที่มีทักษะสมรรถนะสามารถสร้างอาชีพและมีรายได้ที่ดีขึ้นเพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้ ตลอดจนจัดบริการการศึกษาให้เด็กที่ตกหล่น ยากจน และไร้ที่พึ่ง อันเนื่องมาจากอยู่ในพื้นที่ชนบทที่ห่างไกล เด็กและเยาวชนที่ออกกลางคันจากระดับการศึกษาภาคบังคับ กลุ่มเด็กเยาวชนเร่ร่อน ไร้บ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นลูกกรรมกรก่อสร้าง เป็นต้น

ในการพัฒนาด้านการศึกษา รัฐบาลมีแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มีเป้าหมายหลัก 5 ประการคือ 1) คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้น คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา

ประเทศในอนาคต 2) กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพ การแข่งขันของประเทศ 3) มุ่งมั่นความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนา ประเทศอย่างยั่งยืน 4) คนไทยได้รับโอกาสในเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 5) ระบบบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วน

การที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในอนาคตจะต้อง ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอ ในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาประยุกต์ในด้านการศึกษา โดยจัดตั้งสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสถานศึกษาพอเพียงปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 21,185 แห่ง หมายถึง สถานศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมเรียนรู้และบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีคุณลักษณะ ดังนี้ (1) การมีบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (2) มี “การบริหารจัดการแบบพอเพียง” มีแผนงาน/โครงการที่คำนึงถึงความพอประมาณตามอัตภาพ เหมาะสมตามบริบท (3) มีหลักสูตร และ/หรือแผนการเรียนรู้ รวมถึงกระบวนการเรียนการสอน ที่ช่วยให้ ผู้เรียนตระหนักถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ (4) ผู้บริหารเสียสละ มุ่งมั่นตั้งใจ มีคุณธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง (5) ครูเป็นผู้แนะนำการเรียนรู้ สามารถกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจตามหลักเหตุผล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่าง ๆ (6) มีกระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรที่ช่วยเพิ่มทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ (7) มีกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ ห้องทดลอง และสถานฝึกปฏิบัติจริงบนพื้นฐานหลักวิชาการ ภูมิสังคมในชุมชน ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อฝึกทักษะการพึ่งตนเอง และสร้างอาชีพได้ในอนาคต (8) ผู้เรียนมีอุปนิสัยพอเพียง รู้อยู่ รู้กิน รู้จักประมาณตน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ตัดสินใจโดยใช้เหตุผลและคุณธรรมเสมอ สามารถพึ่งพา และรับผิดชอบตนเองได้ (9) มีการประสานสัมพันธ์กับชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” ของผู้เรียน และ (10) มีการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้สถานศึกษา โดยประเมินผลการปฏิบัติงาน ติดตามการใช้ทรัพยากรที่ถ่วงระมัดระวัง คุ่มค่า โปร่งใส ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ปรับปรุง แก้ไข วิจัย พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้า ทั้งด้านความรู้

สัดส่วนการเข้าทางการศึกษาของประชากรวัยเรียน

สัดส่วนนักเรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

แผนพัฒนาการศึกษา

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

เป้าหมายหลัก 5 ประการ

คุณภาพ การศึกษา ของไทยดีขึ้น

เสริมสร้าง ศักยภาพ การแข่งขัน ของประเทศ

มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนา ประเทศอย่างยั่งยืน

คนไทย ได้รับโอกาส ในการเรียนรู้ ต่อเนื่องตลอดชีวิต

บริหารจัดการ การศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วม ทุกภาคส่วน

การให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอาชีวศึกษา
เพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาประเทศ

และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2558 หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้พัฒนาเสริมศักยภาพความเข้มแข็งสถานศึกษาพอเพียงให้สามารถเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” โดยผ่านกระบวนการติดตามและประเมินผลตามเกณฑ์ก้าวนำของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 121 แห่ง เพื่อทำหน้าที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนขยายผลเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทั่วประเทศต่อไป

ล่าสุดเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2560 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้จัดตั้ง ศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความยั่งยืนขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) ที่ประเทศไทย เพื่อเป็น ศูนย์ระดับภูมิภาคที่เป็นเลิศด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นคลังความรู้ และศูนย์กลางด้านข้อมูล รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิจัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการบูรณาการและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกิดประโยชน์ในบริบทของประเทศไทยในภูมิภาค ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระดับภูมิภาค และต่อยอดขยายผลสู่ระดับสากล

รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอาชีวศึกษา และเร่งผลิตและพัฒนา กำลังคนเพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนอาชีวศึกษาผ่านโครงการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา ตอนปลาย (ทวิศึกษา) การบูรณาการการเรียนร่วมกับการทำงานในการศึกษาระดับ อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา (สหกิจศึกษา) ผลักดันการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยร่วมมือกับสถานประกอบการและจับคู่กับหอการค้ากลุ่มจังหวัด 18 จังหวัด เพื่อผลิตกำลังคนรองรับภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และภาคบริการของประเทศ รวมทั้งสร้างหลักสูตรใหม่รองรับความต้องการของประเทศพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน พัฒนาการจัดอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ เขตชายแดนของประเทศ ตลอดจนจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา (University Business Incubator : UBI) เป็นต้น

ในขณะที่โอกาสทางการศึกษาของไทยเปิดกว้างอย่างทั่วถึงและครอบคลุมสำหรับทุกคน ไทยยังมีความท้าทายในเชิงคุณภาพ เพราะเมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี 2558 พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และผลคะแนนสอบ Programme for International Student Assessment (PISA) อยู่ในระดับต่ำกว่าอีกหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน และพบว่า ยังคงมีความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในเชิงที่ตั้งและขนาดสถานศึกษา

ความท้าทายที่สำคัญของไทย คือการยกระดับคุณภาพการศึกษา และการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ รัฐบาลจึงมุ่งเน้น ในการนำแผนและนโยบายสู่การปฏิบัติจริง สร้างครูที่เน้นสมรรถนะ มีจิตวิญญาณความเป็นครู

อีกทั้งปัจจัยสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนและครูที่มีคุณภาพยังกระจายไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ ในระดับอาชีวศึกษามีนักเรียนที่สนใจเรียนต่อสายอาชีพน้อยกว่าระดับอุดมศึกษา ในปี 2559 IMD จัดอันดับคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยของไทยให้อยู่ในลำดับที่ 47 จาก 61 ประเทศ การศึกษาไทยทุกระดับจึงยังมีปัญหาเชิงคุณภาพที่ต้องเร่งแก้ไข ดังนั้น ความท้าทายที่สำคัญของไทย คือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ รัฐบาลจึงจะมุ่งเน้นในการนำแผนและนโยบายสู่การปฏิบัติจริง สร้างครูที่เน้นสมรรถนะ มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้แนะนำ และสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างมาตรฐานการจูงใจให้ผู้มีศักยภาพสูงเข้ามาเป็นครู และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่อง ขยายความร่วมมือระหว่างสถาบันอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสู่ความเป็นเลิศ การพัฒนางานวิจัยไปสู่นวัตกรรม ตลอดจนปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมทั้งส่งเสริมให้มีระบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ ดังเช่นที่ไทยประสบความสำเร็จจากการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านการศึกษากทางไกล และสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยขยายไปยังนวัตกรรมอื่น เช่น การจัดทำสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก ทั้งถึงไม่จำกัดเวลาและสถานที่ เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาของไทยไปสู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและครอบคลุม

กรณีตัวอย่าง

โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

เป้าประสงค์ที่ 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวมถึงผ่านการศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนและวิถีชีวิตที่ยั่งยืน หลักสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมด้านสันติภาพ และการไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความเข้าใจต่อบทบาทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวัฒนธรรมที่มีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรกในการเรียนการสอน ได้ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและจริยธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้รอบด้าน และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนสอนให้กับนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในการเรียนการสอนและผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนให้รู้จักการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เช่น จัดกิจกรรมธนาคารโรงเรียน ธนาคารขยะ ชุมชนุสสภกรณ์ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ การพัฒนาอาชีพ เป็นต้น รวมทั้ง ปลุกฝังให้นักเรียนรู้จักการออม มีความรู้และทักษะในการใช้ชีวิต การทำงานเป็นทีม เห็นคุณค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ให้นักเรียนมีความเสียสละ รู้รักสามัคคี สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่

05

บรรลุความเสมอภาค
ระหว่างเพศและเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งให้กับผู้หญิง
และเด็กหญิงทุกคน

รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างมากกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ

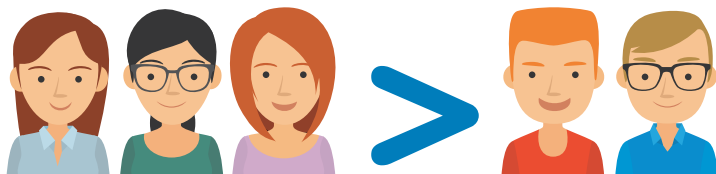
และการบูรณาการความเท่าเทียมระหว่างเพศควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องมาเกือบห้าทศวรรษ นับตั้งแต่ปี 2515 โดยได้กำหนดนโยบายมาตรการ และกลไกต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาศักยภาพ สถานภาพ และส่งเสริมความก้าวหน้าและความเท่าเทียมของสตรี ตลอดจนคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของสตรีบนพื้นฐานของคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียม ตลอดจนร่วมรับรองและเข้าเป็นภาคีพันธกรณีระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรีและความเสมอภาคระหว่างเพศ

ประเทศไทยได้บูรณาการปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Declaration and Platform for Action) ไว้ในแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2545) เป็นต้นมา ซึ่งถือเป็นต้นแบบการจัดทำแผนพัฒนาสตรีต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับใหม่ ภายใต้ชื่อ “ยุทธศาสตร์การพัฒนสตรี พ.ศ. 2560 - 2564” ซึ่งได้บูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 5 เข้าไปด้วย

สถานการณ์สตรีในประเทศไทยในปัจจุบันนี้ว่ามีความก้าวหน้าอย่างมาก ด้านการศึกษา เด็กหญิงมีโอกาเข้าถึงการศึกษาพื้นฐานได้เท่าเทียมกับเด็กชาย และสตรีมีสัดส่วนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่าบุรุษ ในด้านแรงงาน มีจำนวนสตรีถึงกว่าร้อยละ 60 โดยอัตราส่วนของสตรีที่มีฐานะยากจนมีแนวโน้มลดลง ปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 6.8 ซึ่งมีอัตราต่ำกว่าบุรุษ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559) และในภาคธุรกิจ สตรีไทยมีโอกาและบทบาทอย่างมาก โดยในปี 2557 พบว่า ไทยมีอัตราส่วนสตรีที่ดำรงตำแหน่งบริหารในภาคเอกชนถึงร้อยละ 38 และในโอกาสที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเมื่อปลายปี 2558 รัฐบาลได้ส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายสตรีผู้ประกอบการอาเซียนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพให้สตรีผู้ประกอบการไทยมีทักษะในการพัฒนาธุรกิจและความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องช่วยให้ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็นที่ 2 ของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่สนับสนุนผู้ประกอบการสตรีที่ดีที่สุดจาก Women's Entrepreneurial Index 2016 ทั้งนี้ เป็นเพราะวัฒนธรรมของสังคมไทยเอื้อให้สตรีมีบทบาทในการจัดการกิจกรรมทางเศรษฐกิจในครัวเรือนและการทำงานอย่างไรก็ตาม ในภาคการเมืองการปกครองยังมีอัตราส่วนสตรีค่อนข้างน้อย เช่น สถานิติบัญญัติแห่งชาติมีสตรีเพียงร้อยละ 5.2 ในภาคราชการอัตราส่วนสตรีในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่อธิบดีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 18.34 เป็นต้น (สำนักงาน ก.พ., 2558) นอกจากนี้ ในภาคของการเมืองส่วนท้องถิ่นแม้ว่าจะมีสัดส่วนผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้งน้อย แต่ก็มีส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 11.25 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 16.6 ในปี 2559

สตรีมีส่วนในด้านแรงงาน

60 %

สตรีที่มีฐานะยากจน
มีแนวโน้มลดลง

6.8%

อัตราสตรีตำแหน่งบริหาร
ในภาคเอกชน

38%

รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างมากกับการส่งเสริมศักยภาพและสถานภาพสตรี โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) และคณะกรรมการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ (สทพ.) เป็นกลไกระดับชาติ และออกพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกของประเทศไทยที่ปกป้องและคุ้มครองกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยมุ่งคุ้มครองทุกคนจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ ในระดับหน่วยงานได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานราชการมีผู้บริหารระดับสูงทำหน้าที่ผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer : CGEO) ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender Focal Point : GFP) ในทุกระดับมาตั้งแต่ปี 2544 โดยตั้งแต่ 31 มีนาคม 2558 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ปลัดกระทรวงดำรงตำแหน่ง CGEO ในระดับกระทรวง นอกจากนี้ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้การจัดทำงบประมาณต้องคำนึงถึงมิติหญิงชาย หรือ Gender Responsive Budgeting (GRB) โดยขณะนี้ได้มีการอบรมให้ความรู้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ และดำเนินโครงการนำร่องในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

รัฐบาลยังได้พยายามเร่งยกระดับขีดความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้ความคุ้มครองและจัดการปัญหาความรุนแรงต่อสตรีและเด็ก โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ปัจจุบันมีสตรีในประเทศไทยที่ทำงานในตำแหน่งบริหารภาคเอกชนสูงถึงร้อยละ 38

ค่าเฉลี่ยการใช้เวลาทำงาน

**หญิงไทยใช้เวลาทำงาน
8 ชั่วโมง 33 นาทีต่อวัน**

**ชายไทยใช้เวลาทำงาน
8 ชั่วโมง 12 นาทีต่อวัน**

แต่ผู้หญิงใช้เวลาในการทำงานในบ้าน การดูแลครอบครัว และการบริการครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน 2 ชั่วโมง 50 นาทีต่อวัน ในขณะที่ผู้ชายมีส่วนร่วม 1 ชั่วโมง 48 นาทีต่อวัน

ของมนุษย์ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ร่วมกับ UN Women สืบหาข้อมูลความรุนแรงในระดับประเทศ เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่มีมาตรฐานสากล ทั้งนี้ จากการรวบรวมเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ประจำปี 2559 มีการรายงานเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวทั้งหมด 603 ราย (รวบรวมโดยศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) และผู้ถูกกระทำเป็นหญิงร้อยละ 87.4

อย่างไรก็ดี จากการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2558 พบว่า บทบาทของชายและหญิงในครอบครัวยังมีความแตกต่างและไม่เท่าเทียม โดยส่วนใหญ่ผู้หญิงยังคงรับผิดชอบงานในบ้าน และดูแลคนในครอบครัวมากกว่าผู้ชาย ถึงแม้ว่าต้องทำงานนอกบ้านไปด้วย หญิงไทยใช้เวลาทำงาน 8 ชั่วโมง 33 นาที ขณะที่ชายไทยใช้เวลาในการทำงาน 8 ชั่วโมง 12 นาทีต่อวัน แต่ผู้หญิงใช้เวลาในการทำงานในการดูแลครอบครัวและการบริการครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน 2 ชั่วโมง 50 นาทีต่อวัน ในขณะที่ผู้ชายมีส่วนร่วม 1 ชั่วโมง 48 นาทีต่อวัน

ด้านสุขภาพของสตรี ในปัจจุบันพบว่า ประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น โดยข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขพบว่า อัตราส่วนวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ที่อายุระหว่าง 15 - 19 ปี เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมาจนถึงปี 2555 มีสูงถึง 58.3 คนต่อประชากรหญิงวัยรุ่นพันคน และมีแนวโน้มลดลงเพียงเล็กน้อยในปี 2556 - 2557 ที่ 48.8

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

และ 47.9 ตามลำดับ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ประเทศไทยจึงได้มีพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเน้นให้วัยรุ่นสามารถกลับไปสู่ระบบการเรียน การศึกษาในโรงเรียนได้หลังจากคลอดบุตรแล้ว

สิ่งที่ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาต่อไปสำหรับเป็นเครื่องมือนำไปสู่การบรรลุความเสมอภาคและความเป็นธรรมทางเพศอย่างแท้จริง คือ การพัฒนาระบบข้อมูลจำแนกเพศในฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางนโยบายและแผนงานด้านความเสมอภาคระหว่างเพศ และการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ รัฐบาลยืนยันความมุ่งมั่นที่จะทำงานกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ และมั่นใจว่าความร่วมมือนี้จะนำไปสู่ความสำเร็จในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรณีตัวอย่าง

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และศูนย์เรียนรู้การพัฒนาศตริและครอบครัว เป้าประสงค์ที่ 5.2 จัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิง

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ถือเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพ และสร้างรายได้แก่ผู้หญิงชนกลุ่มน้อยในจังหวัดเชียงราย โดยได้สร้างศูนย์หัตถกรรม และงานมือ ที่เน้นการจ้างงานหญิงชนกลุ่มน้อยและหญิงชาวบ้านในพื้นที่ ที่มีเวลาว่าง หลังเสร็จสิ้นภารกิจในครัวเรือน และช่วยให้หลุดพ้นจากวงจรส่งลูกสาวไปทำงาน ขยายบริการ โดยศูนย์หัตถกรรมและงานมือ นำภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมด้านงานฝีมือ ของแต่ละชนเผ่าไปปรับใช้ในผลิตภัณฑ์ ซึ่งการบริหารจัดการของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ยึดหลักการบริหารจัดการของสมเด็จพระเจ้าและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารจัดการ ด้วยการให้ชนกลุ่มน้อยในพื้นที่โดยเฉพาะผู้หญิงมีงานทำ ไม่ต้องไปขายแรงงานในเมืองใหญ่ สนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาในการสร้างผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดรายได้ ส่งเสริมการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย สร้างความสมดุลในชีวิต ส่งผลให้ หญิงชนกลุ่มน้อยมีงานทำ มีรายได้เป็นของตนเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความภูมิใจ ในศักดิ์ศรีของตนเอง ที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย และไม่ต้องทำงานที่ผิดกฎหมาย

ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาศตริและครอบครัวทั้ง 8 แห่งทั่วประเทศ นอกเหนือจาก การให้การฝึกอาชีพแก่สตรีในท้องถิ่นแล้ว ยังทำหน้าที่คุ้มครอง เยียวยา และพัฒนา ผู้หญิงและเด็กหญิงที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ หรือถูกล่อลวง ให้สามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ ตลอดจนหาอาชีพรองรับและให้ทุนไปตั้งตัว ในการประกอบอาชีพ โดยให้การฝึกอาชีพตามศักยภาพและความต้องการอย่างแท้จริง แก่ผู้หญิงที่ถูกล่อลวง การดำเนินงานยึดการสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคม แก่ผู้หญิงให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

เป้าหมายที่

06

สร้างหลักประกัน
ให้มีน้ำใช้ และมีการบริหาร
จัดการน้ำและการสุขาภิบาล
อย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน

รัฐบาลตระหนักเสมอมาว่า “น้ำคือชีวิต” ตามที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีกระแสพระราชดำรัสว่า “...หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้...”

ประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการน้ำของประเทศ โดยเมื่อเดือนกรกฎาคม ปี 2543 ได้กำหนดวิสัยทัศน์แห่งชาติซึ่งระบุว่า “ภายในปี พ.ศ. 2568 ประเทศไทยจะมีน้ำใช้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ โดยมีระบบการบริหารจัดการองค์ระบบกฎหมายในการใช้ทรัพยากรน้ำที่เป็นธรรมยั่งยืน โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในทุกระดับ” ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวได้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ซึ่งมุ่งหวังที่จะลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาดและสุขอนามัยที่ถูกต้องสุขลักษณะลงครึ่งหนึ่งภายในปี 2558

ในปี 2557 ประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษเกี่ยวกับการเข้าถึงน้ำสะอาด โดยครัวเรือนทั่วประเทศ ร้อยละ 99.80 มีสุขอนามัยสุขลักษณะใช้ และร้อยละ 99.46 ของครัวเรือนทั่วประเทศสามารถเข้าถึงน้ำสะอาดเพื่อการบริโภคได้ อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของประเทศยังปรากฏความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงน้ำสะอาดสำหรับการบริโภค โดยความรุนแรงของการขาดแคลนน้ำสะอาดในชนบทสูงกว่าในเมือง และยังมีปัญหาคุณภาพน้ำบริโภคไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน น้ำประปาของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานยังคงมีระดับต่ำ (ร้อยละ 20 - 40) เนื่องจากการประปามีระบบโครงสร้างไม่สมบูรณ์ และขาดความต่อเนื่องด้านการบำรุงรักษาคุณภาพน้ำ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนา

ครัวเรือนทั่วประเทศ ร้อยละ 99.80 มีสุขอนามัยสุขลักษณะใช้ และร้อยละ 99.46 ของครัวเรือนทั่วประเทศสามารถเข้าถึงน้ำสะอาดเพื่อการบริโภคได้

ในปี 2557 ประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายการพัฒนา
แห่งสหัสวรรษที่เกี่ยวกับการเข้าถึงน้ำสะอาด

การเข้าถึงน้ำสะอาดของประชากรในประเทศไทย

ครัวเรือนทั่วประเทศ
99.46%

มีสุขุมถูกสุขลักษณะ
99.80%

การบริหารจัดการน้ำ อย่างครบวงจรใน 3 ระดับ

แห่งสหประชาชาติในด้านสัดส่วนแม่น้ำสายหลักที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่ระดับที่พอใช้ขึ้นไป และการเพิ่มสัดส่วนการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ (MDG+)¹ โดยขยะมูลฝอยยังคงมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และขยะมูลฝอยส่วนมากยังถูกกำจัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกหลักวิชาการ

เป้าหมายที่ 6 สะท้อนความตระหนักร่วมกันของประชาคมโลกว่า การสร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ มีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการดำเนินการอย่างครบวงจรในทุกระดับ ดังนั้น นอกจากการมีน้ำดื่มที่ปลอดภัย และการสุขาภิบาลที่พอเพียงแล้ว จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพน้ำ และการบริหารจัดการน้ำเสีย การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการน้ำอย่างมีบูรณาการ และการปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำด้วย

รัฐบาลตระหนักถึงความเชื่อมโยงของการบริหารจัดการน้ำจึงจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2558 - 2569 ซึ่งครอบคลุมการบริหารจัดการน้ำอย่างครบวงจรใน 3 ระดับ ตั้งแต่การจัดการแหล่งน้ำ การใช้น้ำ และการบริหารจัดการน้ำเสีย นอกจากนี้ ยังกำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์ด้านการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยได้ดำเนินการต่าง ๆ ได้แก่

(1) การใช้น้ำ รัฐบาลดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพของประชาชน โดยในปี 2559 มีหมู่บ้านที่มีน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคแล้วจำนวน 6,609 หมู่บ้าน คงเหลืออีก 881 หมู่บ้าน ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2560 ในด้านสุขาภิบาล ปัจจุบันประเทศไทยมีสิ่งแวดล้อมที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS ร้อยละ 71.04 โดยร้อยละ 50 ของครัวเรือนไทยมีส้วมนั่งราบ ในส่วนของการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฯ ได้กำหนดกลไกในการดำเนินการทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น โดยการดำเนินการข้างต้นครอบคลุมตั้งแต่การให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหา การเข้าถึงสุขาภิบาลและสุขลักษณะที่เพียงพอและเท่าเทียม และจัดการขั้วปลายในสถานที่เปิดโล่ง การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ สร้างหลักประกันการใช้น้ำจืดและแหล่งน้ำจืดที่ยั่งยืน และลดจำนวนผู้ที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการ จนถึงการสนับสนุนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการปรับปรุงน้ำและการบริหารจัดการด้านสุขอนามัย

¹ ปี 2557 พบว่า ไทยได้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติหลายด้าน จึงได้ริเริ่มแนวคิด "MDG - Plus" ที่มีความท้าทายยิ่งกว่า

(2) การจัดการแหล่งน้ำ ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน ซึ่งมีส่วนในการรักษาระบบนิเวศและสร้างสมดุลทางธรรมชาติ โดยกำหนดเป้าหมายให้ได้พื้นที่ป่าไม้อย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ทั้งนี้ ในปี 2557 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีประมาณ 102.28 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.62 ของพื้นที่ประเทศ

(3) การบริหารจัดการน้ำเสีย ประเทศไทยได้มุ่งลดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดและเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย และได้กำหนดให้น้ำเสียชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง โดยในปี 2558 แหล่งน้ำผิวดินร้อยละ 74 มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไป ต่อจำนวนแหล่งน้ำผิวดินที่มีการตรวจวัดทั้งหมด และน้ำทะเลชายฝั่งร้อยละ 88 มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปต่อจำนวนสถานีที่มีการตรวจวัดทั้งหมด นอกจากนี้ ในปี 2559 ความสามารถในการบำบัดน้ำเสียชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อปริมาณน้ำเสียชุมชนทั่วประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 30

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศและสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมและโครงการด้านน้ำและสุขภาพพล ในปี 2559 ประเทศไทยได้ดำเนินโครงการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและองค์กรระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ อาทิ การศึกษาทดลองเติมน้ำลงสู่ชั้นบาดาล การสำรวจ ออกแบบ ระบบกักเก็บน้ำใต้ดิน โครงการสำรวจการจัดการน้ำดื่มและการสุขภาพ (GLAAS Survey 2016) ร่วมกับองค์การอนามัยโลกและความร่วมมือระดับพหุภาคีในกรอบคณะกรรมการแม่โขง (Mekong River Commission: MRC)

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีความต้องการใช้น้ำใกล้เคียงกับปริมาณความจุของเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำที่กักเก็บได้จากเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ ปัญหาการใช้น้ำจึงยังไม่รุนแรงมากนัก แต่หากนำความต้องการในอนาคตไปเปรียบเทียบกับศักยภาพการกักเก็บน้ำ ณ ปัจจุบัน จะพบว่า หากศักยภาพการกักเก็บน้ำมีลักษณะเหมือนที่ผ่านมาแล้วคือ ระยะเวลาการก่อสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 1 เขื่อน ต้องใช้เวลาดำเนินงานเฉลี่ย 20 ปี ในอนาคตปัญหาการขาดแคลนน้ำมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงขึ้น อย่างไรก็ตาม ความท้าทายหลักภายใต้เป้าหมายนี้ คือการเข้าถึงน้ำบริโภคที่มีคุณภาพตามมาตรฐานองค์การอนามัยโลกในเขตชนบท และการใช้ร่วมที่ถูกสุขลักษณะในครัวเรือนพื้นที่ห่างไกล พื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร ความท้าทายอีกประการหนึ่งคือ ปัจจุบัน ไทยกำลังหาแนวทางการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร อุตสาหกรรม ครัวเรือน และจัดทำแผนการดำเนินการและกำหนดค่าเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ การสร้างหลักประกันการใช้น้ำจัดและแหล่งน้ำจืดอย่างยั่งยืน

กรณีตัวอย่าง

หมู่บ้านบอสุวรรณค์ ตำบลแม่เลย์ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ เป้าประสงค์ที่ 6.1 บรรลุการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัย ในราคาที่สามารถหาซื้อได้ภายในปี 2573

การดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ของชาวหมู่บ้านบอสุวรรณค์ ตำบลแม่เลย์ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ จนประสบความสำเร็จ ชาวบ้านทุกคนมีน้ำดื่มที่ปลอดภัยไว้ใช้ตลอดทั้งปี ด้วยกระบวนการจัดการตนเองของคนในชุมชน การมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการ คิดวางแผนด้วยหลักเหตุและผล สร้างกลไกการกำกับ ดูแล และพัฒนาองค์ความรู้ ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีความเพียรพยายามในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานเริ่มต้นด้วยการเข้าร่วมเป็น “เครือข่ายแม่วงก์ชุมชนคนรักป่า” เพื่อร่วมฟื้นฟูป่าที่เป็นแหล่งต้นน้ำ ศึกษาเรียนรู้การจัดทำประปาภูเขาจากชุมชนที่ประสบความสำเร็จ คือ บ้านหุดอ จังหวัดอุทัยธานี ขอรับงบประมาณการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์จากโครงการลงทุนเพื่อสังคม (SIF) ของกระทรวงการคลัง โดยชาวบ้านได้ศึกษา หาข้อมูลเพิ่มเติม และปรับปรุงข้อเสนอโครงการถึง 7 ครั้ง จนได้รับการอนุมัติ มีการแบ่งหน้าที่ทำงานร่วมกันในการขุดดินวางท่อประปาจากแหล่งต้นน้ำในป่าแม่วงก์ มายังหมู่บ้านระยะทาง 14 กิโลเมตร จัดตั้งคณะทำงานบริหารจัดการน้ำที่ทำงาน ด้วยจิตอาสา เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ กำหนดกฎการใช้ น้ำของชุมชน และสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมารับผิดชอบ เพื่อให้โครงการมีการบริหารที่ยั่งยืน รายได้จากการเก็บค่าน้ำหน่วยละ 3 บาท ถูกนำไปใช้ในกิจกรรมพัฒนาชุมชนอื่น ๆ อาทิ ให้นักเรียนศึกษาแก่บุตรหลานสมาชิก ซึ่งจากการใช้ประโยชน์จากแหล่งต้นน้ำในป่าแม่วงก์ ส่งผลให้ชุมชนเห็นความสำคัญของป่า ร่วมกันอนุรักษ์ ดูแลป่า ป้องกันไฟป่า มีน้ำสะอาดจากธรรมชาติมาไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภคในทุกครัวเรือนตลอดทั้งปี ในราคาถูก

เป้าหมายที่

07

สร้างหลักประกันว่าทุกคน
เข้าถึงพลังงานสมัยใหม่
ในราคาที่สามารถซื้อหาได้
เชื่อถือได้ และยั่งยืน

พลังงานเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีนัยต่อความมั่นคงและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไทยมีนโยบายสร้างเสริมความมั่นคงทางพลังงานโดยเน้นการแสวงหาและพัฒนาแหล่งพลังงานและระบบไฟฟ้าจากทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งให้กระจายแหล่งและประเภทพลังงานให้หลากหลายและเน้นกำกับราคาให้มีความเหมาะสม เป็นธรรม เพื่อให้การใช้พลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้พลังงานในราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม

ประเทศไทยเดินหน้าขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงด้านพลังงาน โดยมีแผนบูรณาการพลังงานระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2558 - 2579) ซึ่งถือเป็นแผนแม่บทด้านพลังงานของประเทศที่มีความสมบูรณ์เป็นกรอบนำทางเพื่อมุ่งสู่พลังงานมั่นคง เศรษฐกิจมั่งคั่ง และสังคมไทยยั่งยืน แผนดังกล่าวประกอบด้วยแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Power Development Plan: PDP) แผนอนุรักษ์พลังงาน (Energy Efficiency Plan: EEP) แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (Alternative Energy Development Plan: AEDP) แผนบริหารจัดการก๊าซธรรมชาติ (Gas Plan) และแผนบริหารจัดการน้ำมันเชื้อเพลิง (Oil Plan) ซึ่งครอบคลุมมิติพลังงานและห่วงโซ่คุณค่าอย่างครบถ้วน

ในส่วนการสร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการบริการพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาและเชื่อถือได้ รัฐบาลได้ดำเนินการตามแผน PDP ซึ่งให้ความสำคัญทั้งในด้านความมั่นคงของระบบไฟฟ้า ต้นทุนการผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสม และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การติดตามผลักดันการสร้างโรงไฟฟ้าตามแผนที่วางไว้ ซึ่งรวมถึงโรงไฟฟ้าขนาดเล็ก โรงไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียน และโรงไฟฟ้าเอกชน เพื่อส่งจ่ายไฟฟ้าในพื้นที่ห่างไกลระบบส่งไฟฟ้า ตลอดจนศึกษาและพัฒนาระบบส่งไฟฟ้าให้ทั่วถึง เพื่อรองรับความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ที่ประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และเพื่อส่งไปยังพื้นที่ห่างไกล เช่น ระบบเคเบิลใต้ทะเล เป็นต้น

สำหรับการพัฒนาพลังงานที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยตระหนักว่าการใช้พลังงานทดแทนและการประหยัดพลังงานเป็นหัวใจสำคัญในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จึงได้รับรองความตกลงปารีส (Paris Agreement) ในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ COP21 ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2558 จากข้อตกลงดังกล่าว รัฐบาลได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (AEDP 2015) โดยมีเป้าหมายเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน จากร้อยละ 13.83

ในปี 2559 ให้เป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2579 ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ ทั้งนี้ ณ ปี 2559 ประเทศไทยมีกำลังการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์อยู่ที่ 2,582.04 เมกะวัตต์ สูงเป็นอันดับหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผลการดำเนินงานที่สำคัญของไทยในการส่งเสริมพลังงานทดแทน ได้แก่ การส่งเสริมความก้าวหน้า การลงทุนพัฒนาพลังงานทดแทนโดยการพิจารณาอนุมัติให้ตอบรับข้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนทั้งโครงการใหม่และโครงการที่ค้างการพิจารณา โดยใช้มาตรการสนับสนุนทางการเงินรูปแบบใหม่ คือ Feed in Tariff ที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชน ซึ่งจะสามารถส่งเสริมการลงทุนและกระตุ้นการพัฒนาพลังงานทดแทน ทั้งนี้ ระบบดังกล่าวมีระยะเวลาการสนับสนุนยาวนานขึ้น ทำให้ภาครัฐสามารถวางแผนการจัดหาไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับต้นทุนการผลิต เกิดความเป็นธรรมต่อทั้งผู้ประกอบการและผู้ใช้ไฟฟ้า

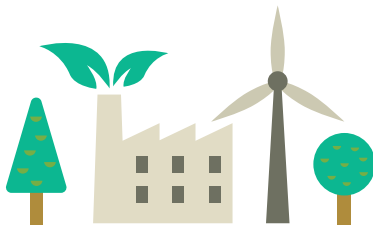
ไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของทบวงการพลังงานหมุนเวียนระหว่างประเทศ (International Renewable Energy Agency: IRENA) ซึ่งมีส่วนช่วยให้ไทยเข้าร่วมกิจกรรมในระดับนานาชาติ อาทิ การศึกษาวิจัยในโครงการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน การนำผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่บุคลากรด้านพลังงานของไทย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายและกระตุ้นภาคเอกชนในธุรกิจพลังงานหมุนเวียน

ประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องตามแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2558 - 2579 (EEP2015) ซึ่งมีเป้าหมายรวมที่จะลดอัตราส่วนของปริมาณพลังงานที่ใช้ต่อผลของกิจกรรมหรือลดความเข้มข้นในการใช้พลังงาน (Energy Intensity) ลงอย่างน้อยร้อยละ 30 ภายในปี 2579 เมื่อเทียบกับปี 2553 โดยสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงสินค้าประหยัดพลังงาน มาตรการประหยัดพลังงาน และกำกับส่งเสริมผู้ประกอบการให้ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมภาคขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม ภาคอาคาร ธุรกิจขนาดใหญ่ และภาคอาคารธุรกิจขนาดเล็กและบ้านอยู่อาศัย โดยมีผลการดำเนินการที่สำคัญ เช่น ดำเนินมาตรการจัดการโรงงานและอาคารควบคุมให้อนุรักษ์พลังงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในโรงงานและอาคาร กำหนดเกณฑ์มาตรฐานอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน กำหนดรายละเอียดของเครื่องจักรอุปกรณ์ประสิทธิภาพสูง และวัสดุอุปกรณ์เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน และการสนับสนุนด้านการเงินเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งให้สิทธิประโยชน์ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการเพื่อจูงใจให้ลงทุนเปลี่ยนเครื่องจักรอุปกรณ์ประสิทธิภาพสูง เช่น สิ้นเชื้อเพลิงดีเซล การสนับสนุนเงินลงทุนบางส่วน การอุดหนุนผลการประหยัดพลังงาน เป็นต้น

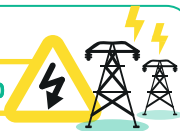
ล่าสุด รัฐบาลได้ริเริ่มนโยบายพลังงาน 4.0 หรือ Energy 4.0 เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติในการขับเคลื่อนประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 ซึ่งหมายถึงการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรมเพื่อยกระดับให้ประเทศมีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่ “Value Based Economy” นโยบาย Energy 4.0 มีหลักการสำคัญ คือ การยกระดับประสิทธิภาพของระบบพลังงานในปัจจุบัน การนำนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการระบบพลังงานให้มีการผลิต การจัดหาพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงด้วยการจัดหาพลังงานจากแหล่งในประเทศให้มากที่สุด ซึ่งจะสะท้อนไปยังต้นทุนพลังงานที่แข่งขันได้ เป็นการวางรากฐานที่ดีให้ระบบเศรษฐกิจดึงดูดให้เกิดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ ยังสามารถสร้างการลงทุนในส่วนของภาคพลังงานซึ่งเป็นส่วนในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในอีกทางหนึ่ง

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ 7 รัฐบาลยังได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ขับเคลื่อน การจัดการพลังงานในชุมชน และได้ดำเนินการเป็นเวลากว่าหนึ่งทศวรรษแล้ว โดยส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าและความจำเป็นในการอนุรักษ์พลังงาน ตลอดจนสามารถจัดหาพลังงานในท้องถิ่นของตนเองมาใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และรู้จักใช้เทคโนโลยีพลังงานที่เหมาะสมทำให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ คือ ใช้พลังงานบนพื้นฐานความประหยัด สมดุล ไม่ฟุ่มเฟือย ความมีเหตุมีผล คือ เลือกใช้พลังงานให้เหมาะสม ใช้พลังงานในชุมชนและประเทศก่อนเลือกใช้พลังงานนำเข้า การสร้างภูมิคุ้มกัน คือ พัฒนาพลังงานทดแทนจากฐานทรัพยากรที่มีในชุมชน สร้างความมั่นคงจากหลายแหล่งพลังงาน และความรู้และคุณธรรม คือ การนำความรู้สากลมาปรับใช้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาความสามารถของผู้นำการพัฒนา โดยมี 5 แผนงาน ดังนี้ (1) สร้างนักวิจัยชุมชน (2) ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากด้วยการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนลดใช้พลังงาน (3) โครงการ “ชุมชนประหยัดพลังงานไฟฟ้า” เพื่อสร้างความรู้และจิตสำนึกในการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ (4) การฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพพนักงานแผนพลังงานระดับจังหวัดทั่วประเทศ โดยเน้นโครงการต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เช่น โครงการวิสาหกิจชุมชนลดใช้พลังงาน โครงการโซลาร์เซลล์ในพื้นที่ไฟฟ้าสายส่งเข้าไม่ถึง ปฏิบัติการโซลาร์เซลล์สูบน้ำเพื่อการเกษตร เทคนิคการออกแบบและพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่เหมาะสม (5) ขยายผลเทคโนโลยีโครงการพลังงานชุมชนที่ให้ผลประโยชน์ในวงกว้าง เช่น โครงการโซลาร์เซลล์สูบน้ำกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร ระบบก๊าซชีวภาพจากฟาร์มต่อหน้าก๊าซ

การบริหารพลังงานสมัยใหม่

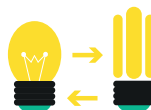
นโยบายพลังงาน 4.0

- ยกระดับประสิทธิภาพของระบบพลังงานในปัจจุบัน
- นำนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนา
- ยกระดับการบริหารจัดการระบบพลังงานให้มีการผลิต การจัดหาพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- จัดหาพลังงานจากแหล่งในประเทศให้มากที่สุด
- ต้นทุนพลังงานที่แข่งขันได้
- วางรากฐานที่ดีให้ระบบเศรษฐกิจ
- ดึงดูดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ
- ขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

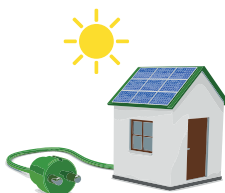
การจัดการพลังงานในชุมชน

- ใช้พลังงานบนพื้นฐานความประหยัด
- ใช้พลังงานในประเทศก่อนเลือกใช้พลังงานนำเข้า
- พัฒนาพลังงานทดแทนจากทรัพยากรในชุมชน
- นำความรู้สากลมาปรับใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น

พัฒนาพลังงานที่ยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- ลดความเข้มข้นในการใช้พลังงานลง อย่างน้อยร้อยละ 30 ภายในปี 2579
- เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน จากร้อยละ 13.83 ในปี 2559 ให้เป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2579

สู่ครัวเรือน ระบบอบแห้งแสงอาทิตย์ขนาดใหญ่สำหรับเครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์

ปัจจุบันไทยสามารถยกระดับขีดความสามารถขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศ ในการบริหารจัดการพลังงานชุมชนพึ่งตนเองอย่างครบวงจร ได้กว่า 1,629 แห่ง มีอาสาสมัครพลังงานชุมชนกว่า 6,000 คน ทำหน้าที่เชื่อมโยงความรู้ ข่าวดสาร จากกระทรวงพลังงานสู่ชุมชน โดยคนในชุมชนเข้าร่วมอย่างน้อย 300 คนต่อชุมชน ชุมชนสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานได้ประมาณ 2,000 บาทต่อปี/ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 7 ของค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน มีชุมชนที่จะสามารถพัฒนาไปสู่ชุมชนผลิตพลังงานขนาดเล็ก จำนวน 72 แห่งทั่วประเทศ สร้างชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้โดยการบูรณาการงบประมาณและเข้าถึงแหล่งทุนต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาชุมชนด้านพลังงานได้มากขึ้น

หากพิจารณาบริบททั้งในประเทศและต่างประเทศ จะพบว่า ไทยต้องเผชิญความท้าทายจากความมั่นคงทางพลังงานหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นอุปสงค์การใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ความไม่สงบในประเทศที่เป็นแหล่งพลังงานและการเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์ของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและพลังงาน รวมทั้งปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความท้าทายเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อนโยบายพลังงานของไทยอย่างยิ่ง ประเทศไทยจึงต้องบริหารนโยบายพลังงานอย่างรอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะปัจจุบันไทยยังต้องพึ่งพาพลังงานโดยเฉพาะน้ำมันและก๊าซจากต่างประเทศมากกว่าร้อยละ 70 การกระจายความเสี่ยงของแหล่งพลังงานจึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางพลังงานของไทย ดังนั้น การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการพลังงานของประเทศ จะช่วยให้ไทยสามารถสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและสร้างหลักประกันให้ทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ได้ ด้วยการลดการพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศ ผลิตพลังงานใช้เองและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดและใช้อย่างคุ้มค่า รู้จักเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น การหาแหล่งพลังงานให้มีความหลากหลายเพื่อลดการพึ่งพาพลังงานจากแหล่งเดียวและเพื่อแก้ปัญหาปริมาณพลังงานสำรองจำพวกพลังงานฟอสซิลที่ลดลง ตลอดจนการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของพลังงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการพลังงานในชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการใช้พลังงานในที่สุด

เป้าหมายที่

08

ส่งเสริมการเติบโต
ทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง
ครอบคลุม และยั่งยืน
การจ้างงานเต็มที่
และมีผลิตภาพ และการมีงาน
ที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

ผู้ประกอบการไทยต้องสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าสินค้า

๓ ามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รัฐบาลตั้งเป้าหมายที่จะยกระดับประเทศให้ก้าวข้ามประเทศรายได้ปานกลางไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในปี 2579 (มีรายได้ต่อหัวประมาณ 13,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อคน/ต่อปี) ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงออกแบบให้ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โดยจะปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล เป็นสังคมผู้ประกอบการของคนรุ่นใหม่ และมีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ที่เข้มแข็ง สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งมีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนในการผลิตและบริการด้วยฐานความรู้ชั้นสูงใหม่ ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐานการผลิตและการให้บริการสู่ภูมิภาค เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ประเทศไทยตั้งเป้าให้ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพและคงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี โดยมีปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบโลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ ให้มีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นเป็น 8,200 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี ผลผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity) เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ต่อปี และได้กำหนดเป้าหมายการขยายตัวในเศรษฐกิจหลักรายสาขา ประกอบด้วย 1) ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของ GDP ร้อยละ 3.0 ร้อยละ 4.5 และร้อยละ 6.0 ตามลำดับ 2) ภาคการท่องเที่ยว กำหนดเป้าหมายการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย (ไทยเที่ยวไทย) ไม่ต่ำกว่า 3.0 ล้านล้านบาท 3) การสร้างความเข้มแข็งในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลาง

และขนาดย่อม โดยกำหนดสัดส่วน GDP ของ SME ต่อ GDP รวมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 45 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

จากผลการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาเกือบ 6 ทศวรรษ เศรษฐกิจไทยขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.0 ต่อปี ฐานเศรษฐกิจเปลี่ยนจากฐานเกษตรเข้มข้นมาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่เข้มข้นตั้งแต่ช่วงปี 2530 เป็นต้นมา และเริ่มเข้าสู่ฐานบริการสมัยใหม่มากขึ้นตามลำดับในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา ด้วยฐานเศรษฐกิจที่ขยายใหญ่ขึ้นและรายได้ต่อหัวที่เพิ่มขึ้น ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางตั้งแต่ปี 2531 โดยมีรายได้ต่อหัวเท่ากับ 29,307 บาทต่อปี และได้ขยับสูงขึ้นมาอยู่ในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางตั้งแต่ปี 2553 ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากในช่วงเกิดวิกฤตทางการเงินอย่างรุนแรงในปี 2540-2541 รัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาดังแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้ทุกภาคส่วนสร้างภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม ส่งผลให้ทุกภาคส่วนปรับตัวในการบริหารความเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกันให้ดีขึ้นตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ดี ได้แก่ การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส รับผิดชอบ และตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบดีขึ้น มีการกำกับดูแลวินัยทางการเงินการคลังที่กำหนดกรอบของความยั่งยืนทางการคลังเป็นแนวปฏิบัติที่ดี และฐานะการคลังมีความมั่นคงมากขึ้น ฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับสูง มีการปรับปรุงในเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น มีการสร้างความเป็นธรรมให้กับกลุ่มต่าง ๆ โดยสามารถคุ้มครองผู้บริโภคและประชาชนจากการถูกเอารัดเอาเปรียบได้ดีขึ้นจนถึงปัจจุบัน ฐานการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมีความหลากหลายสาขาการผลิตและบริการ ทำให้มีส่วนแบ่งในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น และสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศในระดับสูง ประกอบกับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีส่งผลให้ประเทศไทยมีความเป็นสากลมากขึ้น ทั้งในเรื่องมาตรฐานสินค้าและบริการ ในปี 2559 มีรายได้ต่อหัว 6,032.7 ดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็น 212,862.3 บาทต่อคนต่อปี ปรับเพิ่มสูงขึ้นจากในปี 2558 ที่มีรายได้ 203,356.1 บาทต่อคนต่อปี (ที่มา : รายงานภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่สี่ ทั้งปี 2559 และแนวโน้มปี 2560, สศช.) หากพิจารณารายได้ต่อหัวจำแนกตามรายภาค ในปี 2558 จะพบว่า ภาคตะวันออกมีรายได้ต่อหัวสูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น โดยมีรายได้ 432,712 บาทต่อคนต่อปี รองลงมา คือ กรุงเทพฯ และปริมณฑลมีรายได้ต่อหัว 410,617 บาท ภาคกลาง 251,392 บาท ภาคตะวันตก 135,262 บาท ภาคใต้ 130,978 บาท ภาคเหนือ 93,058 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 70,906 บาท (ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2558, สศช.)

รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืนผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายผูกเงินและจำนองของเกษตรกรที่ประสบปัญหาภัยแล้ง โครงการสินเชื่อ 1 ตำบล 1 SME เกษตรเพื่อสร้างความยั่งยืนของภาคเกษตรไทย โครงการค้าประกันสินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการ Micro Entrepreneurs ระยะที่ 2 ของบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม โครงการชุมชนปรับเปลี่ยนการผลิตสู่วิกฤตภัยแล้ง เป็นต้น

ในส่วนของการจัดหางานที่เหมาะสม ในปี 2559 รัฐบาลโดยกระทรวงแรงงานได้พัฒนาทักษะของแรงงานเพื่อยกระดับและเพิ่มผลิตภาพ โดยจัดตั้งศูนย์บริการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน Smart Training สามารถพัฒนาแรงงานได้ 3,857,538 คน และฝึกอบรมฝีมือแรงงาน เพื่อรองรับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่เน้นใน 13 กลุ่มกิจการตามที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ให้การส่งเสริมรวมทั้งยังรณรงค์ให้สถานประกอบการและรัฐวิสาหกิจจัดให้มีการบริหารแรงงานสัมพันธ์ด้วยระบบทวิภาคี เพื่อให้แรงงานได้รับความเป็นธรรมและเกิดความสมานฉันท์ในวงการแรงงาน จำนวน 11,391 แห่ง มีลูกจ้างได้รับประโยชน์ 668,060 คน การจัดการฝึกอาชีพแรงงานกลุ่มเฉพาะ ได้แก่ ทหารก่อนปลดประจำการ ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด ผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ประสบภัยธรรมชาติ เยาวชนในสถานพินิจและชนกลุ่มน้อย ให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะฝีมือแรงงาน และเป็นการเตรียมความพร้อมด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่งจะสามารถพึ่งพาตนเองได้และทำให้สังคมเกิดการยอมรับในศักยภาพการทำงาน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพฝีมือแรงงานทั้งระบบให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีการจัดตั้ง “ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย” (Smart Job Center) แล้ว 34 จังหวัด 44 แห่ง (กรุงเทพมหานคร 11 แห่ง) ข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี 2559 มีแรงงานไทยที่ทำงานถูกกฎหมายใน 136 ประเทศ จำนวน 224,150 คน สามารถทำรายได้ส่งกลับประเทศ จำนวน 114,581 ล้านบาทผ่านทางธนาคารแห่งประเทศไทย (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2559)

รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมการมีงานทำให้แก่แรงงานนอกระบบ แรงงานคนพิการ และแรงงานผู้สูงอายุ โดยได้ขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการตามมาตรา 40 จำนวน 2.22 ล้านคน เพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ (แรงงานนอกระบบ) ได้มีหลักประกันความมั่นคงในชีวิตจากการประกันสังคมภาคสมัครใจ ตามมาตรา 40

แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 รวมถึงได้พัฒนาฝีมือเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพให้แก่แรงงานนอกระบบ ได้แก่ กลุ่มต่าง ๆ ที่จัดทะเบียนกับภาครัฐหรือตามกฎหมาย หรือได้รับการรับรองจากผู้นำชุมชน และผู้ประกันตนนอกระบบของสำนักงานประกันสังคม จำนวน 14,639 คน คิดเป็นร้อยละ 121.99 จากเป้าหมายทั้งปี 12,000 คน รวมทั้งให้การพัฒนา/ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระจำนวน 4,918 คน คิดเป็นร้อยละ 135.86 จากเป้าหมายทั้งปี 3,620 คน

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้ นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการ หรือหน่วยงานภาครัฐ ร่วมส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ โดยการจ้างงานคนพิการในอัตราส่วนลูกจ้าง 100 คน ต่อคนพิการ 1 คน หรือให้สัมปทานหรือดำเนินการอื่น หรือส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ปัจจุบันมีการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการ 58,518 คน ในหน่วยงานของรัฐ 4,802 คน และส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในชุมชน 3,040 คน นอกจากนี้ ยังให้บริการกู้ยืมเงินแก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการเพื่อการประกอบอาชีพ

ในส่วนการส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุ รัฐบาลได้ใช้แนวทางประชารัฐ บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยได้จ้างงานผู้สูงอายุในหน่วยงานภาครัฐแล้ว 523 คน ในสถานประกอบการ 10,412 คน และส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระผ่านกองทุนผู้สูงอายุ 6,657 คน

ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการคุ้มครองแรงงาน แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับ ในกิจการกลุ่มเสี่ยง โดยเข้าตรวจนายจ้างและลูกจ้างเพื่อให้การคุ้มครองแรงงานในสถานประกอบกิจการกลุ่มเสี่ยง บูรณาการตรวจคุ้มครองแรงงานในเรือประมงทะเลในพื้นที่ 22 จังหวัดติดทะเล ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมสอบสวนคดีพิเศษ กองทัพเรือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น

การปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำที่มีผลบังคับใช้แล้ว เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2559 ตามประกาศอัตราค่าจ้างมาตรฐานฝีมือแรงงาน ฉบับที่ 5 ได้ปรับเพิ่มการบังคับใช้ค่าจ้างตามมาตรฐานแรงงานใน 20 สาขาอาชีพ และวันที่ 1 มกราคม 2560 ได้กำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือเพิ่มอีก 12 สาขาอาชีพ ตามประกาศอัตราค่าจ้างมาตรฐานฝีมือแรงงาน ฉบับที่ 6 เพื่อเพิ่มการบังคับใช้ค่าจ้าง นอกจากนี้ ยังดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวประกอบอาชีพในไทย รวมทั้งการสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้ครอบคลุมเพียงพอ และการปรับตัวของตลาดแรงงานเข้าสู่ยุคดิจิทัล 4.0 เป็นต้น

รัฐบาลยังได้ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในเชิงธุรกิจ โดยให้ยึดหลัก “มาตรฐานธุรกิจเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy

รัฐบาลยังได้ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจ
นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มาจับเคลื่อนในเชิงธุรกิจ โดยให้ยึดหลัก
“มาตรฐานธุรกิจเศรษฐกิจพอเพียง”

Business Standard หรือ SEBS) ให้อเป็นค่านิยมร่วมตามแนวคิดหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงของคนในองค์กร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง
ในภาคธุรกิจ ซึ่งค่านิยมร่วมหรือวัฒนธรรมแห่งองค์กรที่เป็นรากฐานของมาตรฐานธุรกิจ
เศรษฐกิจ แบ่งเป็น 7 ค่านิยม คือ ภูมิคุ้มกัน ความเพียร ความพอประมาณ
ความรอบคอบ อารี จริยธรรม การพัฒนาภูมิสังคม และการคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ที่หลากหลาย การดำเนินงานตามหลัก SEBS จะทำให้องค์กรธุรกิจมีเครื่องมือสำหรับ
ประเมินตนเอง กำหนดจุดอ่อนขององค์กร เพื่อแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาองค์กรธุรกิจ
ไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยยังต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ
ที่เป็นปัจจัยภายนอกและภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประเทศไทยจะต้องวางแผนปรับตัว
และปฏิรูปโครงสร้างรองรับ เพื่อเตรียมรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ เช่น ความไม่แน่นอน
ของการปรับเปลี่ยนทิศทางการดำเนินนโยบายการเงินของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ อาทิ
สหรัฐฯ สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคการเงิน ภาคการส่งออก
และการประกอบธุรกิจของไทย ตลาดการเงินโลกไร้พรมแดน ซึ่งเป็นผลจากเทคโนโลยี
และนวัตกรรมทางการเงิน มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้มีการพัฒนาเครื่องมือ
ทางการเงินใหม่ ๆ การเปิดเสรีมากขึ้นของอาเซียน ทั้งในภาคสินค้าและบริการ
ก่อให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น ทำให้ประเทศไทยต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันได้
การเคลื่อนย้ายเสรีแรงงานที่มีทักษะ ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและอุปสรรค อีกทั้งหลายประเทศ
มีเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการในอนาคตที่คล้ายคลึงกัน ทำให้การพัฒนา
ของแต่ละประเทศต้องคำนึงถึงความได้เปรียบเฉพาะตัว ในการวางตำแหน่ง
ทางยุทธศาสตร์การค้า สินค้า และบริการของตนเอง การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม
และเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของคนในทุกสังคม ทุกเพศทุกวัย การแข่งขันแรงงาน
ที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีระดับสูง มีความสามารถเฉพาะทาง หรือมีทักษะหลายด้าน
(Multi-Skills) ในตลาดแรงงานสูงขึ้น เนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
และความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศต่าง ๆ โดยแรงงานทักษะต่ำจะไม่เป็น
ที่ต้องการของตลาดแรงงาน เพราะจะถูกแทนที่ด้วยการใช้ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์
เป็นผลให้แรงงานต้องมีการปรับตัวพัฒนาศักยภาพของตนให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยี
ระดับสูงมากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มการลงทุนที่จำเป็นและเพียงพอต่อการยกระดับศักยภาพ
การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ที่จะทำให้สามารถหลุดพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลาง
ได้ในระยะเวลาอันเหมาะสม

กรณีตัวอย่าง

บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

เป้าประสงค์ที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุกคน

เป้าประสงค์ที่ 8.1 ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวประชากรมีความยั่งยืน ตามบริบทของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดมีการขยายตัวอย่างน้อยร้อยละ 7 ต่อปี

เป้าประสงค์ที่ 8.4 พัฒนาความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของโลก ในการบริโภคและการผลิต และพยายามที่จะลดความเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

บริษัท บางจากฯ ได้กำหนดและยึดมั่นในวัฒนธรรมการดำเนินงานที่จะ “พัฒนารูปร่างอย่างยั่งยืนไปกับสิ่งแวดล้อมและสังคมด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นกรอบในการขับเคลื่อนธุรกิจ โดยดำเนินงานอย่างค่อยเป็นค่อยไป พัฒนางค์กรด้วยนวัตกรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสังคม กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ “สร้างสรรค์นวัตกรรมสีเขียวที่ก้าวล้ำและเข้าถึงได้ทุกคน เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้า พร้อมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจที่ได้รับการไว้วางใจและสร้างคุณค่าให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และส่งเสริมการพัฒนาของสังคมอย่างยั่งยืน” และวัฒนธรรมองค์กร “พัฒนานวัตกรรมธุรกิจอย่างยั่งยืนไปกับสิ่งแวดล้อมและสังคม” ทำธุรกิจโดยคำนึงถึงมูลค่าและคุณค่าเป็นสำคัญ นอกจากนี้เรายังต้องดูแลและเอาใจใส่สังคมและรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมด้วย จึงได้กำหนดตัวชี้วัดด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมเข้าเป็นหนึ่งในเป้าหมายการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรตามหลัก Balanced Scorecard ส่งผลให้มีการปรับปรุงระบบการกลั่นน้ำมัน จัดจำหน่ายพลังงานทดแทนหลากหลายรูปแบบ เช่น น้ำมันแก๊สโซฮอล์ และน้ำมันไบโอดีเซล ที่มีส่วนผสมของเชื้อเพลิงจากพืชน้ำมันที่ผลิตได้ภายในประเทศ ทั้งเอทานอลและไบโอดีเซล เพื่อลดการพึ่งพิงแหล่งพลังงานปิโตรเลียม พัฒนาคุณภาพของน้ำมันที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังเปิดสถานีบริการน้ำมันร่วมกับชุมชน ส่งเสริมการขายน้ำมันโดยแถมไข่ไก่และมะนาว เพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน

เป้าหมายที่

09

สร้างโครงสร้างพื้นฐาน
ที่มีความต้านทานและ
ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง
ส่งเสริมการพัฒนา
อุตสาหกรรมที่ครอบคลุม
และยั่งยืนและส่งเสริม
นวัตกรรม

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งจากการใช้ถนนไปสู่ระบบรางมากยิ่งขึ้น

ก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ การพัฒนาอุตสาหกรรม
ที่ครอบคลุม และการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย ภายใต้แผนการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
เป้าหมายที่ 9 โดยประเทศไทยมีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม

ที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง

การคมนาคมและการขนส่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา
ทางเศรษฐกิจ และสังคม และเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศในเวทีการค้าโลก และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้ง
เป็นกระดูกสันหลัง (backbone) สำคัญในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
การพัฒนาการคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืนของไทยเป็นไปตาม **ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ
คมนาคมขนส่งของไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)** ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
(พ.ศ. 2560 - 2579) ที่ให้ความสำคัญการพัฒนาคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืนในทุกรูปแบบ ได้แก่
ทางถนน ระบบราง ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ
สู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน เพื่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันที่มี
เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษ 5 แห่งตามแนวชายแดน

รัฐบาลได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ระยะ 20 ปี เพื่อพัฒนาประเทศและสอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีแนวคิด 3 ด้าน ได้แก่

1) การพัฒนาการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ (Effective Transport) รัฐบาลมุ่งสร้างความเชื่อมโยงด้านการขนส่งอย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ในเมืองใหญ่ ระหว่างเมือง และการเชื่อมต่อระหว่างประเทศ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งจากการใช้ถนนไปสู่ระบบรางมากยิ่งขึ้น ทำให้ต้นทุนการขนส่งลดลง แก้ปัญหาการจราจรติดขัดในเมืองใหญ่ และเพิ่มการแข่งขันของภาคเอกชน โดยแนวทางพัฒนาระบบรางของรัฐบาล แบ่งออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ การพัฒนาระบบรางในเมือง โดยมีแผนการลงทุนในโครงสร้างระบบขนส่งมวลชนทางรางในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 10 เส้นทาง ระยะทางประมาณ 550 กิโลเมตร ซึ่งจะแล้วเสร็จทั้งระบบตามแผนภายในปี 2573 ในส่วนของการพัฒนาระบบรางระหว่างเมือง รัฐบาลได้ดำเนินโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ทั่วประเทศ ซึ่งจะช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่ง ส่วนในการสนับสนุนการเชื่อมต่อระหว่างประเทศ รถไฟความเร็วปานกลางและความเร็วสูงจะได้รับการพัฒนาเพื่อเชื่อมต่อเมืองใหญ่ที่เป็นจุดท่องเที่ยว และแหล่งผลิตที่สำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน

2) การพัฒนาการขนส่งที่สะอาดและปลอดภัย (Green and Safe Transport) รัฐบาลให้ความสำคัญกับปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามคำมั่นที่ให้ไว้ต่อที่ประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 21 ว่าจะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 20 - 25 จากกรณีปกติ ภายในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งร้อยละ 5.58 เป็นสัดส่วนที่จะต้องลดในภาคการขนส่ง กระทรวงคมนาคมจึงกำหนดแผนลดมลภาวะสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการจัดการรถประจำทางที่ใช้ก๊าซ NGV และรถประจำทางที่ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า การจัดหาหัวรถจักรพลังงานไฟฟ้าเพื่อใช้ทดแทนหัวรถจักรดีเซล รวมถึงโครงการระบบรถไฟฟ้ามหานคร ซึ่งจะช่วยให้เกิดการลดการใช้พลังงาน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของการพัฒนาด้านความปลอดภัยทางถนน รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายในการลดปริมาณผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บทางถนนลงไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ภายในปี 2563 เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยกระทรวงคมนาคมได้จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องของหลายโครงการ เช่น โครงการเพิ่มความปลอดภัยในพื้นที่หน้าโรงเรียน โดยการติดตั้งป้ายจราจร ไฟกระพริบเตือนผู้ขับขี่ และการตีเส้นจราจร รวมถึงการรณรงค์ด้านความปลอดภัยให้กับโรงเรียนจำนวนไม่น้อยกว่า 717 แห่ง โครงการพัฒนาทางจักรยานในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ตลอดจนการกำหนดมาตรการบังคับใช้กฎหมายจราจรที่เข้มงวด

3) การพัฒนาการขนส่งที่เข้าถึงง่ายแก่ผู้โดยสารทุกคน (Inclusive Transport)

รัฐบาลให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันของประชาชนที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็ก และสตรี ให้สามารถเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป จึงกำหนดนโยบายพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้นำหลักการ Universal Design มาใช้ในการออกแบบ ทั้งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐาน และพาหนะการขนส่ง

ทั้งนี้ แนวคิดในการพัฒนาทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น จะต้องส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ในการนำเครื่องมือด้านนวัตกรรม (Innovation) และการบริหารจัดการ (Management) ที่มีประสิทธิภาพมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง

แผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2560 - 2564 เป็นไปในทิศทางเดียวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้กำหนดเป้าประสงค์อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การลดต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จากร้อยละ 7.4 เป็นร้อยละ 6.9 การเพิ่มสัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณ การขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ จากร้อยละ 1.4 เป็นร้อยละ 4.0 การลดจำนวนอุบัติเหตุที่มีผู้เสียชีวิตต่อปริมาณการเดินทางบนโครงข่ายถนนในความรับผิดชอบของกระทรวงคมนาคม จากร้อยละ 6.35 เป็นร้อยละ 4.07 และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคคมนาคมขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 นอกจากนี้ รัฐบาลไทยยังเน้นย้ำถึงความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนโดยกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เน้นผลประโยชน์ร่วมกัน และยึดหลักความไว้วางใจ เชื่อใจ ความเคารพในสิทธิ และการแบ่งปันผลประโยชน์ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาด้านการขนส่งในประชาคมอาเซียนยังขาดการสนับสนุนในการพัฒนาทั่วโลก และการบริหารจัดการในด้านการขนส่งข้ามแดน เพื่อให้สามารถขนส่งสินค้าได้อย่างคล่องตัว เพื่อพัฒนาไปสู่การขนส่งที่ยั่งยืนในภูมิภาค

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงในภูมิภาค และเห็นว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการค้า ซึ่งจะช่วยการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการเชื่อมโยงโครงข่ายการขนส่ง ซึ่งรวมการขนส่งทางทะเลที่จะเชื่อมโยงประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกเข้ากับประเทศในภาคพื้นทวีป นอกจากนี้ ไทยในฐานะประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นทางผ่าน (transit developing country) ยืนยันเจตนารมณ์สนับสนุนแผนปฏิบัติการเวียนนา เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีทางออกทางทะเล (Landlocked Developing Countries) สามารถบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการเวียนนา ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้ดำเนินการอย่างแข็งขันในการพัฒนาโครงข่ายถนนเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ได้แก่ โครงข่ายทางหลวงอาเซียน (ASEAN Highway Network) โครงข่ายทางหลวง

สายเอเชีย (Asian Highway Network) เส้นทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศภายใต้กรอบ GMS เส้นทางคมนาคมภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ระหว่างกัมพูชา-ลาว-พม่า-ไทย (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) และโครงข่ายถนนเชื่อมโยงระหว่างประเทศตามกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT)

การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม

รัฐบาลโดยกระทรวงอุตสาหกรรม ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากอุตสาหกรรมไทย 4.0 ในระยะ 20 ปี ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรอบยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมในปัจจุบันมุ่งเน้นการปฏิรูปอุตสาหกรรมไปสู่การผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น รวมทั้งปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมเดิมและอุตสาหกรรมพื้นฐานให้เป็นอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ ที่มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมากขึ้น มุ่งเน้นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ (S Curve) และอุตสาหกรรมอนาคต (New S Curve) รวมถึงการปฏิรูปนิเวศอุตสาหกรรมด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมด้านอุตสาหกรรม

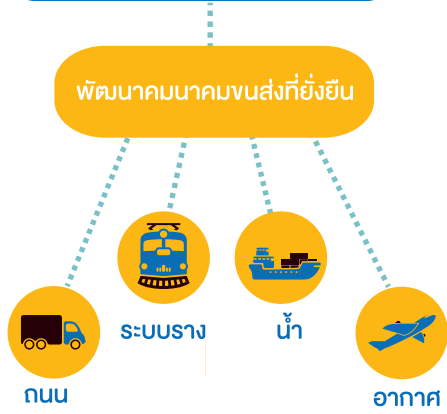

การพัฒนาท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา

สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม

ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนา
ระบบคมนาคมขนส่งของไทย
ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

แผนยุทธศาสตร์
ของกระทรวงคมนาคม
พ.ศ. 2560 – 2564

- ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
ในภาคขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 7
- ลดจำนวนอุบัติเหตุที่มีผู้เสียชีวิต
จากร้อยละ 6.35 เป็น 4.07
- เพิ่มสัดส่วนการขนส่งสินค้า
จากร้อยละ 1.4 เป็น 4.0
- ลดต้นทุนค่าขนส่งสินค้า
จากร้อยละ 7.4 เป็น 6.9

การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม

ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง อุตสาหกรรมดิจิทัล ควบคู่กับ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Green Growth) รัฐบาลได้ วางกรอบยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนที่สำคัญ ดังนี้ (1) การปฏิรูปอุตสาหกรรม (2) การปฏิรูปนิเวศอุตสาหกรรม (3) การเชื่อมโยงอุตสาหกรรมไทยกับเศรษฐกิจโลก

1) การปฏิรูปอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มการใช้งานด้านดิจิทัล และนวัตกรรมในการ บริหารจัดการ และการผลิตภาคอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงการลดผลกระทบทาง สิ่งแวดล้อมและสร้างความยั่งยืนในการประกอบการอุตสาหกรรม ซึ่งครอบคลุมผู้ประกอบการ ในกลุ่ม SMEs และวิสาหกิจชุมชน ในปีที่ผ่านมารัฐบาลได้ดำเนินงานสำคัญ ได้แก่

(1) การส่งเสริมให้ความรู้และคำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการในการพัฒนาระบบ การผลิตโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพการผลิต พร้อมทั้งลดการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(2) การอบรมเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ประกอบการทั้งในเรื่องการเพิ่มขีดความสามารถ การแข่งขัน การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการผลิต และมาตรฐานของผลิตภัณฑ์

(3) การเสริมสร้างความร่วมมือของผู้ประกอบการท้องถิ่นและชุมชน เพื่อการจัดการ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ รัฐบาลยังตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการเข้าถึงบริการทางการเงิน ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เป็น กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย 10 อุตสาหกรรม (S Curve และ New S Curve) เพื่อพัฒนารูปร่าง ให้มีศักยภาพ และส่งเสริมกระบวนการพัฒนาในด้านการพัฒนาเทคโนโลยี/มาตรฐาน เพื่อเพิ่มผลิตภาพด้านการบริหารจัดการ โดยรัฐบาลสนับสนุนให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุน ผ่านกลไกประชารัฐ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2560 เห็นชอบการจัดตั้ง กองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐ ในวงเงิน 20,000 ล้านบาท โดยเป็นกองทุน ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558 ของกระทรวงการคลัง

2) การปฏิรูปนิเวศอุตสาหกรรม เพื่อปฏิรูปองค์ภาครัฐให้ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรม และพัฒนาทักษะ องค์ความรู้ ของบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยรัฐบาลได้มีแผนดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) และยกระดับให้พื้นที่ มีระบบนิเวศนวัตกรรม หรือเป็นเมืองนวัตกรรม (Innovation City) นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อื่น ๆ สร้างศูนย์ทดสอบผลิตภัณฑ์เพื่อการยกระดับมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์และการผลิต

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้ไทยบรรลุเป้าหมายที่ 9 คือ การขยายการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ทั้งนี้ รัฐบาลได้ปฏิรูปองค์กรของรัฐเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยการถ่ายโอนงานด้านการอนุญาตต่าง ๆ ให้กับ Third Party และถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานส่วนกลางไปสู่หน่วยงานภูมิภาค รวมทั้งมีการปรับปรุงกฎระเบียบ มาตรการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการและนักลงทุนในการประกอบกิจการอุตสาหกรรม เช่น การปรับปรุงพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย เพื่อให้ครอบคลุมการใช้ประโยชน์จากอ้อยไปพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมชีวภาพที่มีมูลค่าสูง

3) การเชื่อมโยงอุตสาหกรรมไทยกับเศรษฐกิจโลก เพื่อพัฒนาให้รูปแบบการผลิตของภาคอุตสาหกรรมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลก และปรับเปลี่ยนสู่ห่วงโซ่ที่มีมูลค่าสูง โดยการเชื่อมโยงระบบดิจิทัลกับระบบการผลิตและการตลาด นอกจากนี้ รัฐบาลส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการไทยไปยังต่างประเทศ และเพิ่มการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ด้วยการออกมาตรการเพื่อการส่งเสริมการลงทุน และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. 2560 เพื่อชักจูงการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สำคัญ หรืออุตสาหกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ หรือใช้ความรู้ในการผลิตขั้นสูง

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้ไทยบรรลุเป้าหมายที่ 9 คือ การขยายการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวและพัฒนาในด้านอุตสาหกรรมที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอนาคต การชะลอการลงทุนของภาคเอกชนตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และการขยายตัวระดับต่ำของการลงทุนภาครัฐในระยะที่ผ่านมา จึงเป็นสถานะที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้องมีปัจจัยที่จะส่งเสริมการขยายการลงทุนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างกลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ภาคการศึกษา ในการพัฒนาโครงสร้างด้านการคมนาคมและการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคตที่อยู่บนพื้นฐานการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อเป็นการยกระดับผลิตภาพและมาตรฐาน ควบคู่กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย

กรณีตัวอย่าง

มาตรฐาน มอก. 9999 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

เป้าประสงค์ที่ 9.2 ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรอบด้านและยั่งยืน และภายในปี ค.ศ. 2030 เพิ่มส่วนแบ่งของการจ้างงาน ภาคอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ตามบริบทสภาพแวดล้อมของประเทศ และเพิ่มทวิคูณส่วนแบ่ง ดึงกล่าวในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม ได้กำหนด มาตรฐาน มอก.9999 เล่ม 1-2556 มาใช้เป็นกรอบมาตรฐานภาคอุตสาหกรรมที่นำแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานในภาคอุตสาหกรรมได้อย่างสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนและมีความสุข ในทุกภาคส่วนขององค์กร โดยประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรแบบบูรณาการ ให้มีความสำคัญ กับการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ เคารพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเหมาะสมเป็นธรรม คำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรและส่วนรวมทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทำให้ผู้ประกอบการ ที่นำแนวทางของ มอก. 9999 ไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติอย่างจริงจัง มีผลประกอบการที่เติบโต อย่างมั่นคงในระยะยาว บุคลากรทุกระดับมีความสุขในการทำงาน มีความผูกพันกับองค์กร สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตอบสนองกับความต้องการและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและลูกค้า ตัวอย่างความสำเร็จของธุรกิจที่นำ มอก. 9999 มาประยุกต์ใช้ในธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อม เช่น บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด บริษัท บารูม ดีไซน์ จำกัด และบริษัท พรทิพย์ (ภูเก็ต) จำกัด ส่งผลให้การเติบโต ทางเศรษฐกิจในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ชุมชนไปจนกระทั่งระดับประเทศเพิ่มขึ้นได้อย่างมี นัยสำคัญทำให้ประเทศมีอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น

เป้าหมายที่

10

ลดความไม่เสมอภาค
ภายในและระหว่างประเทศ

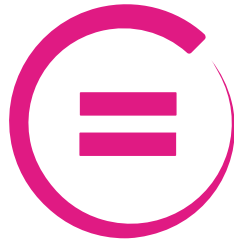
ประชากรได้รับการยกระดับให้มีรายได้สูงขึ้น

ป ประเทศไทยให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะลดความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ และเพิ่มการคุ้มครองทางสังคม จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และในกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย รวมถึงการลดความไม่เท่าเทียมและความไม่เสมอภาคในด้านอื่น อาทิ กฎหมาย การเลือกปฏิบัติ และการกระทำที่ไม่เหมาะสม อันทำให้รู้สึกถูกแบ่งแยกเชื้อชาติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยได้ออกนโยบายและแผนงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการยกระดับรายได้ของคนทุกกลุ่มรวมถึงการขยายการคุ้มครองทางสังคมให้ทั่วถึงทุกกลุ่ม เพศ และวัย โดยกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กำหนดให้มียุทธศาสตร์การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม (ยุทธศาสตร์ที่ 4 จาก 6 ยุทธศาสตร์) และภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ (ยุทธศาสตร์ที่ 2 จาก 10 ยุทธศาสตร์) ที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับรายได้คนกลุ่มร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด

ความไม่เท่าเทียมกันในประเทศไทยได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ทำให้กลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดของประเทศไทย มีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 6.04 ในปี 2558 หรือมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 3,353 บาทต่อคนต่อเดือน สูงกว่าอัตราการเติบโตของรายได้ต่อหัวของประชากรทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ 1.66 อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ในกลุ่มเพศ และวัย โดยมีประชากรวัยแรงงานกว่าร้อยละ 8.55 ที่อยู่ภายใต้รายได้มีฐานะต่ำกว่าร้อยละ 50 และในกลุ่มนี้ประมาณร้อยละ 4.05 เป็นเพศชาย และร้อยละ 4.50 เป็นเพศหญิง นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้สูงอายุและเด็กที่อยู่ภายใต้รายได้

มีฐานต่ำกว่าร้อยละ 50 มีสัดส่วนร้อยละ 3.25 และ 4.48 ตามลำดับ ในด้านส่วนแบ่งของแรงงานพบว่า ส่วนแบ่งของแรงงานต่อ GDP ยังปรับขึ้นช้า โดยมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 33.0 ในปี 2558 เทียบกับร้อยละ 32.4 ในปี 2557 และร้อยละ 30.34 ในปี 2554 นอกจากนี้ยังคงมีการแผ่กระจายวงกลุ่มแรงงานหญิง เด็ก แรงงานต่างด้าว แรงงานไร้ฝีมือ ที่อาจมีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิแรงงานเกี่ยวกับค่าจ้างและค่าตอบแทนในการทำงาน

ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาผู้มีรายได้น้อย ทั้งการส่งเสริมการมีอาชีพและรายได้ การช่วยแก้ไขปัญหา รวมถึงการหากลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ตรงกลุ่ม โดยมีมาตรการสำคัญ ได้แก่ (1) มาตรการให้ความช่วยเหลือชุมชนเมืองตามแนวทางประชารัฐ ประกอบด้วย มาตรการสินเชื่อประชารัฐเพื่อประชาชน เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ มาตรการประชารัฐเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินประชาชน โดยลูกค้ายานพาหนะสามารถขอพักชำระหนี้หรือขอขยายระยะเวลาชำระหนี้ และโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาอาชีพและสร้างความรู้ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชนเมือง (2) โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งได้เปิดให้ลงทะเบียนครั้งแรกในระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม - 15 สิงหาคม 2559 มีผู้มาลงทะเบียน 8.32 ล้านคน และเปิดให้มีการลงทะเบียนครั้งที่สองในระหว่างวันที่ 3 เมษายน - 15 พฤษภาคม 2560 (3) มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน โดยการเปิดช่องทางให้เจ้าหนี้นอกระบบจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (สินเชื่อไอโฟนแนช) และสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพีโกโฟนแนช) การเร่งรัดการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ... ซึ่งจะมีการเพิ่มบทลงโทษสำหรับเจ้าหนี้นอกระบบที่เรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตรากฎหมายกำหนด การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อในระบบ การใช้ระบบไกล่เกลี่ยประนอมหนี้การฟื้นฟูอาชีพของลูกหนี้นอกระบบ การส่งเสริมการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบผ่านเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนเป็นต้น (4) แผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน พ.ศ. 2560 - 2564 โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบต่อร่างแผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชนแล้วเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2559 นอกจากนี้ ได้มีการปรับเพิ่มค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อวันจาก 300 บาทต่อวัน เพิ่มขึ้นอีก 5 - 10 บาทใน 69 จังหวัด โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 ที่ผ่านมา รวมถึงการสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการจัดหางานผู้สูงอายุ เพื่อขยายโอกาสการจ้างงานและโอกาสการมีรายได้ของคนทุกกลุ่ม และยังได้มีการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานของสถานประกอบการอย่างต่อเนื่องเพื่อมิให้แรงงานถูกละเมิดสิทธิในด้านผลตอบแทนและการคุ้มครองอื่น ๆ

ลดความ ไม่ เสมอ ภาค ภายในและ ระหว่าง ประเทศ

มาตรการให้ความช่วยเหลือ
ชุมชนเมืองตามแนวทาง
ประชาธิปไตย

โครงการลงทะเบียน
เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

มาตรการแก้ไขปัญหา
หนี้ถาวรแบบอย่าง
บูรณาการและยั่งยืน

แผนพัฒนาระบบ
การเงินภาคประชาชน

พ.ศ. 2560 - 2564
ปรับเพิ่มค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ
จาก 300 บาทต่อวัน เพิ่มขึ้นอีก
5 - 10 บาท ใน 69 จังหวัด

ให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าถึง
การศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างต่อเนื่อง

การจัดบริการสุขภาพ
ให้กับประชาชน
ในพื้นที่ห่างไกล

สร้างโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อย
ในภาคเกษตรมีที่ดินทำกิน
มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง
และมีรายได้มากขึ้น

เพิ่มสวัสดิการให้กับ
ประชากรกลุ่มเปราะบาง
อย่างเพียงพอและเหมาะสม

นอกจากนั้น รัฐบาลยังน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราช า อันได้แก่ หลักการทรงงานและแนวพระราชดำริต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาปรับใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศโดยเน้นการพัฒนาที่ยืดคนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาเชิงพื้นที่ การพัฒนาตามลำดับขั้น การบูรณาการการสนับสนุนจากหน่วยราชการและภาคส่วนต่าง ๆ และการจัดการองค์ความรู้ เพื่อสร้างโอกาสให้คนยากจนหรือผู้มีรายได้น้อยสามารถใช้ชีวิตอยู่รอด พึ่งพาตนเองได้ และสามารถช่วยเหลือพัฒนาชุมชนของตนเองได้ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2557 - 2560) และในปี 2559 รัฐบาลได้จัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคี เป็นนิติบุคคลในแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) จัดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด ให้เป็นเครือข่ายเดียวกันทั่วประเทศ โดยมีบริษัทประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทกลาง และจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีระดับจังหวัดครบ 76 จังหวัด ทั่วประเทศ เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนร่วมถือหุ้นอย่างเท่าเทียม มีการดำเนินงานที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงบริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเรื่องบริหารจัดการ องค์ความรู้ ส่งเสริมการพัฒนาสินค้าและรูปผลิตภัณฑ์ การสร้างตราสินค้า และมาตรฐานการรับรองสินค้า การขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา การช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าชุมชน สร้างความต้องการและหาช่องทางการตลาด การจัดจำหน่าย และเชื่อมโยงการตลาดในระดับประเทศ ซึ่งจะเป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ผ่านกลไกประชารัฐตามนโยบายของรัฐบาลที่สามารถส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง และยั่งยืนได้ โดยเน้นการสร้างรายได้ให้ชุมชนผ่าน 3 กลุ่มงาน ได้แก่ การเกษตร การแปรรูป และการท่องเที่ยว

การดำเนินงานในระยะต่อไป มีความท้าทายต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม ได้กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดรายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งจะต้องเร่งดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ ทั้งในด้านโอกาสการศึกษาที่สูงขึ้น การพัฒนาทักษะฝีมือ ยกกระดับรายได้ การจัดสวัสดิการ การคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งแนวทางการดำเนินงานดังกล่าว ได้แก่ (1) การให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

โดยไม่มี ความแตกต่างของฐานะทางครอบครัว พื้นที่อาศัย และสภาพร่างกาย เพื่อโอกาสการมีงานทำและมีรายได้ในอนาคต (2) การจัดบริการสุขภาพให้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ห่างไกล จัดให้มีกลไกช่วยเหลือและสนับสนุนสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายที่จำเป็น (3) สร้างโอกาสให้คนจนภาคเกษตรที่มีที่ดินทำกิน มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และมีรายได้มากขึ้น เช่น จัดสรรที่ดินทำกิน จัดสรรเงินทุนประกอบอาชีพ พัฒนาฝีมือ เพิ่มโอกาสให้เข้าถึงข่าวสารและความรู้ในการประกอบอาชีพ หาดลาดรองรับสินค้า เพิ่มทักษะการจัดการเงินทุน รายได้ และหนี้สิน จัดตั้งธนาคารที่ดิน เป็นต้น (4) เพิ่มสวัสดิการให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด อย่างเพียงพอและเหมาะสม เช่น เพิ่มเบี้ยคนพิการ และเบี้ยผู้สูงอายุที่ยากจนให้พอต่อการใช้ในชีวิตรประจำวัน การจัดหาที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภคให้กับคนที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ให้ชุมชนจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามความจำเป็นให้ผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งการจะบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย และต้องใช้เวลาในการดำเนินงาน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม

นโยบายเพิ่มเบี้ยคนพิการและเบี้ยผู้สูงอายุที่ยากจนให้พอต่อการใช้ในชีวิตรประจำวัน

กรณีตัวอย่าง

ธัญบุรีโมเดล และโครงการ “ทอฝัน by พม.” กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เป้าประสงค์ที่ 10.1 ลดความไม่เสมอภาคให้บรรลุอย่างต่อเนื่องและคงการเติบโตของรายได้
ในกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่ยากจนที่สุด ในอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของ
ประเทศ ภายในปี 2573

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ดำเนินโครงการ “ธัญบุรีโมเดล” ซึ่งนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อฟื้นฟู พัฒนาศักยภาพด้านจิตใจ สังคม สุขภาพ และอาชีพให้กับกลุ่มคนชานาน และคนไร้ที่พึ่งอย่างเป็นรูปธรรม โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ พื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ในอนาคต ปลูกฝังคุณธรรม ความเข้มแข็ง ของจิตใจ สร้างภูมิคุ้มกันในตัวไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำ โดยมีการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสม ใช้หลักการ ลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้ อาทิ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากของเหลือใช้เพื่อสร้างรายได้ การปลูกผักสวนครัว ไร่บริโภค ซึ่งทุกกิจกรรมในการพัฒนาอาชีพจะทำให้เกิดสมาธิจดจ่อซึ่งสามารถพัฒนาจิตใจได้ในคราวเดียวกัน นอกจากนี้ ยังให้ผู้ใช้ที่ที่มีความพร้อมได้ทดลองใช้ชีวิตอิสระในโครงการบ้านน้อยในนิคมโดยบูรณาการ ระหว่างหน่วยงาน เพื่อเตรียมพร้อมที่จะออกสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ โดยไม่เป็นการให้กับสังคม ในภาคหน้า โดยผลิตภัณฑ์ที่ทำโดยกลุ่มคนชานานและคนไร้ที่พึ่งส่วนหนึ่งจะไปจำหน่ายผ่านช่องทาง ของร้านทอฝัน by พม. และส่งรายได้กลับคืนให้กับผู้ผลิตต่อไป โครงการดังกล่าวสามารถขยายผลนำไปปรับใช้ กับการค้าแรงงานเพื่อกลุ่มเป้าหมายประชากรยากจนอื่น ๆ และตอบสนองต่อเป้าหมายลดความไม่เสมอภาค ให้บรรลุอย่างต่อเนื่อง และคงการเติบโตของรายได้ในกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่ยากจนที่สุด

โครงการทอฝัน by พม. (Dream Weaving) เป็นช่องทางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากฝีมือ กลุ่มเป้าหมายจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ คนชานาน และคนไร้ที่พึ่ง รวมทั้งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการสร้างรายได้เพียงพอเพียง ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในระยะยาว โดยผลิตภัณฑ์ที่นำมาขายจะเป็นลักษณะ All Products One Brand ปัจจุบัน มีผู้ผลิตจำนวนทั้งสิ้น 280 คน โครงการนี้ดำเนินการตามแนวทางประชารัฐโดยได้รับความร่วมมือ จากภาคธุรกิจเอกชนสนับสนุนพื้นที่เปิดร้าน ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ (CentralWorld) และยังมี ช่องทางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านทางร้านสาขาของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ และทางออนไลน์ เมื่อขายผลิตภัณฑ์ได้แล้วก็จะส่งรายได้กลับคืนสู่ผู้ผลิต ให้มีรายได้ เป็นทุนประกอบอาชีพ สามารถดูแลตนเอง และครอบครัวได้ และเกิดความมั่นคงในชีวิต รวมทั้งสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิและมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน

เป้าหมายที่

11

ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐาน
ของมนุษย์มีความทั่วถึง
ปลอดภัย พร้อมรับ
การเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน

๖๖ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้บรรจุยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองไว้เป็นการเฉพาะเป็นครั้งแรก โดยให้ความสำคัญลำดับต้นกับนโยบายเมืองและผังเมืองที่เชื่อมโยงทุกระดับ การบริหารจัดการที่ดินที่ดี การกระจายอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่น มียุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองคาร์บอนต่ำ เมืองอัจฉริยะ และเมืองที่ครอบคลุมสำหรับทุกคน และการรักษาวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในเมือง โดยมียุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาเมืองคือ การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ให้ความสำคัญกับเมืองใหญ่และเขตเศรษฐกิจพิเศษพร้อมกับยกระดับเมืองอื่น ๆ ซึ่งกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 11 ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยดำเนินงานเพื่อพัฒนาเมืองและพื้นที่โดยรอบอย่างครอบคลุมทุกมิติให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้วาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (New Urban Agenda)

ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยมีพัฒนาการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 11 ในหลายด้าน ได้แก่

(1) การวางผังเมืองที่เชื่อมโยงและยืดหยุ่นต่อภัยพิบัติ กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ปฏิรูประบบการวางผังเมืองผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยปัจจุบันได้มีการจัดทำผังเมืองในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ผังประเทศ ผังภาค จำนวน 6 ภาค ผังอนุภาค จำนวน 18 กลุ่มจังหวัด ผังเมืองรวมจังหวัด จำนวน 73 จังหวัด ผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน จำนวน 435 ผัง เพื่อให้ทุกภาคส่วนนำไปใช้เป็นกรอบนโยบายการวางผังและการพัฒนาพื้นที่ในระดับจังหวัด/อำเภอ และชุมชนอย่างบูรณาการ รวมถึงกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการอนุรักษ์พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ให้สอดคล้องกับโอกาส บทบาท และศักยภาพของพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยในการวางผังเมือง มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัย เขตพื้นที่น้ำหลากที่ราบน้ำท่วมถึง พื้นที่โล่งริมฝั่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำควบคู่กับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำ และระบบนิเวศของลุ่มน้ำ ใช้มาตรการด้านสิ่งก่อสร้าง (การสร้างอ่างเก็บน้ำ การขุดลอกลำน้ำ การก่อสร้างพื้นที่ปดล้อม สำหรับพื้นที่ชุมชนเมืองและมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ)

และมาตรการไม่มีสิ่งก่อสร้าง (การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามกฎกระทรวงผังเมืองรวม) รวมถึงกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินควบคู่กับมาตรการทางผังเมืองได้แก่กำหนดพื้นที่สีเขียวเป็น Floodway กำหนดพื้นที่แก้มลิง มาใช้ในการบริหารจัดการน้ำท่วม และการกักเก็บน้ำ และกำหนดระยะถอยร่นจากแนวน้ำหรือแหล่งน้ำ เป็นต้น

(2) ความมั่นคงในที่ดิน ปัญหาสำคัญของประเทศไทยคือการกระจุกตัวการถือครองที่ดินและความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินสูง โดยที่ดินในประเทศไทยร้อยละ 60 กระจุกตัวอยู่ในมือของคนร้อยละ 10 ไทยจึงเร่งพัฒนากฎหมายเพื่อแก้ปัญหาการถือครองที่ดิน อาทิ ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินอัตราก้าวหน้า ร่างพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน และร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากร

(3) ความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ในปี 2558 ประเทศไทยมีจำนวนครัวเรือนประมาณ 21.3 ล้านครัวเรือน โดยเป็นครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยประมาณ 5.87 ล้านครัวเรือน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ. 2559 - 2568) โดยมีการเคหะแห่งชาติและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบร่วมกับ

ความมั่นคงในที่อยู่อาศัยคือเรื่องที่มีรัฐบาลมุ่งให้ความสำคัญโดยมีการส่งเสริมการให้สินเชื่อพิเศษกับผู้มีรายได้น้อย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้น้อย จำนวน 1,707,437 ครัวเรือน รับผิดชอบโดยการเคหะแห่งชาติ และกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุก คนไร้บ้าน และผู้มีรายได้น้อย ในชนบท จำนวน 1,044,510 ครัวเรือน รับผิดชอบโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีพื้นที่ดำเนินการกระจายอยู่ทั่วประเทศ รวมถึงมีการส่งเสริมการให้สินเชื่อที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อยและปานกลางด้วยเงื่อนไขผ่อนปรน โดยธนาคารอาคารสงเคราะห์ได้อนุมัติสินเชื่อ ณ เดือนกันยายน 2559 วงเงิน 22,434 ล้านบาท

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยถ้วนทั่ว ในปี 2579” และมียุทธศาสตร์สำคัญ คือ 1) การส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน 2) การเสริมสร้างระบบการเงินและสินเชื่อเพื่อการอยู่อาศัย 3) การยกระดับการบูรณาการด้านบริหารจัดการที่อยู่อาศัย 4) การพัฒนาและสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน 5) การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

(4) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รัฐบาลได้สนับสนุนการจัดตั้งบริษัทพัฒนาเมืองเพื่อระดมทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเมือง และเป็นโมเดลใหม่ที่ช่วยเติมเต็มการพัฒนาเมืองสู่ Smart City ให้เป็นจริงได้รวดเร็วขึ้น ผ่านความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนภาคประชาชน และภาครัฐ เกิดเป็นโมเดลประชารัฐพัฒนาเมืองที่ทุกคนเป็นเจ้าของ และทุกคนช่วยกันพัฒนา ปัจจุบันมีการจัดตั้งแล้ว คือ บริษัทขอนแก่นพัฒนาเมือง บริษัทภูเก็ตพัฒนาเมือง และบริษัทเชียงใหม่พัฒนาเมือง

(5) การบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ประเทศไทยได้บูรณาการแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 กับแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 ส่งผลให้เกิดการพัฒนากระบวนการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาภูมิความรู้ และเสริมสร้างความเข้มแข็งระดับชุมชนในการเฝ้าระวังและรับมือกับสาธารณภัย การส่งเสริมการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชนตามหลักสากล คือ “รู้รับ-ปรับตัว-ฟื้นเร็วทั่ว-อย่างยั่งยืน” (Resilience) โดยใช้มาตรการเชิงป้องกัน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมการตอบโต้สถานการณ์ในด้านต่าง ๆ ให้แก่เยาวชน และประชาชน มีโครงการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนตามแนวทางการจัดการภัยพิบัติ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM) เพื่อให้ชุมชนมีระบบการแจ้งเตือนภัย การอพยพ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในเบื้องต้น ในปีงบประมาณ ปี 2559 ได้ดำเนินการใน 972 ชุมชน/หมู่บ้าน การพัฒนาศักยภาพ

ของบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยพิบัติขนาดใหญ่ การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับจังหวัด/อำเภอ การจัดทำบัญชีพื้นที่เสี่ยง การฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามสภาพพื้นที่เสี่ยงภัยทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนและชุมชนมีระบบป้องกันและเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพสามารถอยู่ในพื้นที่และรู้วิธีที่จะรับมือกับภัยพิบัติได้ มีการตรวจสอบและจัดหาเครื่องจักรกลเครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับการให้ความช่วยเหลือให้เพียงพอและทันกับความต้องการรวมถึงการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ด้านคมนาคม พลังงานเทคโนโลยีสารสนเทศ สาธารณสุข โดยยึดหลักการ “Build Back Better” และ “Build Better from the Start” ในการสร้างหรือฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานเดิม และการสร้างใหม่ที่ดีกว่าเดิมในทุกด้าน มีการจัดทาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสาธารณสุข บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลและระบบสื่อสารระหว่างหน่วยงาน

การพัฒนาเมืองของไทยมีความ
คืบหน้าไปมากโดยให้ความสำคัญ
กับการพัฒนาเมืองให้เป็นเมือง
นำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม

เพื่อคาดการณ์โอกาสที่ภัยพิบัติจะเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแม่นยำ และสามารถ
แจ้งเตือนการอพยพให้กับประชาชนได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาระบบ
บัญชาการเหตุการณ์ในทุกระดับให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

(6) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานท้องถิ่น ปัจจุบันรัฐบาล
อยู่ระหว่างการปรับโครงสร้างภาวี่ที่ดิน โดยการพิจารณาบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติภาวี่
ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ..... แทนพระราชบัญญัติภาวี่โรงเรียนและที่ดิน พ.ศ. 2475
และ พระราชบัญญัติภาวี่บางรูงท้องที่ พ.ศ. 2508 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
สามารถจัดเก็บภาวี่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่
ในปัจจุบันมากขึ้นรวมทั้งมีรายได้เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการในเขตพื้นที่ของตน
ก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้เสียภาวี่ ช่วยกระตุ้นให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ
ผลักดันให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดิน และช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองทรัพย์สิน

โครงการกรุงเทพ 250 มีเป้าหมายเพื่อพลิกฟื้น พื้นที่ย่านเมืองเก่า 17 เขตให้น่าอยู่ มีประสิทธิภาพ เป็นมหานครระดับโลก ในวาระครบ 250 ปี ในปี 2575

(7) โครงการพัฒนาเมืองของไทย ปัจจุบันการพัฒนาเมืองของประเทศไทยมีความคืบหน้าไปมาก ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม โดยการสร้างโอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการของรัฐ กระทรวงคมนาคมได้พัฒนากกรอบแนวคิดการออกแบบเพื่อคนทุกคน (Universal Design) การออกกฎหมาย การจัดตั้งอำนาจความสะอาดขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ การพัฒนาอาคารสถานที่ ที่ให้บริการภาคขนส่งเป็นไปตามข้อกำหนดและหลัก Universal Design และ Service Design เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะและดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

อย่างไรก็ดี โครงการพัฒนาเมืองยังมีลักษณะเป็นส่วน ๆ ตามประเด็นที่แต่ละหน่วยงานให้ความสำคัญ (selected issue-based entry points) อาทิ “โครงการการพัฒนา Smart City จังหวัดภูเก็ต” โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม “โครงการสนับสนุนการออกแบบเมืองอัจฉริยะ (Smart Cities-Clean Energy)” โดยกระทรวงพลังงาน “โครงการเทศบาลน่าอยู่ยั่งยืน (Livable City)” “โครงการเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (Green City)” โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ “โครงการฟื้นฟูเมือง (Urban Regeneration and Conservation)” หรือ “โครงการกรุงเทพ 250” ที่มีเป้าหมายเพื่อพลิกฟื้นพื้นที่ย่านเมืองเก่า 17 เขตให้น่าอยู่ มีประสิทธิภาพ เป็นมหานครระดับโลก ในวาระครบ 250 ปี ในปี 2575 ซึ่งในอนาคตการขยายผลโครงการต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อให้การพัฒนาเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การพัฒนาเมืองของไทยยังคงมีสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จ อาทิ การจัดทำนโยบายพัฒนาเมืองระดับชาติ (National Urban Policy) และการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเมืองระดับชาติ (National Urban Committee) เพื่อการบูรณาการการพัฒนาเมืองที่เชื่อมโยงเชิงพื้นที่ การกระจายอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่นอย่างป็นรูปธรรม รวมถึงยังต้องบังคับใช้ผังเมืองอย่างเคร่งครัดในทุกระดับเพื่อจัดการกับปัญหาการขยายตัวของเมืองอย่างไร้ทิศทาง (urban sprawl) แก้ปัญหาการจัดสรร การใช้ประโยชน์ และการถือครองที่ดิน เร่งพัฒนาแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาเมือง และปรับปรุงการบริหารจัดการขยะและของเสียซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งวาระสำคัญของประเทศ

เทศบาลนครขอนแก่น

เป้าประสงค์ที่ 11.6 ลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของเมืองต่อประชากร

รวมถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพอากาศ และระบบบริหารจัดการขยะชุมชน และของเสียอื่น ๆ ภายในปี ค.ศ. 2030

เทศบาลนครขอนแก่น มีวิสัยทัศน์ในการสร้างสังคมแห่งความสุข เป็นเมืองที่น่าอยู่ในระดับสากล มีแผนการสร้างเมืองอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้คนในพื้นที่ตระหนักถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ทุกคนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการลดผลกระทบ และสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมรองรับความเปลี่ยนแปลง โดยการดำเนินงานประกอบด้วย 1) ระบบการจัดการขยะต้นทาง ด้วยการคัดแยกขยะในครัวเรือน ชุมชน และส่งเสริมจิตสำนึกตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน การจัดการขยะระหว่างทางที่สถานีขนถ่ายขยะ และการจัดการขยะปลายทาง ด้วยการสนับสนุนให้มีโรงงานแปรรูปขยะเป็นพลังงานไฟฟ้า 2) เพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชนเมือง (Clean Land) เพื่อเป็นแหล่งฟอกอากาศและดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ลดการเกิดภาวะก๊าซเรือนกระจก 3) ส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการสร้างมลพิษ สนับสนุนการใช้รถไฟฟ้ารางเบา เป็นระบบขนส่งสาธารณะหลักในพื้นที่ 4) ส่งเสริมตลาดนัดสีเขียว ลดการใช้สารเคมี เพื่อเป็นแหล่งอาหารปลอดภัยของคนในชุมชน 5) จัดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ เพื่อติดตามสถานการณ์สภาพอากาศของชุมชนอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ยังร่วมมือกับภาคเอกชนดำเนินโครงการลดการใช้ถุงพลาสติกในพื้นที่ ซึ่งผลจากการดำเนินงานของเทศบาลนครขอนแก่น ได้ส่งผลให้คนในพื้นที่เห็นความสำคัญของการใช้ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่มีการค้นคว้า นำใช้เทคโนโลยีและความรู้สมัยใหม่ที่มุ่งรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่

12

สร้างหลักประกัน
ให้มีรูปแบบการผลิต
และบริโภคที่ยั่งยืน

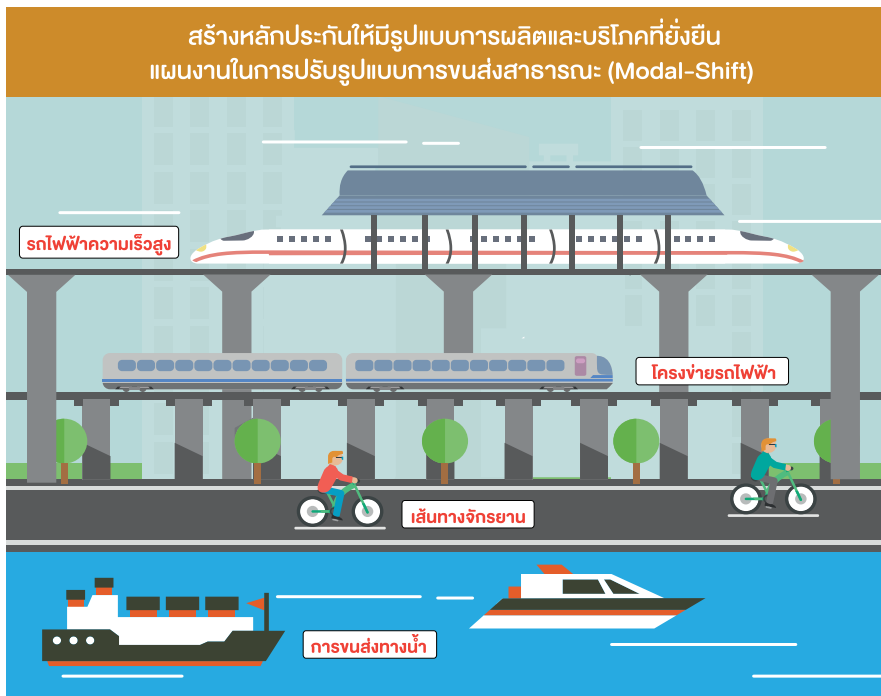

ป ระเทศไทยให้ความสำคัญกับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดประเด็นการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งเป็นแผนหลักที่ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญอย่างมากกับการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ยังมียุทธศาสตร์และแผนรายสาขาในหลายด้าน ที่มีการดำเนินงานสนับสนุนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน อาทิ ด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การท่องเที่ยว การศึกษา และการคมนาคม เป็นต้น

การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย มีพื้นฐานจากการประยุกต์แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ โดยมีการกำหนดนโยบาย มาตรการ และกลไกส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของทุกภาคส่วน ทั้งในภาครัฐภาคการผลิตและบริการ และภาคประชาชน โดยได้คำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องทั้งความจำเป็นในการบริโภคตามความต้องการพื้นฐาน ความต้องการที่นอกเหนือจากความจำเป็น ตลอดจนความตระหนักและจิตสำนึกของประชาชน ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนวิถีการบริโภค

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงฯ รวม 27 หน่วยงาน เป็นคณะทำงานขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 12 ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำ “แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 - 2579 (SCP Roadmap)” ซึ่งปรับปรุงมาจากโรดแมปเพื่อการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2560 - 2579 อันเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสหภาพยุโรป (Thailand-EU Policy Dialogues Support Facility)

*การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย
มีพื้นฐานจากการประยุกต์แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*

ภายใต้ SWITCH-Asia Programme เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของแต่ละหน่วยงาน สู่การปฏิบัติที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในระยะ 20 ปี ตลอดจนเป็นกรอบในการจัดทำแผนงาน โครงการ และเสนอของงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การบรรลุเป้าหมายที่ 12 จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และประชาชนทุกคนในฐานะผู้บริโภค เพื่อช่วยขับเคลื่อนสังคมไปในทิศทางการผลิตที่ยั่งยืน ที่ผ่านมามาประเทศไทยได้มีการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน ในหลายลักษณะ อาทิ การส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคผ่านระบบ การให้การศึกษา การเรียนรู้จากประสบการณ์ การปรับตัวและการปรับทัศนคติ เพื่อลดความต้องการบริโภคลง เช่น การจัดทำหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดทำโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eco-school) เป็นต้น รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการหมุนเวียนทรัพยากร เพื่อให้เกิดความพอเพียงและสามารถตอบสนองของคุณภาพชีวิตที่ดี โดยรัฐบาลได้

กำหนดให้มีแผนงานในการปรับรูปแบบการขนส่งสาธารณะ (Modal-Shift) ให้เป็นระบบการขนส่งที่ใช้พลังงานต่ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เช่น การขนส่งทางรางหรือทางน้ำ ระบบขนส่งเชื่อมโยงหลายรูปแบบ (Multimodal Transport) โดยเฉพาะโครงข่ายรถไฟไฟฟ้าในเมือง ระบบรถไฟความเร็วสูงระหว่างเมือง และระบบการกระจายและรวบรวมสินค้าที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการใช้จักรยานในชีวิตประจำวัน โดยเร่งให้มีเส้นทางจักรยานที่ปลอดภัยให้ทั่วถึงทุกภูมิภาค และเชื่อมโยงให้เกิดเส้นทางจักรยานเพื่อการสัญจรและการท่องเที่ยว ซึ่งช่วยลดการใช้พลังงาน ลดมลพิษ และรักษาสีเขียวของประเทศไทย

ประเทศไทยมีมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน โดยการส่งเสริมการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาศัยพลังของผู้บริโภคเป็นแรงกระตุ้นให้ภาคเอกชนยกระดับมาตรฐานของสินค้าและบริการให้สูงขึ้น และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากขึ้น และแสดงถึงความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมของบริษัทและผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของสินค้าและบริการนั้น ๆ เช่น ฉลากเขียว (Green Label) และฉลากคาร์บอน (Carbon labelling) โครงการสำนักงานสีเขียว (Green Office) รวมทั้งการรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น โรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) มาตรฐานใบไม้เขียว (Green Leaf) เป็นต้น

ประเทศไทยยังมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ลดการใช้ทรัพยากรและพลังงานเพื่อประหยัดต้นทุนการดำเนินธุรกิจและสร้างโอกาสในการแข่งขัน รวมถึงการสร้างโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตสีเขียวซึ่งกำลังจะเป็นที่ยอมรับและต้องการของผู้บริโภคทั่วโลก ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ลดการใช้พลังงาน และลดของเสียจากการผลิต เป็นต้น รวมทั้งการออกตราสัญลักษณ์การรับรอง (Green Industrial Mark: GIM) ให้แก่โรงงานและสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นว่าโรงงานหรือสถานประกอบการนั้น ๆ จะไม่ก่อความเดือดร้อน แต่กลับจะสร้างเศรษฐกิจความสุข และความเจริญรุ่งเรืองแก่สังคมและชุมชน

นอกจากนี้ ยังมีโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่อย่างยั่งยืน (Environmentally Sustainable Cities) และเมืองต้นแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green city) อาทิ โครงการสนับสนุนการออกแบบเมืองอัจฉริยะ (Smart Cities-Clean Energy) มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกิดความตระหนักถึงการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนรักษาสีเขียว และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาเมืองต้นแบบที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในอนาคต อีกทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลอดจน

การดำเนินโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Procurement) เพื่อเสริมสร้างให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้นำในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และขยายผลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย หน่วยงานในกำกับของรัฐ และองค์กรมหาชน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าและบริการให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยยังได้จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 - 2564 เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในภาพรวมของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกรอบแนวคิดสำคัญ คือ ลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด ส่งเสริมการกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายแบบศูนย์รวม ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นอกจากนี้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนยังร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก เพื่อลดปริมาณขยะอีกด้วย

ประเทศไทยได้ให้การรับรองและเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาด้านสารเคมีและของเสีย 3 ฉบับ คือ อนุสัญญาบาเซล อนุสัญญารอตเตอร์ดัม และอนุสัญญาสตอกโฮล์ม ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามพันธกรณีของอนุสัญญาดังกล่าว รวมทั้งได้ปรับปรุงกลไกการดำเนินงานภายในประเทศให้สอดคล้องกับข้อตกลงภายใต้อนุสัญญาแต่ละฉบับ และปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างเตรียมการเพื่อให้ภาคยานุวัติเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญามินามาตะอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน (Corporate Governance Code: CG Code) เพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการผนวกเรื่องความยั่งยืนเข้าไปในการดำเนินธุรกิจ โดยส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environment Social and Governance Disclosure: ESG) โดยในปี 2558 มีบริษัทจดทะเบียนที่เปิดเผยข้อมูล ESG คิดเป็นร้อยละ 98.13 ของบริษัทจดทะเบียน และในปี 2559 มีบริษัทจดทะเบียนไทยได้รับเลือกให้เป็นสมาชิก Dow Jones Sustainability Indices จำนวนทั้งสิ้น 14 บริษัท

ประเทศไทยมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถและสร้างองค์ความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 12 รวมถึงแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ร่วมกับโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) และ The Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation (CSIRO) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง Measurement and Monitoring of Material Flows and Resource Productivity Data of Thailand for SDGs Indicators และ Evaluation and Monitoring of Material Footprint for SDGs Indicators เพื่อพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานในด้าน การติดตามฟุตพริ้นท์วัสดุ (Material Footprint: MF) และการบริโภควัสดุพื้นฐานภายในประเทศ (Domestic Material Consumption: DMC) ซึ่งถือเป็นประเด็นท้าทายในการขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 12 ของไทย โดยหวังว่าไทยจะได้รับความร่วมมือเพิ่มเติมจากองค์กรและสถาบันระหว่างประเทศ ในการสนับสนุนและแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะด้านมาตรการการดำเนินงาน แนวการปฏิบัติที่ดี การจัดทำข้อมูลสถิติ และระบบการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ในเรื่องการคำนวณค่าการบริโภควัสดุพื้นฐานภายในประเทศและฟุตพริ้นท์วัสดุดังกล่าว

กรณีตัวอย่าง

บริษัทคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิลวงษ์พานิชย์ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
เป้าประสงค์ที่ 12.4 บรรลุการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดในวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และลดการปลดปล่อยออกสู่อากาศ น้ำ และดิน เพื่อลดผลกระทบที่จะมีต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด

จากรายงานสถานการณ์กากของเสียและสารอันตรายของกรมควบคุมมลพิษพบว่าปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศยังคงเพิ่มขึ้นทุกปี บริษัทคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิลวงษ์พานิชย์ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จัดตั้งขึ้นในปี 2517 เพื่อรับซื้อขยะรีไซเคิลจากทุกแหล่ง อาทิ คริวเรือน ชุมชน ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล หน่วยงานราชการ และให้บริการทุบตีกรรือถอนโรงงานอุตสาหกรรม และบริการรวบรวมขนย้ายขยะทั้งที่เป็นอันตรายและไม่เป็นอันตราย เพื่อการคัดแยก รีไซเคิล หรือฝังกลบ นอกจากนี้ยังเปิดเป็นสถานที่ศึกษาดูงานด้านการจัดการขยะแบบครบวงจร มีการอบรมให้ความรู้ ฝึกงาน ฝึกอาชีพ ให้กับผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง ช่วยเหลือตนเองได้ นโยบายที่สำคัญของบริษัท คือ การดำเนินงานต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามมาตรฐาน ISO 14001 สร้างความตระหนักรู้ให้กับพนักงานทุกคน ยึดมั่น ปฏิบัติโดยเคร่งครัด ตามข้อกำหนดของกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของประเทศไทย และดำเนินการสอดคล้องตามกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาบาเซล พิธีสารเกียวโต และ Waste Electrical and Electronic Equipment Directive ของสหภาพยุโรป เป็นต้น ธุรกิจคัดแยกขยะของบริษัทดังกล่าวได้ช่วยบรรเทาปัญหาขยะล้นเมืองด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังช่วยบรรเทาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอีกทางหนึ่งด้วย

เป้าหมายที่

13

ดำเนินการอย่างเร่งด่วน
เพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ
และผลกระทบ

ป ประเทศไทยเข้าข่ายเป็นประเทศที่มีความเปราะบางและมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้รับการจัดให้อยู่ในประเภทของประเทศที่มีความเสี่ยงสูงมาก (Extreme risk) ลำดับที่ 12 ของโลก (Maplecroft 2011, Climate Change Vulnerability Index) และได้รับการจัดลำดับจากองค์กร Germanwatch ให้เป็น 1 ใน 10 ประเทศ ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว

รัฐบาลตระหนักถึงปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมาเป็นระยะเวลายาวนาน และได้น้อมนำพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2532 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ที่กล่าวถึงความสำคัญของปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศว่า เป็นปัญหาระดับโลกที่ประเทศไทยต้องมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาทั้งในระดับประเทศและระดับโลก เพื่อให้ประเทศไทยเติบโตขึ้นอย่างภาคภูมิใจในเวทีโลก ซึ่งพระราชดำริดังกล่าวแสดงถึงพระวิสัยทัศน์อันกว้างไกลของพระองค์ท่านที่ตระหนักถึงปัญหานี้ก่อนมีการหารือกันอย่างกว้างขวางในเวทีโลก และพระองค์ได้ทรงสอดแทรกแนวทางในการรับมือกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในโครงการพระราชดำริต่าง ๆ เช่น โครงการชั่งหัวมัน โครงการแก้มลิง โครงการฝนหลวง เป็นต้น เพื่อให้เป็นรากฐานในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยในอนาคต

นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) เมื่อปี 2537 และเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารเกียวโต เมื่อปี 2545 ประเทศไทยได้ดำเนินการร่วมกับนานาประเทศในการรักษาระดับความเข้มข้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ และตั้งรับปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนมาอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยมีการจัดทำและจัดส่งรายงานแห่งชาติ (National Communication: NC) และรายงานความก้าวหน้ารายสองปี (Biennial Update Report: BUR) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และแสดงให้เห็นประเทศภาคีต่าง ๆ ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประเทศไทยในการดำเนินการร่วมกับประชาคมโลก ด้านการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงปารีส โดยนายกรัฐมนตรีได้ยื่นสัตยาบันสารเข้าร่วมเป็นภาคี เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2559 ระหว่างการประชุมสมัชชา

สหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 71 ณ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และได้จัดส่งข้อเสนอการมีส่วนร่วมของประเทศในการลดก๊าซเรือนกระจก และการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายหลังปี 2563 (Intended Nationally Determined Contributions: INDCs) ไปยังสำนักเลขาธิการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2558 โดยมีเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ภายหลังปี 2563 ที่ร้อยละ 20 - 25 จากกรณีปกติ

ต่อมา คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2558 เห็นชอบให้เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นนโยบายสำคัญของประเทศ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยให้สำนักงบประมาณสนับสนุนงบประมาณ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก และการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงมีมติมอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ภายใต้อำนวยการกรรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้าน การบูรณาการนโยบายและแผน และได้จัดทำแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564 - 2573 (Thailand's Nationally Determined Contribution Roadmap on Mitigation 2021 - 2030: NDC Roadmap 2021 - 2030) ซึ่งระบุแนวทางและมาตรการในรายละเอียดเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2560

รัฐบาลมีเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ภายหลังปี 2563 ที่ร้อยละ 20 - 25 จากกรณีปกติ

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และ 12 และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) รวมทั้ง มีแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593 ซึ่งมีมาตรการเสริมสร้างขีดความสามารถของภาคส่วนต่าง ๆ ในการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ผ่านมามีการนำแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ โดยประเทศไทยได้มีความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในด้านนี้ อาทิ “โครงการสนับสนุนการพัฒนาและดำเนินงานด้านนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทย (Support to the Development and Implementation of the Thai Climate Change Policy)” ดำเนินการฝึกอบรมการบูรณาการแนวคิดด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกระบวนการจัดทำแผนระดับจังหวัดและท้องถิ่น ในพื้นที่นำร่อง จำนวน 17 จังหวัด 32 เทศบาล เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพบุคลากรในพื้นที่นำร่องให้มีทักษะในการวางแผนเชิงบูรณาการแนวคิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ขณะนี้พื้นที่นำร่องทุกแห่งได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแบบมีส่วนร่วมแล้วเสร็จ

สำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รัฐบาลได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เป็นแผนระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558-2562) และแผนการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับจังหวัดครบทุกจังหวัดแล้ว และขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำ (ร่าง) แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (The National Adaptation Plan: NAP) ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2560

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา การสร้างความตระหนักรู้ และการพัฒนาศักยภาพในเรื่องการบรรเทาปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2560 มอบหมายให้ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) และกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่และสร้างความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และจัดทำหลักสูตรร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนา โดยในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดตั้ง ศูนย์ฝึกอบรมนานาชาติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change International Training Center: CITC)

ไทยเข้าข่ายประเทศที่มีความเปราะบางและมีความเสี่ยงสูง
ที่จะได้รับผลกระทบรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก

16 ประเทศที่มีความเสี่ยงสูงที่สุด

1.บังกลาเทศ	2.อินเดีย	3.มาดากัสการ์	4.เนปาล
5.โมซัมบิก	6.ฟิลิปปินส์	7.เอติ	8.อัฟกานิสถาน
9.ซิมบับเว	10.เมียนมา	11.เอธิโอเปีย	12.กัมพูชา
13.เวียดนาม	14.ไทย	15.มาลาวี	16.ปากีสถาน

ข้อมูลจาก MAPLECROFT 2011, CLIMATE CHANGE VULNERABILITY INDEX

ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) และองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: JICA) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเครือข่าย องค์ความรู้ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทยและประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยที่ผ่านมามีการจัดฝึกอบรมให้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคการศึกษา องค์การเอกชน รวมทั้งบุคคลทั่วไป ซึ่งทุกภาคส่วนเป็นส่วนสำคัญในการช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเทศไทยในฐานะประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ปานกลาง (Middle Income) และมีประสบการณ์ในการดำเนินงานในหลายสาขาพร้อมประสานความร่วมมือ หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปยังประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้น้อย และประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยที่ผ่านมามีประเทศไทยมีความร่วมมือทางวิชาการในด้านนี้กับหลายประเทศ อาทิ ลาว จีน จอร์แดน และเยอรมนี

แม้ว่าในระดับนโยบายได้ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าไปในแผนหลักของกระทรวง อาทิ แผนพัฒนาพลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทน พ.ศ. 2558 - 2579 แผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2558 - 2579 แผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า พ.ศ. 2558 - 2579 (PDP2015) แผนแม่บทการพัฒนาระบบโครงข่าย Smart Grid ของประเทศไทย พ.ศ. 2558 - 2579 และแผนแม่บทในการพัฒนาระบบการขนส่งที่ยั่งยืนและลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น แต่การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศยังมีข้อจำกัด จำเป็นต้องพัฒนากลไกการขับเคลื่อนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ให้กับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติก็เป็นความท้าทายสำคัญของการดำเนินงาน

ช่วงเวลานับจากนี้ไปจนถึงปี 2579 จึงเป็นช่วงเวลาที่ทำนายสำหรับประเทศไทย ในการเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างศักยภาพแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศอย่างเข้มแข็ง เพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติจัดการน้ำชุมชน ตามแนวพระราชดำริ บ้านลุ่มทอง จังหวัดบุรีรัมย์

เป้าประสงค์ที่ 13.1 เสริมสร้างขีดความสามารถในการต้านทาน ยืดหยุ่นและปรับตัว
ต่อภัยอันตรายที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ
ทางธรรมชาติในทุกประเทศ

ชุมชนบ้านลุ่มทอง ตำบลหนองโบสถ์ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นตัวอย่างการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ที่ประสบปัญหาหน้าแล้งและน้ำหลาก ขาดแคลนน้ำกิน น้ำใช้ และน้ำทำการเกษตรติดต่อกันนานกว่า 40 ปี ส่งผลให้ชุมชนมีฐานะยากจน มีหนี้สิน และแรงงานย้ายถิ่นฐาน ต่อมาชุมชนได้ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ไขปัญหา เริ่มจาก (1) ทำความเข้าใจปัญหาและศักยภาพในพื้นที่ ร่วมกันสำรวจภูมิประเทศด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ แผนที่ภาพถ่ายดาวเทียม GPS ด้วยความเพียรพยายาม โดยเก็บข้อมูลเส้นทางน้ำธรรมชาติทุกฤดูกาลต่อเนื่องกว่า 1 ปี แล้ววิเคราะห์หาสาเหตุปัญหาและหาทางแก้ไขร่วมกันด้วยเวทีประชาคม (2) ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ “ศาสตร์พระราชา” ในการบริหารจัดการน้ำ โดยไปศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เกี่ยวข้อง การตั้งทีมวิจัยชุมชน จากนั้นพิจารณาเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับ “ภูมิสังคม” (3) ลงมือทำและเรียนรู้จากการลองผิดลองถูก โดยปรับปรุงสภาพแวดล้อมสรรค์สร้าง (Built environment) ของชุมชนเพื่อบริหารจัดการน้ำ และปรับตัวรับมือกับภัยน้ำท่วมหรือน้ำแล้ง อาทิ ทำถนนน้ำเดิน (Floodway) แก้มลิง สระประจำไร่นา คลองส่งน้ำ คลองไส้ไก่ และระบบสระพวง โดยคนในชุมชนเสียสละพื้นที่ส่วนหนึ่งของตัวเองเพื่อประโยชน์ร่วมกันในชุมชน (4) ขยายเครือข่ายบริหารจัดการน้ำร่วมกับสามตำบลข้างเคียง ครอบคลุมพื้นที่ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ (5) สร้างรูปแบบการใช้น้ำอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด อาทิ เปลี่ยนจากการเกษตรเชิงเดี่ยว (ทำนา) เป็นเกษตรผสมผสาน สร้างกตিকাชุมชนให้ทำนานปีเท่านั้น สร้างพฤติกรรมใช้น้ำอุปโภคบริโภคอย่างประหยัดในช่วงหน้าแล้ง เป็นตัวอย่างการตั้งถิ่นฐานที่สามารถปรับตัว-รับมือกับภาวะภัยแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืน ด้วยการมีแหล่งน้ำและระบบการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมกับพื้นที่ ลดความเสียหายจากภัยแล้ง และน้ำท่วม ชุมชนมีผลผลิตทั้งปี มีรายได้เพิ่มขึ้นถึง 20 เท่า (จากปี 2547) แรงงานในชุมชนอยู่พื้นที่แทนการย้ายถิ่นเข้าเมือง มีกลไกคณะทำงานชุมชนและเยาวชนทำงานต่อเนื่อง ปัจจุบัน ชุมชนสามารถขยายผลการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ข้างเคียงรวม 173,904 ไร่ ครอบคลุม 2,221 ครัวเรือน

เป้าหมายที่

14

อนุรักษ์และใช้ประโยชน์
จากมหาสมุทร ทะเล
และทรัพยากรทางทะเล
อย่างยั่งยืน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ป ประเทศไทยมีระยะทางชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 3,148 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 23 จังหวัด ซึ่งไทยได้ใช้ประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างยั่งยืนและเป็นธรรมจึงเป็นเรื่องที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ

รัฐบาลไทยประสบความสำเร็จด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน โดยพบว่า ป่าชายเลนมีปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 2,333.08 ตารางกิโลเมตร ในปี 2547 เป็น 2,455.34 ตารางกิโลเมตร ในปี 2557 ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 5.24 อันเป็นความสำเร็จจากการนำพื้นที่ที่ถูกบุกรุกและทำนาทุ่งกลับมาเป็นพื้นที่ปลูกป่าชายเลน รวมถึงการร่วมอนุรักษ์และการปลูกป่าชายเลนอย่างต่อเนื่องของภาครัฐและเอกชน และจากการสำรวจสถานภาพทรัพยากรป่าชายเลน ระหว่างปี 2549 - 2554 พบว่า มีความอุดมสมบูรณ์และมีสภาพดีขึ้น ในภาพรวมสามารถเป็นแหล่งผลิตธาตุอาหารแก๊สดีเอ็นเอได้อย่างน่าพอใจ

อย่างไรก็ดี ประเทศไทยไม่สามารถบรรลุ MDG 7B เรื่องการลดอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพภายในปี 2553 แม้ว่าพื้นที่อนุรักษ์เพื่อพิทักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย นอกจากนี้ ในภาพรวมปี 2558 ถือว่า ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของไทยยังมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง โดยพบว่าแนวชายฝั่งทะเลทั่วประเทศประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งรวมระยะทางประมาณ 830 กิโลเมตร แนวปะการังส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 อยู่ในสภาพเสียหายถึงเสียหายมาก สภาพของแหล่งหญ้าทะเลมีความสมบูรณ์ในระดับต่ำถึงเสื่อมโทรม ประมาณร้อยละ 40

ไทยประสบความสำเร็จด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 5.24 (ปี 2547-2557)

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

สัตว์ทะเลหายาก ได้แก่ พะยูน เต่าทะเล โลมา และปลาวาฬ มีแนวโน้มเข้ามาเกยตื้น เพิ่มขึ้นในแต่ละปี การเพิ่มขึ้นของจำนวนเรือประมง และการพัฒนาประสิทธิภาพของเครื่องมือประมงในการจับสัตว์น้ำ โดยไม่สอดคล้องกับกำลังผลิตของทรัพยากรตามธรรมชาติ ส่งผลให้ปริมาณและความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำลดลงอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติ ก็นับเป็นแรงบีบบังคับสำคัญที่กระทบและสร้างความเสียหายเพิ่มขึ้น

ปัจจุบันยังพบการใช้ทะเลที่สร้างผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการตั้งถิ่นฐาน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในด้านการประมง และการท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบจากการก่อกมลภาวะทางน้ำ และขยะทะเล นอกจากนี้ การบริหารจัดการที่ยังไม่บูรณาการหรือไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ไม่เพียงจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ยังนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำและขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเล และความขัดแย้งทั้งในและระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์ด้านการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในช่วงที่ผ่านมามีความคืบหน้าแล้วในหลายด้าน ดังนี้

ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นกฎหมายคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งฉบับแรกของประเทศ พระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติขึ้น เป็นกลไกและทำหน้าที่ (1) เสนอนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงให้ความเห็นข้อเสนอแนะ และคำปรึกษา ตลอดจนติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (2) พิจารณาให้ความเห็นชอบต่อเขตพื้นที่ที่จะใช้มาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง และ (3) เสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศ ต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

พื้นที่คุ้มครอง ทางทะเลและ ชายฝั่งในไทย

- อุทยานแห่งชาติทางทะเล (22 แห่ง)
- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าในพื้นที่ชายฝั่ง (6 แห่ง)
- ◆ ป่าสงวนแห่งชาติที่เป็นป่าชายเลน 2,304 ตร.กม.
- ★ พื้นที่สงวนชีวมณฑล ทะเลและชายฝั่ง (56 แห่ง)
- ▲ พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (6 พื้นที่)

นอกจากนี้ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัด ประกอบด้วยผู้แทนภาครัฐ ภาคประชาชน และชุมชน เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับท้องถิ่น

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการป้องกันและลดมลพิษทางทะเล โดยได้เริ่มดำเนินการศึกษาประเภทขยะทะเล เก็บข้อมูลสัดส่วนขยะพลาสติกต่อปริมาณขยะเกยตื้นในพื้นที่ชายหาด ศึกษาขยะปากแม่น้ำของอ่าวไทยตอนบนและทะเลสาบสงขลา ศึกษาการเคลื่อนตัวของขยะในพื้นที่อ่าวไทยตอนบน ศึกษาไมโครพลาสติกในระบบนิเวศชายหาด ตลอดจนกำหนดกิจกรรมเก็บขยะตกค้างในพื้นที่ชายฝั่ง 24 จังหวัด และการใช้มาตรการลดขยะในพื้นที่นาร่อง 7 พื้นที่

ขณะนี้มีฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับดัชนียูโทรฟิเคชัน คือ การเกิดปรากฏการณ์น้ำเปลี่ยนสี (Red tide) และข้อมูลคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง โดยในพื้นที่อ่าวไทยตอนบนมีรายงานการเกิดปรากฏการณ์น้ำเปลี่ยนสี ในห้วงปี 2550 - 2559 ปีละ 7 - 21 ครั้ง ค่าเฉลี่ย 13 ครั้งต่อปี สำหรับปัจจัยด้านคุณภาพน้ำยังอยู่ระหว่างการวิเคราะห์เพื่อกำหนดค่าฐานสำหรับค่าความเข้มข้นของธาตุอาหาร (Nitrate, Nitrite, Phosphate) และปริมาณ Chlorophyll a ในน้ำทะเลชายฝั่ง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยมีแผนงานรองรับการติดตามพารามิเตอร์ด้านคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง และปรากฏการณ์น้ำเปลี่ยนสีได้อย่างต่อเนื่อง

ไทยตั้งเป้าเพิ่มพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระหว่างปี 2559 - 2566 อีก 9 แห่ง

ประเทศไทยดำเนินมาตรการที่หลากหลาย เพื่ออนุรักษ์ปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพในทะเล ทั้งด้านการฟื้นฟูทรัพยากรและระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง การกำหนดและปรับปรุงมาตรการในการทำประมง การประกาศพื้นที่สงวน อนุรักษ์ คุ่มครองทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งเพิ่มเติม และการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning: MSP) เป็นต้น ปัจจุบันพื้นที่ทางทะเลที่มีการกำหนดมาตรการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรและระบบนิเวศ ทั้งในด้านการทำประมง เช่น พื้นที่ห้ามทำการประมงอวนลาก และพื้นที่ห้ามทำการประมงในฤดูวางไข่ของสัตว์น้ำ ตลอดจนการกำหนดพื้นที่คุ้มครองทางทะเลรูปแบบต่าง ๆ ครอบคลุมพื้นที่ทะเลรวม 50,743 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 15.68 ของพื้นที่ทางทะเลทั้งหมดของประเทศ โดยในจำนวนนี้ มีพื้นที่ที่จัดเป็นพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทางทะเล (22 แห่ง) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าในพื้นที่ชายฝั่ง (6 แห่ง) ป่าสงวนแห่งชาติที่เป็นป่าชายเลน (ครอบคลุมพื้นที่ 2,304 ตร.กม.) พื้นที่สงวนชีวมณฑลที่รักษาพืชพันธุ์ที่ประกาศในพื้นที่ทะเลและชายฝั่ง (56 แห่ง) และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (6 พื้นที่) ครอบคลุมพื้นที่ ประมาณ 18,136 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของพื้นที่ทางทะเลทั้งหมด (323,488 ตารางกิโลเมตร) และตั้งเป้าหมายประกาศพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพิ่มเติม ระหว่างปี 2559 - 2566 อีกจำนวน 9 พื้นที่

ประเทศไทยได้บรรลุเป้าประสงค์ที่ 14.3 จากการที่มีสถานีดิตตามตรวจสอบค่า pH ด้วยวิธีการวิเคราะห์ที่เป็นมาตรฐานและมีความละเอียดสูง และได้เข้าร่วมโครงการกับ Global Ocean Acidification Observing Network (GOA-ON) โดยพบค่า pH เฉลี่ยสำหรับอ่าวไทยฝั่งตะวันออก มีค่าอยู่ในช่วง 7.94 - 8.05 อ่าวไทยฝั่งตะวันตกตอนล่าง มีค่าอยู่ในช่วง 7.93 - 8.06 และทะเลอันดามัน มีค่าอยู่ในช่วง 8.04 - 8.06 (สำหรับค่า pH เฉลี่ยโดยรวมของโลกมีค่าประมาณ 8.069)

การแก้ไขและขจัดปัญหาการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing - IUU Fishing) เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล โดยมีการขับเคลื่อนในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ภายใต้การกำกับของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ทำให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหา อาทิ ภายใต้แผนปฏิบัติการระดับชาติของประเทศไทยในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2559 - 2563 (Thailand National Plan of Action to prevent, deter and eliminate IUU fishing: Thailand NPOA-IUU) และแผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย พ.ศ. 2552 - 2561 ได้มีการศึกษาและกำหนดปริมาณการจับสัตว์น้ำรวมต่อปีที่อยู่ในระดับความยั่งยืนทางชีวภาพ (Maximum Sustainable Yield: MSY) ของประเทศประกอบด้วยการประมงสัตว์น้ำหน้าดิน การประมงปลากะตัก และการประมงปลาผิวน้ำอื่น ๆ โดยมีมาตรการในการลดศักยภาพการทำประมง เพื่อจำกัดการประมงไม่ให้เกิน MSY

นอกจากนี้ มาตรการรองรับการแก้ไขปัญหาที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ (1) การสำรวจจำนวนเรือประมงทั้งระบบ และจัดทำตัวเลขจำนวนเรือที่ชัดเจนเพื่อการบริหารจัดการประมงทะเล (2) การดำเนินการตามมาตรการลดการลงแรงประมง โดยการลดจำนวนเรือประมง (3) การออกไปอนุญาตทำการประมงระบบอิเล็กทรอนิกส์กับเรือประมงพาณิชย์ โดยการจัดสรรใบอนุญาตขึ้นกับค่าปริมาณการจับที่จะอนุญาตได้มีค่าต่ำกว่า MSY (4) ควบคุมเรือประมงพาณิชย์ด้วยมาตรการการควบคุมและจัดการเรือประมงที่เข้า-ออก โดยใช้ Entry/Exit Scheme

แผนการดำเนินงานที่สำคัญและอยู่ระหว่างการขับเคลื่อน ได้แก่ (1) ตั้งศูนย์ PIPO (Port in/Port out) รวมทั้งการติดตั้งระบบติดตามตำแหน่งเรือประมง (Vessel Monitoring System: VMS) (2) พัฒนาศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและคาดการณ์สถานการณ์ด้านการประมง (Fishery Monitoring Center: FMC) (3) จัดทำแผนควบคุมและตรวจตราด้านการประมงแห่งชาติ (National Plan of Control and Inspection: NPCI) และ (4) จัดทำระบบฐานข้อมูล

เรือประมงและแรงงานประมง

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันความตกลงมาตรการรัฐเจ้าของท่าเรือ (Port-state Measure Agreement) ของสหประชาชาติเมื่อ 10 พฤษภาคม 2559 โดยมีมาตรการตรวจสอบเรือประมงต่างชาติที่นำสัตว์น้ำขึ้นท่า และป้องกันไม่ให้เรือประมง IUU เข้าเทียบท่าของประเทศไทย นอกจากนี้ กรมประมงกำลังดำเนินการเพื่อให้การรับรองข้อตกลงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดปัญหา IUU Fishing เพิ่มเติม คือ UN Fish Stock Agreement (UNFSA) และ FAO Compliance Agreement 1993

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีส่วนสำคัญต่อการจัดให้มีการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเลและการตลาดสำหรับชาวประมงพื้นบ้านรายเล็ก โดยการกำหนดเขตการประมงพื้นบ้าน ห้ามเรือประมงพาณิชย์เข้ามาทำการประมงในเขตทะเลชายฝั่ง (3 ไมล์ทะเลจากชายฝั่ง) เพื่อสงวนไว้สำหรับประมงพื้นบ้าน อนุญาตให้มีการเพาะเลี้ยงและการส่งเสริมเครื่องมือประมงพื้นบ้าน

ประเทศไทยตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2554 รวมทั้งพยายามให้การรับรองหรือยอมรับต่อข้อตกลงเชิงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย จะทำให้สามารถอนุวัติกฎหมายหรือข้อตกลงภายใต้อนุสัญญาองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO) ได้ โดยที่อยู่ระหว่างเตรียมการ ได้แก่ MARPOL Annex V CLC Protocol 1992 FUND Protocol 1992 และ London Protocol 1996 เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ไทยยังคงประสบความท้าทายในการบริหารจัดการชายฝั่งอย่างยั่งยืน ซึ่งไทยจะต้องเร่งลดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว การประมง และวิถีชีวิตของชุมชน และโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง รวมถึงต้องเร่งดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหาการกัดเซาะและพังทลายของชายฝั่ง อนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำทะเล เพิ่มพื้นที่คุ้มครองทางทะเลเพื่อสัตว์น้ำ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในกลุ่มประชาชน เด็ก และเยาวชน ให้สามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม กับศักยภาพและยั่งยืน ไม่ทำลายระบบนิเวศทางทะเลและไม่กระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนกำหนดมาตรการในด้านต่าง ๆ เพื่อลดปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดบนแผ่นดิน ซึ่งถูกพัดพาลงแม่น้ำก่อนลงสู่ทะเล ซึ่งปัจจุบันกลไกด้านกฎหมายในการควบคุมหรือป้องกันยังไม่ครอบคลุมในทุกมิติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงประสบปัญหาในการกำกับดูแล

กรณีตัวอย่าง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

เป้าประสงค์ที่ 14.1 ป้องกันและลดมลภาวะทางทะเลทุกรูปแบบลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกิดจากผืนแผ่นดิน ซึ่งรวมถึงขยะทะเล และมลพิษของสารอาหารในทะเล ภายในปี ค.ศ. 2025

เป้าประสงค์ที่ 14.2 บริหารจัดการและปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและระบบนิเวศชายฝั่ง อย่างยั่งยืน เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบเชิงลบที่มีนัยสำคัญ รวมถึงโดย เสริมสร้างความต้านทานและความยืดหยุ่นในการปรับตัว และลงมือ ปฏิบัติฟื้นฟูเพื่อบรรลุมหาสมุทรที่อุดมสมบูรณ์ ภายในปี ค.ศ. 2020

จากสภาพปัญหาทรัพยากรชายฝั่งทะเลมีสภาพเสื่อมโทรม มีการบุกรุกพื้นที่ทั้งป่าบก และป่าชายเลน มีการจับสัตว์น้ำมากเกินไปถึงผลผลิตของธรรมชาติ ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ทำการศึกษา การฟื้นฟู อนุรักษ์ ทรัพยากร ชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืน โดยยึดหลัก “การฟื้นฟูและจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืน จากยอดเขา...สู่ท้องทะเล” เพื่อสร้างความสมดุลในระบบนิเวศ คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ได้อย่างยั่งยืน สร้างความตระหนักรู้ ปมเพาะจิตสำนึกความเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติ ให้กับคนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความห่วงแหน เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ผ่านการดำเนินกิจกรรมร่วมกันที่หลากหลาย อาทิ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง การเลี้ยง สัตว์น้ำในกระชัง การอนุรักษ์ปะการัง หญ้าทะเล ทำปะการังเทียม ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ จัดตั้งธนาคารปูม้า ส่งเสริมการเลี้ยงหอยนางรม และการปรับเปลี่ยนเครื่องมือทำการประมง เพื่อลดการทำลายสัตว์น้ำวัยอ่อน ฟื้นฟูอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำด้วยระบบชลประทานน้ำเค็ม ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดระบบน้ำเค็มที่มีคุณภาพเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงกุ้งทะเล และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จัดตั้งกลุ่มประมงพื้นบ้านเพื่อร่วมมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรสัตว์น้ำ ซึ่งจากการดำเนินงานดังกล่าวทำให้ชาวบ้านเกิดการระเบิดจากข้างใน จากชาวบ้านเพียงหนึ่งคนนำไปสู่การรวมกลุ่มเพื่อร่วมมือกัน ช่วยส่งเสริมให้ชุมชน มีความเข้มแข็ง และเข้าร่วมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทะเลและทรัพยากรทางทะเล ในด้านต่าง ๆ อาทิ กลุ่มธนาคารปูม้า ชาวบ้านมีความพอประมาณ โดยหากพบว่า ปูที่จับได้ เป็นแม่ปูที่ใกล้จะวางไข่ก็จะเขี่ยไข่ออกกลับสู่ทะเล ยอมเสียสละน้ำหนักของปูม้าที่จะจำหน่าย เพื่อแลกกับความยั่งยืนของทรัพยากรปูม้า

เป้าหมายที่

15

ปกป้อง ป่าฟู และส่งเสริม
การใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน
การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน
การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย
หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดิน
และฟื้นฟูสภาพดิน
และหยุดยั้งการสูญเสีย
ความหลากหลายทางชีวภาพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ

ระบบนิเวศป่าไม้สร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมไทยอย่างมากมาย อาทิ เป็นแหล่งต้นน้ำ ช่วยชะลอการไหลของน้ำในฤดูฝน เป็นแหล่งความหลากหลายทางชีวภาพ แหล่งไม้เชิงพาณิชย์ ช่วยดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ และเป็นแหล่งนันทนาการเป็นต้น แต่ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มลดลงจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้มีการถูกบุกรุกทำลายจนนำไปสู่การสูญเสียระบบนิเวศป่าไม้ที่สำคัญ พื้นที่ป่าไม้ของไทยลดลงจาก 171 ล้านไร่หรือร้อยละ 53.3 ของพื้นที่ประเทศ ในปี 2504 เหลือเพียง 102.3 ล้านไร่หรือร้อยละ 31.6 ในปี 2557

กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (2560 - 2579) ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดแนวทางที่สำคัญในการปกป้องและฟื้นฟูป่าไม้ ทั้งป่าต้นน้ำ ป่าชุมชน และป่าชายเลน ปรามปรามและป้องกันการบุกรุกป่าอย่างเข้มงวด บริหารจัดการที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ รวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอาเซียน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ร้อยละ 25 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ 15 และเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนเป็น 1.58 ล้านไร่ โดยมีมาตรการที่เกี่ยวข้องหลายด้าน อาทิ การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ

แบบบูรณาการ มาตรฐานส่วน 1 : 4,000 ที่เรียกว่า “One Map” เป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้ แนวเขตที่ดิน ทั้งของรัฐและที่ดินของเอกชนต่อกันสนิท ไม่ทับซ้อน และสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ลดความเหลื่อมล้ำ และคืนความชอบธรรมให้กับประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งได้ปรับปรุงพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559 เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเร่งบังคับใช้กฎหมายเพื่อจัดการกับปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า ทั้งการบุกรุกของนายทุน การออกเอกสารสิทธิ์ที่ไม่ถูกต้อง และผู้ลักลอบตัดไม้อย่างเข้มงวด ครอบคลุมพื้นที่ 119,660 ไร่ ในช่วงปี 2558

นอกจากนี้ ยังมีแนวทางการเพิ่มพื้นที่ป่า โดยการปลูกป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อทดแทนพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับมาเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์อีกครั้ง การส่งเสริมการจัดตั้งป่าชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่ได้รับการจัดการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนและองค์กรชุมชน ควบคู่ไปกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ป่า โดยการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจระยะยาว อาทิ ไม้สัก ไม้มะค่า และไม้พยุง และการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เอกชนโดยขึ้นทะเบียนสวนป่าที่สามารถใช้ประโยชน์

เป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็น **40%** ของพื้นที่ประเทศ

แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ **25%**

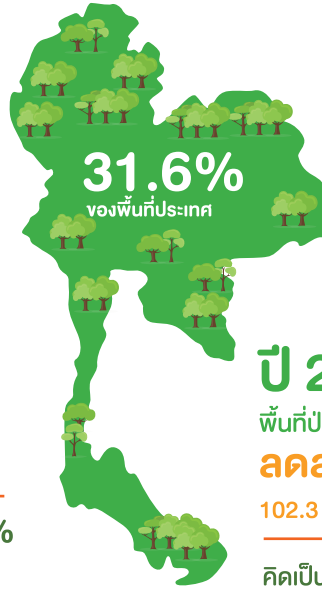
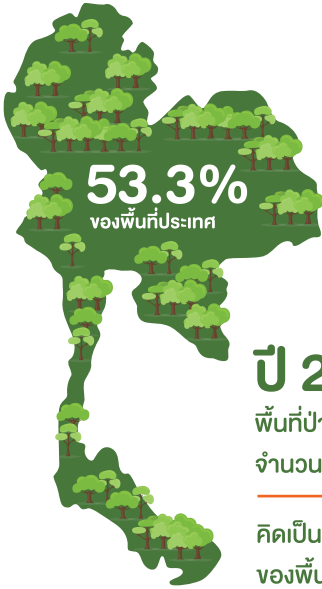

และพื้นที่ป่าชายเลน เป็น **1.58** ล้านไร่

แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ **15%**

พื้นที่ป่าไม้ของไทย

ทางเศรษฐกิจ เพื่อให้มีปริมาณไม้ใช้สอยเพียงพอในประเทศ รวมถึงการสนับสนุนกลไกทางการเงินเพื่อการปลูกป่า อาทิ การออกพันธบัตรป่าไม้ ธนาคารต้นไม้ หรือกองทุนส่งเสริมการปลูกป่า และการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการปลูกพืชแซมในสวนป่า การทำวนเกษตร เพื่อให้มีการจัดการป่าในทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพระดับชนิดพันธุ์ และพันธุกรรมในระดับสูง โดยปัจจุบันมีพื้นที่อนุรักษ์เพื่อพิทักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพประมาณ 73 ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนต่อพื้นที่ประเทศประมาณร้อยละ 22.76 อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2548 - 2558 ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ถูกคุกคามอย่างต่อเนื่อง และมีอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น ทั้งพันธุกรรม ชนิดพันธุ์ และระบบนิเวศ ทั้งจากการใช้ประโยชน์มากเกินไป การทำลายแหล่งที่อยู่อาศัย และการนำพันธุ์ต่างถิ่นเข้ามา การขยายตัวและพัฒนาของเมือง การลักลอบล่าสัตว์และเก็บหาของป่า การถมพื้นที่ชุ่มน้ำ และภาวะมลพิษ

ประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพตามแผนบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพและเป้าหมายการบรรลุตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (เป้าหมายเออี) รวม 31 เป้าหมายครอบคลุมการสร้าง ความเข้าใจและความตระหนักต่อคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ประชาชนในทุกระดับ การบริหารจัดการพื้นที่สงวนและระบบนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมดำเนินการตามแผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 - 2564 ซึ่งเป็นแผนหลักของประเทศด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

การกำหนดเป้าหมายเออีให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นภายในปี 2563 โดยเพิ่มประเด็น อาทิ การส่งเสริมการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการตามการเข้าถึงและการแข่งขันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ ภายใต้ความตกลงตามพิธีสารนาโงยา และการเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพันธุกรรมตามพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

โครงการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่มีความสำคัญระดับโลกในพื้นที่ภาคการผลิต (Conserving Habitats for Globally Important Flora and Fauna in Product Landscape) ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ และถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญระดับโลก และอยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ 3 ชนิด ได้แก่ นกชายเลนปากช้อน ซึ่งมีสถานภาพเป็นนกที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง นกกระเรียนพันธุ์ไทยซึ่งเคยสูญพันธุ์ไปจากประเทศไทยแล้ว

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพระดับชนิดพันธุ์และพันธุกรรมในระดับสูง โดยปัจจุบันมีพื้นที่อนุรักษ์เพื่อพิทักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพประมาณ 73 ล้านไร่

An elephant with small tusks stands in a lush forest. Sunlight filters through the dense canopy, creating a dramatic effect of light rays (crepuscular rays) that illuminate the scene. The elephant is the central focus, looking towards the viewer. The background is a soft, hazy green and blue, suggesting a deep, misty forest.

ไทยได้แก้ปัญหาการลักลอบค้าช้างช้าง
อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ทั้งในด้าน
แผนปฏิบัติการและกฎหมาย

และพลับพลึงธำรง ซึ่งพบเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น รวมถึงได้เพาะพันธุ์สัตว์คืนสู่ธรรมชาติ เพื่อฟื้นฟูประชากรสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยในปี 2559 ได้มีการปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ 36 ชนิด 3,807 ตัว อาทิเช่น เนื้อทราย กวางผา เลียงผา แมวดาว นกยูง ไก่ฟ้าหลังขาว ไก่ป่าตุ้มหูแดง นกกก นกแก๊ก เป็นต้น

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ตั้งแต่ปี 2544 ในปี 2559 - 2560 มุ่งเน้นการจัดทำเป้าหมายความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) โดยกำหนดเป้าหมายพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ เพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน ลดผลกระทบและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดินจากกิจกรรมของหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งด้านดิน น้ำ ป่าไม้ และภัยแล้ง โดยขณะนี้คณะอนุกรรมการอนุสัญญาฯ ด้านวิชาการ ได้เห็นชอบให้ใช้ฐานข้อมูลการใช้ที่ดินในระดับประเทศ (National Data) จากกรมพัฒนาที่ดิน และฐานข้อมูล Global Data ของอนุสัญญาฯ เป็นข้อมูลฐาน (baseline) ในการประเมินพื้นที่ได้รับผลกระทบให้แล้วเสร็จภายในปี 2560 นอกจากนี้ประเทศไทยยังจะขับเคลื่อนการป้องกันลดผลกระทบ และฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดินอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) เมื่อปี 2526 โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เมื่อปี 2535 เพื่อบังคับตามกลไกของอนุสัญญา โดยถือเป็นกฎหมายหลักที่บังคับใช้กับสัตว์ป่า และยังมีกฎหมายและกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายลำดับอื่น ๆ ที่มีส่วนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าภายใต้บัญชีของ CITES อาทิ กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา กฎหมายด้านศุลกากร การส่งออกและการนำเข้าสินค้า การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ไทยได้แก้ไขกฎหมายการลักลอบค้าช้างอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ทั้งในด้านแผนปฏิบัติการและกฎหมาย โดยคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2557 เห็นชอบต่อร่างแผนปฏิบัติการงาช้างแห่งประเทศไทย ฉบับแก้ไข และได้ตราและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2557 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการสัตว์พาหนะ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557 พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558 รวมถึงได้ตรากฎหมายลำดับรอง เกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและงาช้าง มากกว่า 30 ฉบับ และได้กำหนดให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง

สิ่งที่ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการต่อไปเพื่อการบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่ 15 คือ การสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนต่อสิ่งแวดล้อม

การจัดทำระบบทะเบียนข้อมูลงาช้าง ได้แก่ ระบบทะเบียนข้อมูลการครอบครอง
งาช้างบ้านและงาช้างแอฟริกาที่ถูกกฎหมาย ระบบทะเบียนข้อมูลผู้ค้างาช้างและรายการ
สินค้างาช้าง และระบบทะเบียนข้อมูลงาช้างของกลาง ซึ่งได้มีส่วนช่วยควบคุมและป้องปราม
การค้างาช้างที่ผิดกฎหมายได้เป็นอย่างดี รวมถึง การปราบปรามและจับกุมการลักลอบนำเข้
ส่งออกงาช้างจำนวน 17 คดี และสามารถสืบสวนติดตาม และขยายผลจนนำไปสู่การจับกุม
และยึดทรัพย์ยาขนานชาวต่างชาติและผู้ร่วมขบวนการได้ ถือเป็นความคืบหน้าที่สำคัญ
ของไทยในช่วงที่ผ่านมา และมีส่วนช่วยให้ที่ประชุมภาคีอนุสัญญา CITES ครั้งที่ 17
(CITES CoP17) เมื่อวันที่ 27 กันยายน - 5 ตุลาคม 2559 ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก
สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ได้มีมติเลื่อนสถานะของประเทศไทยจากกลุ่มประเทศที่น่ากังวล
อย่างยิ่ง (Primary concern) ไปอยู่กลุ่มที่น่ากังวลลำดับรอง (Secondary concern)

สิ่งที่ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการต่อไปเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่ 15 คือ การสร้างจิตสำนึก
ให้กับประชาชนต่อสิ่งแวดล้อม การกำหนดแผนทีและเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ตามศักยภาพของพื้นที่ การพัฒนากฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และในระยะยาว
จะต้องพัฒนากลไกทางการเงินการคลังเพื่อบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสร้างแรงจูงใจ
ในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารข้อมูลข่าวสารด้านทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชนหรือคนในสังคม และส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญยิ่ง คือ ในการฟื้นฟู
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

กรณีตัวอย่าง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 6 แห่งทั่วประเทศ

เป้าประสงค์ที่ 15.2 ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภท อย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ป่าฟื้นฟูที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่า

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง 6 แห่งทั่วประเทศ ได้ทำการศึกษา วิจัยเทคนิควิธีการฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรมในสภาพพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่หลากหลาย ของประเทศ เพื่อฟื้นความสมดุลของระบบนิเวศในภูมิภาคต่าง ๆ โดยดำเนินงาน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนด แนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม พัฒนา/แก้ปัญหาด้วยการบูรณาการ ความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เกิดวิธีการฟื้นฟูป่า และดินที่เหมาะสมสำหรับแต่ละพื้นที่ อาทิ 1) การฟื้นฟูป่าสภาพดินที่แข็ง เป็นดานด้วยการปลูกหญ้าแฝก 2) การอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อสร้างความชุ่มชื้น ให้กับพื้นที่ที่มีความแห้งแล้งด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ การสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น/ฝาย แม่ (Check Dam) การทำคันดินกั้นน้ำ (Terracing) การทำคันดินเบนน้ำ (Diversión) การจัดระบบเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) 3) การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าสภาพป่า ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น แนวทางการปลูกป่า 3 อย่าง ได้ประโยชน์ 4 อย่าง (การเลือก ปลูกป่าโดยใช้ต้นไม้ท้องถิ่นหลายชนิดผสมผสานตามลักษณะธรรมชาติของป่า เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม) การปลูกป่าด้วยระบบป่าเปียก (ขยายพื้นที่กักเก็บน้ำในป่า เพื่อเพิ่มความชื้น ลดโอกาสเกิดไฟป่า) การปลูกป่าแบบ ไม่ต้องปลูก (การอนุรักษ์พื้นที่ ไม่เข้ารอบกว่น และปล่อยให้ป่าฟื้นและขยายตัวตาม “วิถีการของป่าไม้”) 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยทำหน้าที่เป็น ศูนย์สหวิทยาการ ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทั้งด้านวิชาการและวิธีการปฏิบัติแบบ One stop services ส่งเสริมการประกอบอาชีพที่มีความสอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม ทั้งด้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และผลผลิตจากสัตว์ เพื่อให้ประชาชนพึ่งตนเองได้และไม่เข้าไปหาประโยชน์ในพื้นที่ป่าแบบผิดวิธี

เป้าหมายที่

16

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม
ที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ให้ทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ
มีความรับผิดชอบ และทุกคน
สามารถเข้าถึงในทุกระดับ

ป ระเทศไทยตระหนักว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ทำหน้าที่
เสมือนด้ายทองคล้องใจเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย
เนื่องจากเป้าหมายที่ 16 ผสมผสานระหว่างหลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน
และประชาธิปไตย อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
ในภาพรวม เป้าหมายที่ 16 ยังนำไปสู่สังคมที่ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกัน
ได้อย่างสงบสุข มีศักดิ์ศรี และเคารพในหลักการสิทธิมนุษยชน รัฐบาลไทยจึงจำเป็นต้อง
ต้องสร้างพื้นฐานทางกฎหมายและสังคมที่ส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ ไปพร้อมกับการ
รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

ในรอบปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้พัฒนาระบบการป้องกันอาชญากรรม
ที่มีประสิทธิภาพและมุ่งให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่เป็นอุปสรรค
ในการบังคับใช้กฎหมาย การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในภาครัฐ และการพัฒนาประเทศ
ในภาพรวม อันได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชันและการค้ามนุษย์

ในส่วนของความสงบเรียบร้อยและความยุติธรรม เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2560 คณะ
รัฐมนตรีได้เห็นชอบกรอบการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพที่เชื่อมโยงภารกิจ
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ เพื่อให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน
ภายใต้การคุ้มครองของรัฐ มีแนวทาง 6 ด้าน ได้แก่ (1) การป้องกันอาชญากรรม
โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย (2) การป้องกันอาชญากรรมโดยส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมของประชาชน (3) การป้องกันอาชญากรรมโดยการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ
(4) การป้องกันอาชญากรรมโดยการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสจะกระทำความผิด
(5) การป้องกันอาชญากรรมโดยการลดโอกาสการตกเป็นเหยื่อ และ (6) การพัฒนา
และเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการป้องกันอาชญากรรม

ประเทศไทยส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

กรอบการป้องกันอาชญากรรม

นอกจากนี้ ประเทศไทยส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมผ่านทางกองทุนยุติธรรม การปฏิรูประบบทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมาย และความร่วมมือกับกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) เสริมองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็กในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ประชาชนทุกคน รวมถึงเด็กและเยาวชนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายที่ได้มาตรฐานสากลและช่วยส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง

ประเทศไทยได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระเร่งด่วนระดับชาติ เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งระบบได้อย่างยั่งยืน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลไทยได้วางพื้นฐานและแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและมีพัฒนาการที่ชัดเจนมากขึ้นเป็นลำดับ โดยในปี 2559 รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายต่อต้านการค้ามนุษย์แบบองค์รวม ไม่ยอมรับการค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบอย่างสิ้นเชิง (Zero Tolerance) ผ่านมาตรการต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ดำเนินการอย่างบูรณาการภายใต้ความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สื่อมวลชนทั้งไทยและต่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีความครอบคลุมและเข้าถึงซึ่งรวมถึงกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ เช่น เด็กและสตรี และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในระยะยาว ทำให้สถานการณ์การค้ามนุษย์ของไทยในภาพรวมดีขึ้น

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นอีกหนึ่งวาระแห่งชาติที่ประเทศไทยเร่งแก้ไข โดยได้ปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานรับผิดชอบ โดยจัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) และศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ทำหน้าที่เป็นองค์กรอำนวยการระดับชาติเพื่อการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังมีกรแก้ไขร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ที่เพิ่มบทลงโทษกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับสินบนและเอาผิดกับเอกชนที่จ่ายสินบน การประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดตั้งศาลอาญาแผนกคดีทุจริตเมื่อเดือนตุลาคม 2559 โดยขยายขอบเขตของการฟ้องร้องคดีทุจริตให้ครอบคลุมภาคเอกชนและเจ้าหน้าที่รัฐระดับล่าง และทำให้การพิจารณาตัดสินคดีทุจริตดำเนินไปได้รวดเร็วขึ้น รวมถึงมาตรการทั้งในด้านสารสนเทศและการนำระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างรูปแบบใหม่ที่น่ามาใช้เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ ซึ่งความพยายามเหล่านี้ยังจะช่วยสนับสนุนการปฏิบัติตามข้อริเริ่มต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับในเวทีโลก อาทิ ข้อตกลงคุณธรรม โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (CoST) และโครงการความโปร่งใสในอุตสาหกรรมสกัดทรัพยากรธรรมชาติ (EITI) นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีมาตรการป้องกันการทุจริตไว้อย่างเข้มงวด สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติได้เร่งผลักดันให้มีการแก้ไขระบบอุปถัมภ์ที่เป็นต้นธารของการทุจริตอย่างหนึ่ง โดยความร่วมมือจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้ดีขึ้น และรองรับการค้าการลงทุนจากต่างชาติ อันเป็นการก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วต่อไป

นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่ประเทศไทยได้ดำเนินการ เพื่อส่งเสริมหลักนิติธรรมและความยุติธรรมทางอาญาที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับบริบทของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 16 และสามารถต่อยอดความสำเร็จไปยังประเทศต่าง ๆ ได้ ได้แก่

(1) **การใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือก (Alternative Development - AD)** ในการแก้ไขปัญหาคาปลูกฝิ่นแบบสมดุลเพื่อลดอุปสงค์และปริมาณยาเสพติดควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย อันเป็นแนวทางตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งทรงริเริ่มจัดตั้งโครงการหลวงขึ้นในปี 2512 โดยใช้รูปแบบการปลูกพืชทดแทนฝิ่นในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย ขยายโครงการออกจนครอบคลุมการพัฒนาด้านการเกษตร สาธารณสุข และการศึกษา นำไปสู่การพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและคนในชุมชน เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันและมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับความไม่แน่นอนต่าง ๆ ได้

(2) **โครงการกำลังใจ (Inspire)** ซึ่งพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ได้ทรงริเริ่มขึ้นเมื่อปี 2549 เพื่อให้ผู้ที่ก้าวพลาดสามารถเรียนรู้ที่จะเริ่มชีวิตใหม่เพื่อเป็นคนดีของสังคมและบรรจงศิให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้โอกาสกลุ่มเป้าหมายอันได้แก่ กลุ่มผู้ต้องขังหญิง กลุ่มเด็กติดผู้ต้องขัง กลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

และกลุ่มผู้ขาดโอกาสอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันข้อกำหนดของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง หรือข้อกำหนดกรุงเทพฯ (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders - the Bangkok Rules) เพื่อเป็นแนวทางอ้างอิงในการปรับปรุงกฎหมายภายในและกฎระเบียบด้านราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังหญิงให้ประเทศต่าง ๆ ได้ใช้ต่อไป

อัตลักษณ์ทางกฎหมายของบุคคล (legal identity) เป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานที่จะช่วยให้บุคคลได้รับสิทธิและเข้าถึงบริการของรัฐได้ตามกฎหมาย และลดความเสี่ยงที่จะถูกล่วงละเมิดโดยไม่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเพียงพอ ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งและประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดยการจดทะเบียนการเกิดแก่เด็กทุกคนที่เกิดในผืนแผ่นดินไทย ซึ่งกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) รายงานข้อมูลการจดทะเบียนการเกิดประจำปี 2559 พบว่า **ประเทศไทยมีการจดทะเบียนการเกิดที่ร้อยละ 99** ซึ่งสูงมากเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชียด้วยกัน ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจาก พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 รับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรให้ทุกคนที่เกิดในประเทศไทย และโครงการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมเฉลิมพระเกียรติ ดำเนินการตั้งแต่ปี 2556 เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้กับบุคคลในพื้นที่สูง หรือบุคคลต่างด้าวไม่ว่าจะมีสถานะการเข้าเมืองอย่างไร ตลอดจนบุตรของผู้หนีภัยการสู้รบและเกิดในศูนย์พักพิงชั่วคราว ได้ช่วยให้บุคคลกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ได้มีอัตลักษณ์ทางกฎหมายแล้วมากกว่า 460,000 คน และรวมถึงบุคคลในพื้นที่สูงไม่น้อยกว่า 49,000 คน

อีกประเด็นสำคัญคือการเข้าถึงข้อมูลของรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีบทบัญญัติในการรับรองสิทธิของพลเมืองในการเข้าถึงข้อมูลของรัฐ มาตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ซึ่งแม้ว่าผลการดำเนินงานจะอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่ยังคงจำเป็นต้องรักษาระดับพัฒนาการและความต่อเนื่องให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นภายในปี 2573

รัฐบาลไทยจะให้ความสำคัญในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างครอบคลุมภายใต้กรอบกฎหมาย และมุ่งปฏิรูปกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการรับฟังความห่วงกังวลของทุกภาคส่วน รวมทั้งจากประชาชนและภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่สร้างสรรค์ และส่งเสริมการดำเนินการตามหลักนิติธรรมอย่างแท้จริงต่อไป

กรณีตัวอย่าง

ตัวแบบการพัฒนา “หมู่บ้านสันติสุข 9 ตี” จังหวัดบุรีรัมย์

เป้าประสงค์ที่ 16.2 ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง

การค้ำชูมนุษย์ และความรุนแรงและการทรมาณเด็กทุกรูปแบบ

เป้าประสงค์ที่ 16.5 ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ

การขับเคลื่อน “หมู่บ้านสันติสุข 9 ตี” จังหวัดบุรีรัมย์ ได้นำตัวแบบการพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์รายกรณี (Buriram Case Management Model) มาใช้ในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสู่การสร้าง ความสันติสุขอย่างแท้จริงและยั่งยืน โดยมีปัจจัยความสำเร็จ 9 ประการ (9 ตี) คือ เป็นคนดี มีปัญญา รายได้สมดุล สุขภาพแข็งแรง สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ สังคมอบอุ่น หลุดพ้นอาชญากรรม จัดตั้งกองทุนพึ่งพาตนเอง สร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการหมู่บ้านหรือชุมชน เพราะถือว่าหมู่บ้านเป็นจุดแตกหัก ของปัญหา (Game Changer) และชัยชนะสู่ความสันติสุขที่แท้จริง โดยกระบวนการ พัฒนาจังหวัดบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการคิดวิเคราะห์ และวางแผนอย่างละเอียด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและบูรณาการการทำงานของหน่วยงาน ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน โดยใช้เครื่องมือ “ธรรมนูญหมู่บ้าน สันติสุข 9 ตี” ซึ่งเป็นหลักจริยศาสตร์ จารีตประเพณี (Code of Conduct) ในการส่งเสริม การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงแนวการปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับภูมิสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างภูมิคุ้มกันโดยปลูกฝัง จิตสำนึกทางจริยธรรมและค่านิยมการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ใช้ประเพณีวัฒนธรรม ที่นับถือเป็นเครื่องมือให้ประชาชนมีความเกรงกลัวต่อการทำผิด รวมทั้งให้ความสำคัญ กับการสร้างการมีส่วนร่วมในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อความยั่งยืนของการพัฒนาพื้นที่ ส่งผลให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง รู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน เป็นหุ้นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ โดยพบว่าหมู่บ้านที่ประกาศตนเป็นหมู่บ้านสันติสุข 9 ตี มีปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดลดลงเป็นอย่างมาก มีการจัดสรรและใช้ทรัพยากร อย่างเป็นธรรมและเกิดความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน เพราะประชาชนยอมรับและเคารพ ในกติกา ข้อตกลงที่สร้างขึ้นร่วมกัน จนทำให้จังหวัดบุรีรัมย์บรรลุเป้าหมาย “จังหวัดคุณธรรม” ที่มีความสันติสุขอย่างยั่งยืนได้

เป้าหมายที่

17

เสริมสร้างความแข็งแกร่ง
ของกลไกการดำเนินงาน
และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือ
ระดับโลกเพื่อการพัฒนา
ที่ยั่งยืน

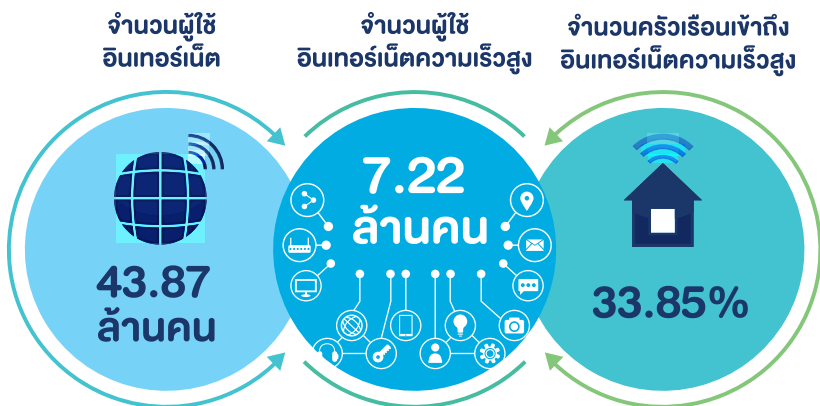
การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมาพบว่า ไทยในฐานะประเทศรายได้ปานกลางมีความพร้อมทางด้านกลไกการดำเนินงานในระดับหนึ่ง โดยใช้แนวทางและปรัชญาการพัฒนาของตนเอง มีแผนการดำเนินงานในระยะสั้น กลาง ยาว ที่สอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ถึงแม้จะยังคงมีความท้าทายบางประการที่ไทยต้องเร่งดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนสถานะที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป แต่ไทยก็พร้อมสนับสนุนและส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือ เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ

ในปี 2559 แหล่งที่มาหลักของงบประมาณรัฐบาลไทยมาจากรายได้ภาษี โดยคิดเป็นร้อยละ 75.6 จึงอาจนับว่า ประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเองผ่านการจัดเก็บภาษีมาเป็นแหล่งเงินทุนหลักในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งการนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศรายได้สูงตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ต้องอาศัยงบประมาณดำเนินการที่มากขึ้นกว่าในปัจจุบันที่รัฐบาลมีรายได้รวมคิดเป็นร้อยละ 21.84 ของ GDP ไทยจึงตั้งเป้าเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีผ่านการวางแผนการปฏิรูประบบภาษีอย่างต่อเนื่องในระยะกลางจนถึงระยะยาว โดยนำระบบ National e-Payment มาปรับใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการ เพิ่มรายได้รัฐบาล และสร้างความยั่งยืนทางการคลัง เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี สร้างความเข้มแข็งให้การคลังท้องถิ่น สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ โดยมีความสอดคล้องกับสภาวะการณ์เศรษฐกิจในอนาคต

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการระดมความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยปัจจุบันรัฐบาลมีกลไกที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่วิสาหกิจเพื่อสังคม องค์กรภาคประชาสังคม อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยในปีงบประมาณ 2560 รัฐบาลจัดสรรงบประมาณแก่ 9 โครงการในด้านดังกล่าว ไม่น้อยกว่า 91.78 ล้านบาท นอกจากนี้

*ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการระดมความร่วมมือ
จากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ
โดยปัจจุบันรัฐบาลมีกลไกที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม*

การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย

ข้อมูลจาก กสทช. ณ วันที่ 30 พ.ย. 2559

ในช่วงเดือนธันวาคม 2558 รัฐบาลได้ร่วมกับผู้แทนภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จัดตั้งคณะกรรมการภาครัฐและเอกชนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ หรือกลไก **ประชารัฐ** (Public - Private - People Partnership) มีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยได้จัดตั้ง คณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนและสนับสนุนใน 13 ประเด็น เพื่อพัฒนาภาคการเกษตร การค้า อุตสาหกรรม บริการ การพัฒนามนุษย์ เศรษฐกิจฐานราก และสังคม ตัวอย่างหนึ่ง ของการขับเคลื่อน คือ การจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยได้ดำเนินการ อาทิ การสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มจัดตั้ง วิสาหกิจชุมชน และเชื่อมโยงกับเครือข่ายเปอร์มาร์เก็ตที่ใหญ่ที่สุดของประเทศมาสร้าง ขีดความสามารถด้านการจัดการให้แก่กลุ่มเกษตรกรจนสามารถทำการซื้อขายผลผลิต ด้วยตัวเองจนครบวงจรได้เป็นครั้งแรกโดยไม่ต้องผ่านคนกลาง ช่วยให้เกษตรกร มีรายได้สูงขึ้น กลไกประชารัฐระดับจังหวัดนี้ จะเป็นช่องทางหนึ่งในการขับเคลื่อน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยในระดับท้องถิ่นต่อไป

การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจะสามารถเป็นตัวเร่งให้เกิดการยกระดับการพัฒนา และลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและพื้นที่ห่างไกล แม้ว่าในปี 2559 ประเทศไทย มีจำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต (Internet Users) ทั้งหมด 43.87 ล้านคน แต่มีผู้ลงทะเบียน

ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Broadband Subscribers) 7.22 ล้านคน โดยคิดเป็นอัตราการเข้าถึงของบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากรทั้งหมดเพียงร้อยละ 10.7 หรือต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ร้อยละ 33.85 (ข้อมูลจาก สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ- กสทช. ณ วันที่ 30 พ.ย. 2559) ประเทศไทยจึงมีแผนที่จะมุ่งพัฒนาโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ตอบสนองความต้องการใช้งานของทุกภาคส่วน ด้วยราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลทุกรูปแบบได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยที่ในปี 2560 โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมของไทยครอบคลุมเพียง 30,613 หมู่บ้าน จากทั้งสิ้น 74,965 หมู่บ้าน รัฐบาลได้ดำเนินโครงการ “เน็ตประชารัฐ” ขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้เข้าถึงพื้นที่ที่ไม่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์และไม่มีบริการ ซึ่งจะทำให้โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของไทยครอบคลุม 55,313 หมู่บ้านภายในสิ้นปี 2560 และเพิ่มเติมจนครบ 74,965 หมู่บ้านทั่วประเทศภายในสิ้นปี 2561

ประเทศไทยเชื่อว่าการพัฒนาประเทศจะยั่งยืนได้ก็ต่อเมื่อทุกประเทศมีการพัฒนาไปด้วยกัน เนื่องจากโลกในปัจจุบันมีความเชื่อมโยงข้ามเขตแดนระหว่างประชาชน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านบวกและด้านลบ การกระชับหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนำพาให้ทุกประเทศบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้ง 17 เป้าหมายไปด้วยกันภายในปี ค.ศ. 2030 จึงเป็นสิ่งจำเป็น

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับประเทศต่าง ๆ มาเป็นระยะเวลากว่า 6 ทศวรรษ โดยมีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) เป็นกลไกสำคัญ และได้พัฒนาจากประเทศผู้รับความช่วยเหลือมาเป็นประเทศผู้ให้ในฐานะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาเกิดใหม่มาตั้งแต่ปี 2546 เงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) ที่ไทยให้กับประเทศกำลังพัฒนาประกอบด้วย การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน และการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติด้านการพัฒนาในสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญ อาทิ สาธารณสุข ความมั่นคงทางอาหาร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยในปี 2559 เงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการที่ไทยให้แก่ต่างประเทศ เพิ่มจากปี 2558 ที่ 2,665 ล้านบาท เป็น 7,454 ล้านบาท แบ่งเป็นความร่วมมือเพื่อการพัฒนา 1,610 ล้านบาท เงินอุดหนุนองค์การระหว่างประเทศ

ในฐานะที่ไทยเป็นประธานกลุ่ม 77 ไทยได้สร้างสะพานเชื่อมระหว่างประเทศสมาชิกกลุ่ม 77 และประเทศกลุ่มอื่น ๆ

5,016 ล้านบาท และเงินกู้ก่อนปรน 827 ล้านบาท ซึ่งรวมถึงการให้ทุนการศึกษาต่อระดับสูงและการฝึกอบรมระยะสั้นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แก่ประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ เกือบ 200 ทุน นอกจากนี้ ในปี 2559 หน่วยงานไทยโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์การบริหารก๊าซเรือนกระจกยังได้ให้ความร่วมมือในการเพิ่มขีดความสามารถด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประเทศเพื่อนบ้านกล่าวคือได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการตรวจวัดคุณภาพอากาศและเพิ่มขีดความสามารถด้านการจัดการมลพิษ และการฝึกอบรมด้านการบริหารก๊าซเรือนกระจก ตามลำดับ

นอกจากการสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือภายในประเทศแล้ว ไทยยังให้ความสำคัญกับการสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ ในฐานะที่ไทยเป็นประธานกลุ่ม 77 ณ นครนิวยอร์ก ประจำปี 2559 ซึ่งเป็นปีแรกของการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทยได้สร้างสะพานเชื่อมระหว่างประเทศสมาชิกกลุ่ม 77 และประเทศกลุ่มอื่น ๆ ในการวางรากฐานก้าวแรกที่แข็งแกร่ง สำหรับการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ในระยะยาวร่วมกัน โดยไทยได้ริเริ่มนโยบาย Sufficiency Economy Philosophy for Sustainable Development Goals Partnership (SEP for SDGs Partnership) เพื่อเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ด้วยการนำเสนอให้ต่างประเทศมีความเข้าใจและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยในปี 2559 ไทยได้จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อาทิ จัดการประชุม

G-77 Bangkok Roundtable on Sufficiency Economy: an Approach to Implementing the Sustainable Development Goals ระหว่างวันที่ 28 - 29 กุมภาพันธ์ 2559 และการประชุม SEP in Business: A G-77 Forum on the Implementation of the SDGs ระหว่างวันที่ 1 - 2 มิถุนายน 2559 ซึ่งปฏิญญารัฐมนตรีกลุ่ม 77 เมื่อเดือนกันยายน 2559 ได้ระบุว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเป็นสากล และเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวอย่างปัจจุบันไทยมีความร่วมมือ SEP for SDGs Partnership แล้วกับ 10 ประเทศ ในกรอบความร่วมมือได้-ได้ และไตรภาคี และยังมีประเทศกำลังพัฒนาอีก 15 ประเทศ จากภูมิภาคเอเชีย แอฟริกา อเมริกาใต้ และหมู่เกาะแปซิฟิก แสดงความประสงค์เข้าร่วม โครงการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sustainable Community Development Model based on the Application of the Philosophy of Sufficiency Economy) ซึ่งไทยได้เริ่มส่งคณะทำงานเข้าไปสำรวจข้อมูล และหารือเตรียมความพร้อมโครงการร่วมกับบางประเทศแล้ว อาทิ ศรีลังกา โมซัมบิก

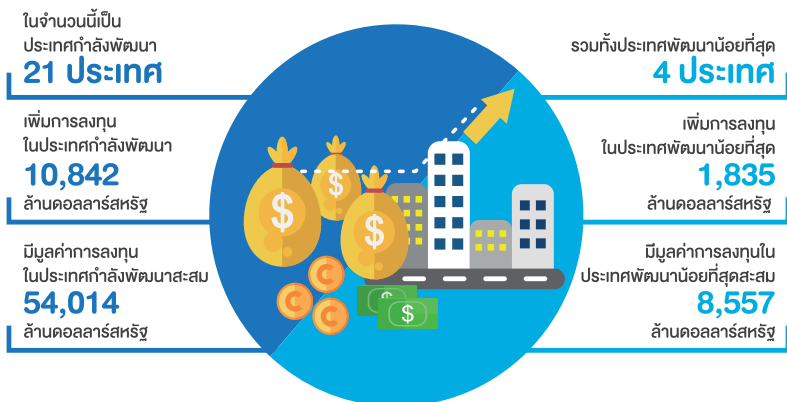
ไทยยังขับเคลื่อนหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบไตรภาคี และพหุภาคี โดยได้แสวงหาความร่วมมือไตรภาคีกับกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เยอรมนี มาร่วมเป็นหุ้นส่วนใน SEP for SDGs Partnership และผลักดันความร่วมมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบพหุภาคีในระดับต่าง ๆ อาทิ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2560 ให้การสนับสนุน UN Office for South-South Cooperation (UNOSSC) เปิดสำนักงานภูมิภาคที่ประเทศไทยเพื่อส่งเสริมความร่วมมือได้ - ได้ ในระดับภูมิภาค ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบภูมิภาค และอนุภูมิภาค ทั้งในบทบาทของผู้ประสานงานของอาเซียนด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้ขับเคลื่อนหลัก (Prime Mover) ในเสาหลักด้านการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาที่ทั่วถึง และยั่งยืนภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue - ACD) และผู้ประสานงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกรอบการประชุมว่าด้วยการส่งเสริม ปฏิสัมพันธ์และมาตรการสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย (Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia - CICA) และเมื่อเดือนมิถุนายน 2560 ร่วมกับ UN Volunteers จัด Conference on South-South Exchange on Youth Volunteering for SDGs: Sharing Sufficiency Economy Philosophy and other ASEAN approaches

ภาคเอกชนไทยก็มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศต่าง ๆ โดยประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะในอาเซียน

และตลาดใหม่ ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา ตลอดจนให้ความสำคัญกับการทำความตกลง
คุ้มครองการลงทุนกับประเทศต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความมั่นใจแก่ภาคเอกชนในการสร้าง
ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจร่วมกันกับประเทศผู้รับ ปัจจุบันไทยมีความตกลงคุ้มครอง
การลงทุนแล้วกับ 44 ประเทศ โดยในจำนวนนี้เป็นประเทศกำลังพัฒนา 25 ประเทศ
ซึ่งรวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุด 4 ประเทศด้วย โดยในปี 2559 มูลค่าการลงทุนของไทย
ในประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนาน้อยที่สุดเพิ่มขึ้นประมาณ 10,842 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
และ 1,835 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ ทำให้จนถึงไตรมาสสี่ของปี 2559 ไทยมีมูลค่า
การลงทุนในประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนาน้อยที่สุดสะสมอยู่ที่ 54,014
ล้านดอลลาร์สหรัฐ และ 8,557 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ

ไทยยังได้ดำเนินการยกเว้นภาษีศุลกากรนำเข้าแกสินค้า 6,998 รายการ ที่มีถิ่นกำเนิด
จากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ตั้งแต่ปี 2558 ตามโครงการให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศพัฒนา
น้อยที่สุดโดยการยกเลิกภาษีนำเข้าและโควตา (Duty Free Quota Free: DFQF)
ภายใต้องค์การการค้าโลก ซึ่งจะมีส่วนสร้างความเข้มแข็งในภาคการส่งออกของประเทศ
พัฒนาน้อยที่สุด และในระยะยาวจะขยายมูลค่าการค้ากับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด
ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งไทยหวังว่า การลงทุนของภาคเอกชนไทยในประเทศกำลังพัฒนา
และการเพิ่มโอกาสทางการค้าแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด จะนำไปสู่การจ้างงาน การสร้างรายได้
และความรุ่งเรืองร่วมกัน และกลายเป็นแหล่งระดมทรัพยากรในการพัฒนาของประเทศเหล่านั้น
เมื่อกลับมามองความพร้อมของไทยในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัจจุบันไทยมีความตกลง คุ้มครองการลงทุนแล้วกับ 44 ประเทศ

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จะช่วยกำหนดกรอบ การกำหนดแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในระยะยาว ให้มีความสอดคล้องและมุ่งไปในทิศทางและสู่เป้าหมายเดียวกัน

ภายในประเทศ โดยเฉพาะกลไกสนับสนุน และสร้างสมภาวะที่เอื้ออำนวย พบว่า ไทยยังคงมีความท้าทายอยู่บ้าง อาทิ การยกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (policy coherence) ซึ่งปัจจุบันไทยมีหลายกลไกที่ทำหน้าที่ดังกล่าวอยู่ อาทิ คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) เป็นกลไกหลักในการกำกับดูแล และกำหนดนโยบาย รวมถึงดำเนินการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องเชิงนโยบายในการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงคณะกรรมการระดับชาติอื่น ๆ ที่ดูแลประเด็นที่ตัดขวาง (crosscutting issues) เช่น คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี (Prime Minister Delivery Unit) ซึ่งทำหน้าที่วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการในการขับเคลื่อนนโยบาย ตลอดจนประสานงานเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบาย และมีความสอดคล้องในการดำเนินการ เป็นต้น นอกจากนี้ กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จะช่วยกำหนดกรอบการกำหนดแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในระยะยาว ให้มีความสอดคล้องและมุ่งไปในทิศทางและสู่เป้าหมายเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ไทยยังต้องการเรียนรู้และศึกษาตัวอย่างเครื่องมือและกลไกจากประเทศอื่น ๆ ที่จะช่วยยกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย

กลไกการดำเนินงานเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ สำหรับการบรรลุวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 เช่นเดียวกับความมุ่งมั่น ไม่ว่าจะประเทศจะมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด หากมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงก็จะสามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ประเทศไทยขอยืนยันถึงความมุ่งมั่นที่จะเสริมสร้างความร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงาน ตลอดจนแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่ดีของไทย โดยเฉพาะการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ทุกประเทศบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปด้วยกันภายในปี ค.ศ. 2030

นโยบาย Sufficiency Economy Philosophy for Sustainable Development Goals Partnership

เป้าประสงค์ที่ 17.3 17.6 17.7 17.9 17.15 และ 17.16

ความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน และการแสวงหาความร่วมมือไตรภาคีกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาทั้งจากประเทศพัฒนาแล้ว หน่วยงานเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศที่สาม ประเทศไทยได้ร่วมแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติ ด้านการพัฒนาที่ดีในสาขาต่าง ๆ ของไทย รวมทั้งเสริมสร้างหุ้นส่วน ความร่วมมือในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SEP for SDGs Partnership) แก่ประเทศต่าง ๆ อาทิ การสนับสนุนโครงการเพื่อการพัฒนาที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ดำเนินความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศคู่ร่วมมือของไทยในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งประเทศที่อยู่ในกลุ่มที่มีการพัฒนาน้อยที่สุดและประเทศหมู่เกาะขนาดเล็ก เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เกิดความยั่งยืน อาทิ ด้านสุขอนามัยแม่และเด็ก ด้านความมั่นคงทางอาหาร การขยายไปสู่การพัฒนาอาชีพและด้านอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนให้แต่ละประเทศนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานในประเทศไทย ไปปรับใช้ในประเทศของตนอย่างเหมาะสมกับภูมิสังคมของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้เพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายทั้ง 17 ข้อ

การขยายผลต่อยอดโมเดลไปสู่ประเทศกำลังพัฒนาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เป็นตัวอย่างการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาของหุ้นส่วนภาคประชาสังคม ที่ได้ขยายผลต่อยอดโมเดล ซึ่งได้บุกเบิกการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นการพัฒนาทางเลือก (Alternative Development) ไปสู่ประเทศภาคีการพัฒนาให้เกิดการปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการพัฒนาด้านสุขภาพ รายได้ และการศึกษาไปพร้อมกันอย่างคู่ขนาน เน้นการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมและรับประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมอย่างแท้จริง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินงานร่วมกับประเทศภาคีการพัฒนา โดยดำเนินกิจกรรมตามความต้องการที่แท้จริงและประยุกต์ใช้ตามบริบทของประเทศนั้น ๆ เป็นสำคัญ จะช่วยให้ประเทศคู่ร่วมมือได้รับการพัฒนาตามความต้องการอย่างแท้จริง ตามบริบทของแต่ละประเทศ เกิดการขยายหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ช่วยผลักดันให้ไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่นได้พัฒนาอย่างยั่งยืนไปพร้อม ๆ กัน

คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
หรือ กพย. เป็นคณะกรรมการระดับชาติ
โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

(จ) กลไกเชิงสถาบัน:

จากการที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2012 (United Nations Conference on Sustainable Development) หรือ Rio+20 และร่วมรับรองเอกสาร ผลลัพธ์ “The Future We Want” ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สานต่อเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) เพื่อให้ประชาคมโลกบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2555 ให้จัดตั้ง “คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ กพย. เป็นคณะกรรมการระดับชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปโดยสอดคล้องกัน และเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาอย่างบูรณาการ ตลอดจนกำกับและขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ต่อมา เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2558 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ลงนามในราชกิจจานุเบกษา ปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจของ กพย. สอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ได้เจรจาเสร็จสิ้น และภายหลังจากนายกรัฐมนตรีได้ร่วมรับรองเอกสาร “Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development” ในการประชุมระดับผู้นำของสหประชาชาติเพื่อรับรองวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 (UN Summit for the Adoption of the Post-2015 Development Agenda) ระหว่างวันที่ 25 - 27 กันยายน 2558 ณ สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ก็ได้เป็นประธานการประชุม กพย. ที่จัดขึ้นครั้งแรกหลังการรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2558

กพย. มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เลขาธิการคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเลขาธิการ ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ รวม 37 คน

คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกลไกระดับชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและบูรณาการ ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย และส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนกำกับ การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนา ที่ยั่งยืนของประเทศ และข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเลขาธิการ ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ รวม 37 คน เป็นองค์ประกอบคณะ

กพย. ได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการขึ้น 3 ชุด เพื่อขับเคลื่อนประเด็นสำคัญ ในการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย ประกอบด้วย

1) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงและหน่วยงานภาครัฐ หัวหน้าส่วนราชการ เครือข่ายภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิ มีอำนาจหน้าที่ในการวางแนวทางการดำเนินงาน ประสาน ติดตาม และบูรณาการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในแต่ละด้าน กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่สอดคล้องกับบริบทของไทยและแนวปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำแผนที่นำทาง (Roadmap) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแต่ละด้าน เสนอแนะให้มีการกำหนดหรือปรับปรุง มาตรการด้านเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งวางระบบและกลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ

ทั้งภาครัฐ เอกชน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อแลกเปลี่ยนกับประชาคมระหว่างประเทศ ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเสนอต่อ กพย. โดยคณะอนุกรรมการชุดนี้ ได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้น 3 ชุด เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

(1) คณะทำงานเพื่อบูรณาการการดำเนินงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำหน้าที่ประสานการทำงาน และบูรณาการข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การขับเคลื่อนบรรลุเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ อาทิ การบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ให้ครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้ง 17 เป้าหมาย การจัดทำแผนที่นำทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในแต่ละเป้าหมาย โดยมีเนื้อหาครอบคลุมสถานะปัจจุบันของประเทศ แนวทางการดำเนินงานในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ความท้าทายของเป้าหมายและตัวชี้วัด ข้อเสนอการปรับปรุง กฎระเบียบ กฎหมาย เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เชื่อมโยงกับ 5 เรื่องสำคัญของรัฐบาล ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 วาระปฏิรูป 37 ประเด็น และการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน 30 เป้าประสงค์ เพื่อเร่งจัดทำแผนที่นำทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

กพย. ได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการขึ้น 3 ชุด เพื่อขับเคลื่อนประเด็นสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย

กพย. ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

(2) คณะทำงานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำหน้าที่จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย เพื่อรายงานผลการทบทวนการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติ โดยสมัครใจของไทย พุทธศักราช 2560 ต่อสหประชาชาติ

(3) คณะทำงานปรับปรุงกลไกมาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำหน้าที่จัดทำข้อเสนอแนะ มาตรการและเครื่องมือกลไก เพื่อสร้างสภาวะที่เอื้อต่อการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย โดยเฉพาะมาตรการที่จะส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง รวมทั้งมาตรการและกลไกที่เป็นการวางพื้นฐานสำหรับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว โดยเบื้องต้นได้มีการพิจารณา มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ กฎหมายและสังคมเพื่อสนับสนุนเป้าหมายที่ 12 ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สร้างผลกระทบต่อข้ามสาขา โดยเฉพาะประเด็นในเป้าประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ไทยให้ลำดับความสำคัญสูง ได้แก่ การจัดการของเสีย และการจัดการสารเคมีที่ตกค้าง ในอาหาร เพื่อส่งเสริมระบบอาหารปลอดภัย (food safety) และลดการสูญเสียอาหาร ในห่วงโซ่ (food loss & food waste) ตลอดจนการสร้างความมั่นคงทางอาหาร จากระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืน โดยคณะทำงานมีแผนจะสนับสนุนงานวิจัยระยะสั้น และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย นำเสนอคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และ กพย. ต่อไป

2) คณะอนุกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการ ผู้แทนจากภาคเอกชนและเครือข่ายภาคประชาสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิ มีอำนาจหน้าที่ในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ

“การพัฒนาที่ยั่งยืน” กับ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเผยแพร่องค์ความรู้ แก่สาธารณชนและกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ รวมทั้งประชาคมโลก ให้คำแนะนำแนวทางการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและการสื่อสารสาธารณะ เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่าย การขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการองค์ความรู้ และเผยแพร่ตัวอย่าง ที่เป็นต้นแบบความสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และขยายผล

3) คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงและหน่วยงานภาครัฐ และเครือข่ายภาคประชาสังคม มีอำนาจหน้าที่ วางแนวทางการจัดทำฐานข้อมูลกลางของประเทศ เพื่อรองรับการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาขีดความสามารถของระบบการเก็บสถิติแบบจำแนกข้อมูล บูรณาการแนวทางการทำงานของหน่วยงานรัฐที่จัดทำฐานข้อมูลกลางของประเทศ และหน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ ในการจัดเก็บและจัดทำข้อมูลพื้นฐานที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งติดตามประเมินผล การดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขเสนอต่อ กพย.

กพย. ได้กำหนดให้หน่วยงานรับผิดชอบหลักในแต่ละเป้าประสงค์ จัดทำรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานขับเคลื่อนรายเป้าประสงค์ ทุก 6 เดือน ครอบคลุมความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน ข้อมูลตามตัวชี้วัด ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ส่งให้ฝ่ายเลขานุการ กพย. เป็นผู้รวบรวม

*กพย. ได้กำหนดให้หน่วยงานรับผิดชอบหลักในแต่ละ
เป้าประสงค์ จัดทำรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน
ขับเคลื่อนรายเป้าประสงค์ ทุก 6 เดือน ครอบคลุม
ความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน ข้อมูลตามตัวชี้วัด
ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ*

Sustainable

Commitment

กลไกการดำเนินงาน

การเงิน

การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาครัฐใช้งบประมาณประจำปีที่รัฐบาลได้จัดสรรให้หน่วยงานต่าง ๆ เป็นหลัก เนื่องจากได้บูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ต้องนำมาเป็นพื้นฐานสำหรับแผนปฏิบัติการอยู่แล้ว สำหรับเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่ต้องบูรณาการการดำเนินงานตั้งแต่ 2 หน่วยงานขึ้นไป และเป็นเรื่องสำคัญที่สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายสำคัญของรัฐบาล และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 มิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน หน่วยงานสามารถจัดทำคำขอใช้งบประมาณบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นงบประมาณส่วนกลางได้ เพื่อให้การดำเนินงานมีการเชื่อมโยง สอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าและไม่ซ้ำซ้อน

ความสามารถด้านสถิติ

กพย. เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการจัดเก็บข้อมูลเชิงสถิติและการจัดทำตัวชี้วัดต่อการออกแบบนโยบายบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนขึ้น เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและการออกแบบนโยบายของ กพย. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดทำตัวชี้วัดที่สามารถตอบสนองความต้องการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ถือเป็นความท้าทายอย่างสูง แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสในการยกระดับขีดความสามารถทางสถิติของประเทศ ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเร่งดำเนินการโดยใช้สถิติทางการของประเทศเป็นฐานข้อมูลหลัก และจะจัดเก็บ รวบรวม และพัฒนาข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมถึงเสริมสร้างขีดความสามารถด้านสถิติของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ระบบฐานข้อมูลและตัวชี้วัดครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้มากที่สุด

หุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

ประเทศไทยจะยังคงเดินหน้าสร้างความตระหนักรู้และแสวงความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป รวมถึงการส่งเสริมบทบาทของชุมชน ภาคประชาสังคม และภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศ ผ่านกระบวนการและกลไกต่าง ๆ อาทิ กลไกประชารัฐที่สานพลังความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการในการยกระดับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาในระดับท้องถิ่น

ไทยจะดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้ประชาคมระหว่างประเทศสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปด้วยกันผ่านความร่วมมือในกรอบเหนือ-ใต้ ใต้-ใต้ และไตรภาคี โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยน

แนวปฏิบัติที่ดี และสนับสนุนความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศต่าง ๆ รวมถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้นโยบาย SEP for SDGs Partnership

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการอนุวัติเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย สนับสนุนการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน และขีดความสามารถของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อาทิ การเพิ่มผลผลิตทางการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานทดแทน การยกระดับคุณภาพการศึกษาและสาธารณสุข การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) จะมุ่งเน้นการพัฒนาบนฐานภูมิปัญญาที่เกิดจากการใช้ความรู้และทักษะ การนำวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมมาใช้ในทุกด้านของการพัฒนา ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม และการนำความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ทั้งในระดับพื้นบ้านจนถึงระดับสูงโดยภาคเอกชนมีส่วนร่วม ไทยมีเป้าหมายที่จะเพิ่มค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ของประเทศ จากร้อยละ 0.62 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 1.5 ภายในปี 2564 และเพิ่มจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาจาก 13.6 คน ต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2558 เป็น 25 คน ต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2564

แผนการดำเนินงาน ในอนาคต

กพย. ได้วางแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
ในระยะต่อไป โดยเน้นการเผยแพร่องค์ความรู้ สร้างการมีส่วนร่วม กำหนด
ทิศทางและเป้าหมาย สร้างสภาวะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
และสร้างขีดความสามารถด้านสถิติ โดยประกอบด้วยแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

1) ศึกษา รวบรวม และเผยแพร่องค์ความรู้และตัวอย่างการประยุกต์
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาสนับสนุนการบรรลุเป้าประสงค์
และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน ภาคธุรกิจ
และภาคประชาสังคม ไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
เพื่อให้ไทยและประเทศต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปด้วยกัน

2) จัดประชุมระดมความเห็นกับภาคส่วนต่าง ๆ เพิ่มเติม อาทิ
ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ องค์กรระหว่างประเทศ และเยาวชน
เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเรื่องแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน
และสำรวจความพร้อมของภาคประชาสังคม

3) กำหนดค่าเป้าหมายระดับประเทศสำหรับเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดต่าง ๆ รวมถึงเป้าประสงค์ที่ไม่ได้มีการระบุค่าเป้าหมายไว้ โดยยึดกรอบยุทธศาสตร์ชาติแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนแม่บทต่าง ๆ โดยผ่านการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

4) เร่งพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลและจัดทำตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ครอบคลุมทุกเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับบริบทไทย และจัดทำฐานข้อมูลกลางเพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการ

5) เร่งจัดทำข้อเสนอปรับปรุงกลไกมาตรการด้านเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย รวมถึงมาตรการเสริมอื่น ๆ เพื่อให้การขับเคลื่อนสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

6) ติดตามและรายงานผลการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทุก 6 เดือน

บทสรุป

ประเทศไทยเห็นว่า การทบทวนผลการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ไม่ใช่เพียงการจัดทำรายงาน การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและความท้าทายของประเทศต่าง ๆ เท่านั้น สำหรับประเทศไทยแล้วกระบวนการจัดทำรายงานยังเป็นโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละเป้าหมายได้ทบทวนสถานะปัจจุบัน การดำเนินงาน และแผนการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นโอกาสในการสร้างความตระหนักรู้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ชุมชน และภาควิชาการ เกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และได้รับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนเหล่านั้นว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสำคัญต่อพวกเขาอย่างไร มีความต้องการและสามารถมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างไรบ้าง

ขณะนี้ยังเป็นช่วงแรกของการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 การทบทวนผล การดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ในครั้งนี้จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญของประเทศในการทบทวนและติดตามความคืบหน้าการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต ตลอดจนการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของประเทศในระยะต่อไป

ประเทศไทยจึงมองว่า การเข้าร่วมนำเสนอผลการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 เป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ และขอสนับสนุนให้ทุกประเทศได้เข้าร่วมกระบวนการนำเสนอนี้ เพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของตนต่อไป

การจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย และภาคผนวกเชิงสถิติ

ภาพรวมการจัดทำตัวชี้วัดไทย

ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทยจำเป็นต้องมีข้อมูลสถิติที่มีคุณภาพ และทันการณ์ที่จะสนับสนุนการกำหนดนโยบาย วางแผน และตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ รวมถึงติดตามผลการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเด็นสำคัญ เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การดำเนินงานด้านการคุ้มครองทางสังคมและสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การติดตามและพัฒนาชุดข้อมูล และตัวชี้วัดเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเป็นหนึ่งในภารกิจที่สำคัญของระบบสถิติของประเทศ

โดยที่พื้นฐานระบบสถิติของประเทศไทย ไม่ได้เป็นระบบรวมศูนย์ การจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเป็นกระบวนการรวบรวมและบูรณาการข้อมูลจากหน่วยสถิติต่าง ๆ ที่ได้จากระบบทะเบียน การรายงาน การสำรวจและสำมะโน เพื่อสร้างเครื่องมือที่สะท้อนผลของการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่ไม่ต้องการทิ้งใครไว้เบื้องหลัง อย่างไรก็ตาม จากการรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้พบปัญหาที่หลากหลายและซับซ้อน เช่น ไม่เคยมีการจัดทำข้อมูลมาก่อน ขั้นตอนการคำนวณค่าตัวชี้วัดระดับโลกมีความยุ่งยากซับซ้อน บางตัวชี้วัดมีหลายหน่วยงานจัดทำ ขอบข่ายของข้อมูลและคำนิยามของข้อมูลตัวชี้วัดที่ไทยใช้ ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายข้อมูลของคณะผู้เชี่ยวชาญระหว่างสาขาว่าด้วยตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้คณะกรรมการสิทธิสถิติสหประชาชาติ (Inter-agency Expert Group on SDG Indicators: IAEG-SDGs) ข้อมูลบางส่วนมีการจัดทำเป็นครั้งคราว ไม่มีข้อมูลระดับพื้นที่ และไม่มีข้อมูลจำแนกในรายละเอียดต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ ความพิการ เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งที่จะพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลและจัดทำตัวชี้วัดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัย และสม่ำเสมอในทุกเป้าหมาย

แนวทางการจัดทำตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้ กพย. ได้จัดตั้งคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 8 คณะ ซึ่งครอบคลุม 17 เป้าหมาย โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นประธานคณะทำงานฯ โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ ตามลำดับดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ พร้อมจัดทำคำแปลเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดเป็นภาษาไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและการนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ ยังจัดทำแหล่งข้อมูล และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์ของสำนักงานแก่ผู้สนใจ และประชาชนทั่วไป

2) หน่วยงานหลักรับผิดชอบเป้าหมายต่าง ๆ จัดทำแผนที่นำทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในแต่ละเป้าประสงค์ (Road Map) โดยนำเสนอชุดข้อมูลตัวชี้วัดเพื่อประกอบการดำเนินงาน และติดตามประเมินผลการพัฒนาในแต่ละเป้าประสงค์ พร้อมทั้งประเมินสถานะข้อมูลหรือตัวชี้วัดที่เสนอ เพื่อให้ทราบสถานะความพร้อมของข้อมูลสถิติหรือตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศในเบื้องต้น

3) ทำการวิเคราะห์ ตรวจสอบสถานะของข้อมูล และตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ และประเมินความสอดคล้องกับตัวชี้วัดระดับโลก จำนวน 241 ตัวชี้วัด

4) เพื่อให้การดำเนินงานด้านข้อมูลเป็นไปตามหลักวิชาการ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงกำหนดให้มีกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลตัวชี้วัดในแต่ละเป้าหมาย (Data Assessment) ในรายละเอียดเพิ่มขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานเจ้าภาพหลัก และหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดในทุกเป้าหมาย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และชัดเจนเกี่ยวกับความมีอยู่ของข้อมูล รายละเอียดของนิยาม ขอบข่าย และความครอบคลุมของข้อมูลสารสนเทศ แหล่งข้อมูล หน่วยงานรับผิดชอบจัดทำข้อมูลตัวชี้วัด รวมทั้งแนวทางการพัฒนาข้อมูลตัวชี้วัดให้มีครบถ้วน มีการจัดจำแนกในระดับพื้นที่และในรายละเอียดต่าง ๆ และเหมาะสมกับบริบทของประเทศ บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจุบันมีการกลั่นกรองข้อมูลไปแล้วจำนวน 12 เป้าหมาย (รายงาน ณ วันที่ 30 มีนาคม 2560) ได้แก่ เป้าหมายที่ 1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 16 และเป้าหมายที่ 17 ซึ่งครอบคลุม 180 ตัวชี้วัด ผลสรุปดังนี้

4.1) ตัวชี้วัดของประเทศสอดคล้องกับรายละเอียดข้อมูลที่ IAEG-SDGs กำหนด มี 113 ตัวชี้วัด โดยสอดคล้องทั้งหมด 84 ตัวชี้วัด และสอดคล้องบางส่วน 29 ตัวชี้วัด โดยแบ่งเป็น

- มีข้อมูลและตัวชี้วัดครบถ้วน 60 ตัวชี้วัด
- มีข้อมูล แต่ไม่มีตัวชี้วัด ต้องประมวลเพิ่มเติม 24 ตัวชี้วัด
- มีข้อมูลบางส่วน แต่ยังไม่เป็นตัวชี้วัดต้องพัฒนาการจัดทำ 24 ตัวชี้วัด
- ยังไม่ชัดเจน 5 ตัวชี้วัด

4.2) ตัวชี้วัดที่ไม่เกี่ยวข้องกับบริบทของประเทศและไม่ต้องดำเนินการ 8 ตัวชี้วัด

4.3) ตัวชี้วัดที่สามารถใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องแทน (proxy) 17 ตัวชี้วัด

4.4) ตัวชี้วัดของสหประชาชาติที่ยังไม่ได้กำหนดรายละเอียดที่ไม่ชัดเจน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้พิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องแทน 42 ตัวชี้วัด

สำหรับข้อมูลตัวชี้วัดที่มีความพร้อม สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล baseline ในการวัดเป้าหมาย เป้าประสงค์ได้ สามารถสืบค้นจากระบบการติดตามประเมินผลเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนบนเว็บไซต์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ที่ <http://164.115.22.198/sdgs/>

5) จัดเตรียมฐานข้อมูลกลางสำหรับรองรับตัวชี้วัด เพื่อติดตามประเมินผลเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามวาระของสหประชาชาติ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ มีแผนงานและได้รับงบประมาณในการจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางด้านสถิติของประเทศ สำหรับจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานสถิติทางการของประเทศ เพื่อการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ซึ่งรวมถึงตัวชี้วัด SDGs

ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำตัวชี้วัด เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

1) บุคลากรขาดความเชี่ยวชาญด้านสถิติ ตัวชี้วัดส่วนใหญ่ยังไม่เคยมีการผลิตมาก่อน โดยมีข้อมูลกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ แต่บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังต้องเรียนรู้และพัฒนาขีดความสามารถเพิ่มเติม ในการจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับเป้าหมายและเป้าประสงค์ SDGs ในระดับสากล และพัฒนาคุณภาพข้อมูลให้สามารถสนับสนุนการประเมินและติดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดตัวชี้วัดแทน (Proxy Indicators) ให้ได้ตามมาตรฐานข้อเสนอแนะและแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด และเป็นที่ยอมรับร่วมกันในมาตรฐานที่สอดคล้องกับต่างประเทศ

2) ความชัดเจนของคำนิยาม มีตัวชี้วัดหลายตัวที่ยังไม่มีการกำหนดและตกลงเกี่ยวกับคำนิยามข้อมูลตัวชี้วัดและขอบข่ายข้อมูลในระดับประเทศร่วมกัน ซึ่งความชัดเจน

ของกรอบตัวชี้วัดที่จะใช้ในระดับประเทศจะช่วยให้สามารถกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ และทราบแหล่งข้อมูลที่ใช้หรือสนับสนุนการจัดทำตัวชี้วัดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ขอบข่ายของ “สิทธิความคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐาน (Social Protection Floor)” นิยามของ คำว่า “การเข้าถึงบริการสาธารณะ (Public Services)” หรือนิยามคำว่า “เมือง (City)” เป็นต้น

3) ความสมบูรณ์ของข้อมูล ตัวชี้วัดบางตัวไม่มีการจัดเก็บอย่างต่อเนื่องหรือไม่ครอบคลุมในภาพรวมของประเทศ เนื่องจากการจัดเก็บตามวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละหน่วยงานหรือตามที่กฎหมายระบุไว้ ต้องนำมาพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถใช้เป็น ตัวแทนภาพรวมของประเทศได้ เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในเด็กและสตรี มีการจัดเก็บข้อมูลเฉพาะความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวเท่านั้น

4) การจำแนกรายละเอียดข้อมูล (Data Disaggregation) ตัวชี้วัดของไทยหลายตัว มีการผลิตอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับความต้องการของวาระการพัฒนา

ตารางแสดงจำนวนตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจำแนกตามสถานะของข้อมูล

เป้าหมายที่	จำนวน ตัวชี้วัด ทั้งหมด	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ไม่เกี่ยวข้อง กับ บริบทของประเทศ
1	12	5	1	6	
2	14	4	6	4	
3	26	12	3	10	1
4	11	6	3	2	
7	6	2	4		
8	17	9	5	3	
10	11	2	3	5	1
11	15	6	6	3	
12	13	4	5	3	1
13	7	2	2	2	1
16	23	7	9	6	1
17	25	8	13	2	2
รวม	180	67	60	46	7

ระดับ 1 หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีคำนิยามที่ชัดเจน มีวิธีการและมาตรฐานที่ชัดเจน และข้อมูลมีการผลิตอย่างสม่ำเสมอ

ระดับ 2 หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีการกำหนดวิธีการได้มาที่ชัดเจน มีมาตรฐาน แต่ข้อมูลไม่ได้มีการผลิตอย่างสม่ำเสมอ

ระดับ 3 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ยังไม่มีการกำหนดวิธีการจัดทำและมาตรฐาน หรือวิธีการ/มาตรฐาน อยู่ระหว่างการพัฒนา/ทดสอบ

ที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ที่ตัวชี้วัดบางตัวต้องการความละเอียดของการจำแนกข้อมูลในระดับพื้นที่ และรายละเอียดที่สำคัญ เช่น อายุ เพศ ความพิการ ฯลฯ

5) ความยั่งยืนของตัวชี้วัด ตัวชี้วัดบางตัวต้องใช้ข้อมูลและทรัพยากรจากหลายแหล่ง บางตัวต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ และเงินงบประมาณในการพัฒนาข้อมูล ทำให้มีความเสี่ยงต่อความยั่งยืนของตัวชี้วัดในระยะยาว ตัวอย่างเช่น ร่องรอยการใช้วัตถุคิบบในประเทศ (Material Foot Print) หรือตัวชี้วัด Food Loss เป็นต้น

6) การเก็บข้อมูลซ้ำซ้อน ตัวชี้วัดบางตัวมีหลายหน่วยงานจัดเก็บข้อมูล ทำให้มีแหล่งข้อมูลซ้ำซ้อน (Overlap) ซึ่งบางครั้งมีค่านิยามและขอบข่ายข้อมูลแตกต่างกัน ทำให้ต้องบูรณาการข้อมูล (Data Integration) ซึ่งก็อาจยังไม่ครอบคลุมครบถ้วนในการจัดทำตัวชี้วัดตามนิยามสากล

7) การประสานงาน ในหลายกรณี หน่วยงานผู้ประสานงานหลักของแต่ละเป้าหมาย และเป้าประสงค์ ตลอดจนผู้วางแผนและจัดทำนโยบาย และผู้เก็บข้อมูลตัวชี้วัด ไม่ได้มาจากหน่วยงานเดียวกัน ทำให้การประสานงานข้อมูลการจัดทำตัวชี้วัดมีความยุ่งยาก ซ้ำซ้อน และใช้เวลา

ความท้าทายในการแก้ไขปัญหาลดอุปสรรค การจัดทำตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดให้ครบถ้วนทุกเป้าหมายและเป้าประสงค์สำหรับการวิเคราะห์ การประเมินและติดตามผลความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นับเป็นความท้าทายสำคัญที่จำเป็นต้องเร่งจัดการ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติได้เสนอแนวทาง ดังนี้

1) การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในการปิดช่องว่างของข้อมูลตัวชี้วัด SDGs (Data Gaps) กรณีไม่มีข้อมูลเลย หรือมีข้อมูลแต่ยังขาดข้อมูลในระดับพื้นที่ หรือไม่มีการจัดจำแนกข้อมูลในรายละเอียด หากหน่วยงานหลักไม่มีความพร้อมด้านวิชาการ หรือทรัพยากร จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ การมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของตัวชี้วัดร่วมกัน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้การสนับสนุนที่จำเป็น เพื่อใช้จัดทำตัวชี้วัดที่ครอบคลุมในทุกเป้าหมายและเป้าประสงค์ในบริบทไทย อย่างไรก็ตาม ขณะนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติ อยู่ระหว่างการพัฒนาข้อมูลสถิติทางการ (Official Statistics) สาขาสถิติต่าง ๆ และจัดทำฐานข้อมูลสถิติกลางของประเทศตามแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย ซึ่งจะเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ได้

2) การพัฒนาคุณภาพข้อมูลจากระบบทะเบียน สำมะโนและสำรวจ โดยพัฒนาให้หน่วยสถิติต่าง ๆ จัดเก็บข้อมูลที่มีค่านิยมและการจัดจำแนกข้อมูลสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ไม่ตกหล่นหรือซ้ำซ้อน มีความน่าเชื่อถือ เช่น ข้อมูลจำนวนประชากร ผู้พิการ เพศ อายุ การเกิด การตาย การเจ็บป่วย การย้ายถิ่น รวมถึงการจัดทำข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน (cross-cutting issue) ที่ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานกำลังพัฒนาฐานข้อมูลทะเบียนเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น การพัฒนาฐานข้อมูลเรื่องการค้ามนุษย์ จากฐานข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน และศาล ซึ่งอาจนำมาใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาตัวชี้วัดในเป้าหมายอื่นได้ โดยจะต้องระมัดระวังคุณภาพของข้อมูลควบคู่ไปด้วย

3) การนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัย มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลและจัดทำตัวชี้วัด เช่น การบูรณาการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล การเผยแพร่ระบบข้อมูลเปิด (Open Data) และใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศอย่างเป็นระบบ และแพร่หลายมากขึ้น จากปัจจุบันที่เริ่มมีหลายหน่วยงานพัฒนาระบบข้อมูลทะเบียนให้มีคุณภาพและมีการบูรณาการสถิติทะเบียนจากการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกัน โดยเชื่อมโยงข้อมูลด้วยเลขบัตรประจำตัวประชาชน และการนำ Remote Sensing และ Big Data มาช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

4) การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ทั้งในฐานะผู้จัดทำข้อมูล ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ใช้ประโยชน์สถิติและสารสนเทศ ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มพูนขีดความสามารถทางสถิติ ทั้งการจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ วางแผน และติดตามประเมินผลการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในบางเรื่องอาจต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการสนับสนุนทางวิชาการ เฉพาะทาง เช่น การคำนวณ Food Insecurity ในการจัดทำตัวชี้วัด undernourishment indicator ในเป้าหมายที่ 2 หรือความช่วยเหลือในการพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นอ่อนไหว ในเป้าหมายที่ 5 และ 16 เรื่องความรุนแรง

5) การจัดหาแหล่งงบประมาณเพิ่มเติม ซึ่งอาจเป็นในรูปของการบูรณาการงบประมาณด้านสถิติกับหน่วยงานผู้ใช้ข้อมูลที่ต้องจัดเก็บ ด้วยการทำสำมะโน หรือสำรวจหรือการขอรับจัดสรรงบประมาณเพิ่ม เพื่อทำสำรวจในกรณีที่ไม่สามารถหาข้อมูลได้จากระบบทะเบียนและรายงาน เพื่อให้มีตัวชี้วัด SDGs ที่ครอบคลุมและครบถ้วน

ภาคผนวกเชิงสถิติ

ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
1	1	1.2.1	สัดส่วนคนจนเมื่อวัดด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค จำแนกตามเขตการปกครอง เพศและกลุ่มอายุ
			ในเขตเทศบาล
			นอกเขตเทศบาล
			ชาย
			หญิง
			0 - 14 ปี
			15 - 59 ปี
			60 ปีขึ้นไป
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
2	2	2.1.1	ความชุกของผู้ขาดสารอาหาร (ร้อยละของผู้ขาดสารอาหาร)
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
3		2.2.1	ความชุกของภาวะทุพโภชนาการเรื้อรังหรือภาวะเตี้ยแคระแกร็น (ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีค่าความสูงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ของ WHO) จำแนกตามเขตการปกครองและเพศ
			ในเขตเทศบาล
			นอกเขตเทศบาล
			ชาย
			หญิง
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
4		2.2.2	1. ความชุกของภาวะทุพโภชนาการเฉียบพลันหรือภาวะผอม (Wasting) (ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ของ WHO) จำแนกตามเขตการปกครองและเพศ
			ในเขตเทศบาล
			นอกเขตเทศบาล
			ชาย
			หญิง

	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ร้อยละ	10.34	10.53	7.21
	เขตการปกครอง			7.70	7.12	5.49
				13.99	13.76	8.91
	เพศ			11.6	10.99	7.59
				10.35	10.12	6.87
	กลุ่มอายุ			14.73	14.43	10.15
				9.17	8.53	6.03
				13.65	13.94	8.48
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2549 - 2551	2550 - 2552	2551 - 2553
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	7.70	7.40	5.50
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2547 - 2548	2555	2558 - 2559
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	11.90	16.30	10.50
	เขตการปกครอง			8.70	13.30	9.80
				13.20	18.10	11.00
	เพศ			11.80	16.40	11.50
				12.00	16.30	9.40
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2547 - 2548	2555	2558 - 2559
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	4.10	6.70	5.40
	เขตการปกครอง			3.90	6.40	4.40
				4.20	6.90	6.00
	เพศ			3.90	7.40	5.50
				4.30	6.10	5.20

			2. ความชุกของภาวะทุพโภชนาการภาวะน้ำหนักเกิน (Overweight) (ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีน้ำหนักสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของ WHO) จำแนกตามเขตการปกครองและเพศ
			ในเขตเทศบาล
			นอกเขตเทศบาล
			ชาย
			หญิง
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
5	3	3.1.1	อัตราการตายของมารดา จำแนกตามภาค
			กทม.
			ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)
			ภาคเหนือ
			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
			ภาคใต้
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
6		3.2.1	อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี จำแนกตามเพศ
			ชาย
			หญิง
7		3.2.2	อัตราการตายของทารกแรกเกิด จำแนกตามภาคและเพศ
			กทม.
			ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)
			ภาคเหนือ
			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
			ภาคใต้
			ชาย
			หญิง
8		3.3.3	อัตราการเกิดโรคมาลาเรีย
9		3.4.2	อัตราการฆ่าตัวตาย จำแนกตามเพศ
			ชาย
			หญิง

ภาคผนวกเชิงสถิติ

		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	6.90	10.90	8.20
	เขตการปกครอง			10.40	11.30	8.50
				5.50	10.60	8.00
	เพศ			7.00	10.10	7.50
				6.70	11.60	8.80
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน	22.20	23.30	24.60
	ภาค			16.00	17.00	18.90
				21.10	23.40	21.20
				21.30	27.20	25.20
				20.20	14.20	24.90
				31.80	40.20	32.30
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน	8.70	8.80	8.60
	เพศ			9.50	9.60	9.60
				7.80	7.90	7.60
		สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	3.70	3.70	3.50
	ภาค			3.70	4.60	4.20
				3.80	4.00	3.70
				3.00	2.80	2.70
				3.60	3.20	3.20
				4.20	4.40	3.70
	เพศ			4.00	4.10	3.90
				3.30	3.40	3.00
		กรมควบคุมโรค	ต่อประชากร 1,000 คน	0.82	0.58	0.37
		กรมสุขภาพจิต	ต่อประชากร 100,000 คน	6.08	6.07	6.47
	เพศ			9.70	9.60	10.28
				2.58	2.65	2.48

10		3.6.1	อัตราผู้เสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน
11		3.a.1	ความชุกของผู้สูบบุหรี่ในปัจจุบันในกลุ่มคนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีการปรับมาตรฐานอายุ (ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่สูบบุหรี่จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และกลุ่มอายุ)
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
			ชาย
			หญิง
			ในเขตเทศบาล
			นอกเขตเทศบาล
			15 - 24 ปี
			25 - 59 ปี
			60 ปีขึ้นไป
12	4	4.2.2	อัตราการเข้าเรียนของเด็กปฐมวัย
13	5	5.1.1	กรอบกฎหมายจะต้องใช้เพื่อสนับสนุน บังคับ ติดตามตรวจสอบความเท่าเทียม และการไม่แบ่งแยกในหลักพื้นฐานทางด้านเพศ
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
14	5	5.3.1	สัดส่วนของผู้หญิงอายุระหว่าง 20 - 24 ปีที่แต่งงานหรืออยู่ด้วยกันก่อนอายุ 15 และ 18 ปี
			ก่อนอายุ 15 ปี
			ก่อนอายุ 18 ปี
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
15	5	5.5.1	1. สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในรัฐสภา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
			สมาชิกรัฐสภา (ส.ว.)
			สมาชิกผู้แทนราษฎร (ส.ส.)
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
			องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
			นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
			สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ภาคผนวกเชิงสถิติ

		กรมควบคุมโรค	ต่อประชากร 100,000 คน	22.89	23.16	22.30
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	na.	20.70	na.
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
	เพศ			na.	40.50	na.
				na.	2.20	na.
	เขตการปกครอง			na.	18.00	na.
				na.	23.00	na.
	กลุ่มอายุ			na.	14.70	na.
				na.	23.50	na.
				na.	16.60	na.
		สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	ต่อประชากรอายุ 3 - 5 ปี 100 คน	76.70	73.80	76.20
		กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	ฉบับ	พระราชบัญญัติความเท่าเทียมทางเพศ พ.ศ. 2558 1 ฉบับ		
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	2547 - 2548	2555	2558 - 2559
				na.	3.80	4.40
				na.	22.10	22.50
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
		สำนักคณะกรรมการการเลือกตั้ง	ร้อยละ	2551	2554	2557
	ระดับประเทศ			16.00	17.87	15.58
				10.60	11.67	15.80
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
		กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น		2552		2558
	ระดับท้องถิ่น			9.33	15.60	
				11.48	13.71	

องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.)			
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล			
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล			
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
16	6	6.1.1	ร้อยละของครัวเรือนที่ใช้น้ำดื่มจากแหล่งน้ำที่สะอาด จำแนกตามเขตการปกครอง ในเขตเทศบาล นอกเขตเทศบาล
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
17	6	6.2.1	ร้อยละของประชากรที่ใช้บริการสุขอนามัยที่ได้รับการจัดการ อย่างปลอดภัย รวมถึงการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ในการล้างมือด้วยสบู่ และน้ำ จำแนกตามเขตการปกครอง ร้อยละของครัวเรือนที่มีการกำจัดสิ่งขับถ่าย ที่ถูกสุขอนามัยไม่ได้ใช้ร่วมกับครัวเรือนอื่น ร้อยละของเด็กอายุ 0 - 2 ปี ซึ่งอุจจาระที่ถ่ายครั้งสุดท้ายถูกกำจัดอย่างปลอดภัย ร้อยละของครัวเรือนที่มีสถานที่เฉพาะสำหรับล้างมือ ซึ่งมีน้ำฟอ้มสบู่หรือผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดอื่น ๆ อยู่ ณ สถานที่นั้น
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
			ร้อยละของครัวเรือนที่มีสบู่หรือผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดอื่น ๆ
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
18	7	7.1.1	สัดส่วนของครัวเรือนที่เข้าถึงไฟฟ้า
19	7	7.2.1	สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย
20	7	7.3.1	ความเข้มของการใช้พลังงาน คิดเป็นสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ

				4.80	7.10	
				13.19	20.53	
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2547 - 2548	2555	2558 - 2559
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	94.00	97.00	98.00
	เขตการปกครอง			97.60	98.30	99.20
				92.50	96.00	97.00
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2547 - 2548	2555	2558 - 2559
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ			
				na.	97.20	97.20
				64.60	56.90	42.00
				na.	na.	81.20
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2547 - 2548	2555	2558 - 2559
				na.	na.	85.50
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2557	2558	2559
		สำนักงาน ปลัดกระทรวงพลังงาน	ร้อยละ	na.	99.63	na.
		กรมพัฒนาพลังงานทดแทน และอนุรักษ์พลังงาน	ร้อยละ	11.91	12.94	na.
		กรมพัฒนาพลังงานทดแทน และอนุรักษ์พลังงาน	พินตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ (ktoe)/พันล้านบาท	8.23	8.22	8.96

ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
21	8	8.3.1	ร้อยละการจ้างงานนอกระบบนอกภาคการเกษตร จำแนกตามเพศ
			ชาย
			หญิง
22	8	8.5.1	ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยต่อชั่วโมง จำแนกตามเพศ อาชีพ และกลุ่มอายุ
			ชาย
			หญิง
			ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่าง ๆ และผู้จัดการ
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
			ผู้ประกอบการวิชาชีพช่างเทคนิคสาขาต่าง ๆ และอาชีพที่เกี่ยวข้อง
			เสมียน
			พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด
			ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและการประมง
			ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้อง
			ผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ
			อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ในด้านการขายและการให้บริการ
			อาชีพซึ่งมิได้จำแนกไว้ในหมวดอื่น
			15 - 19 ปี
			20 - 24 ปี
			25 - 29 ปี
			30 - 34 ปี
			35 - 39 ปี
			40 - 49 ปี
			50 - 59 ปี
			60 ปีขึ้นไป
23	8	8.5.2	อัตราการว่างงาน จำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ
			ชาย
			หญิง
			15 - 24 ปี
			25 - 59 ปี
			60 ปีขึ้นไป

ภาคผนวกเชิงสถิติ

	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	38.60	43.10	44.00
	เพศ			36.10	40.70	41.90
				41.60	46.10	46.40
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	บาทต่อชั่วโมง	74.19	76.06	77.27
	เพศ			76.06	77.04	78.19
				71.92	74.87	76.16
	อาชีพ			170.26	174.25	169.67
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
				139.75	147.84	149.04
				101.73	109.51	114.38
				78.07	79.29	80.89
				58.11	63.58	62.71
				33.56	33.15	32.60
				52.40	56.74	57.63
				54.66	57.52	59.07
				38.19	40.52	41.34
	กลุ่มอายุ			38.43	40.04	40.22
				52.07	52.60	53.22
				66.31	66.36	68.92
				70.06	75.12	74.52
				74.59	76.37	79.42
				81.87	82.41	84.94
				104.04	106.14	104.11
				61.41	64.08	61.17
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	0.70	0.80	0.90
	เพศ			0.80	0.90	0.90
				0.70	0.80	0.90
	กลุ่มอายุ			3.30	4.30	4.20
				0.40	0.40	0.50
				น้อยกว่า 0.1	0.10	0.10

ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
24	8	8.6.1	ร้อยละของเยาวชน (15 - 24 ปี) ที่ไม่ได้อยู่ในภาคการศึกษา การจ้างงาน หรือการฝึกอบรม
25	8	8.7.1	ร้อยละของเด็กอายุ 5 - 17 ปี ที่ทำงานเข้าข่ายแรงงานเด็ก จำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ
			ชาย
			หญิง
			5 - 12 ปี
			13 - 14 ปี
			15 - 17 ปี
26	9	9.5.1	ค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนาคิดเป็นสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ
27	9	9.5.2	นักวิจัย (เทียบเป็นการทำงานเต็มเวลา) ต่อประชากร 10,000 คน
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
28	10	10.1.1	อัตราการเติบโตของค่าใช้จ่ายหรือรายได้ในครัวเรือนต่อหัว ในกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าร้อยละ 40 ในกลุ่มประชากรทั้งหมด
			ในกลุ่มประชากรรายได้ต่ำกว่าร้อยละ 40
			ในกลุ่มประชากรทั้งหมด
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
29	11	11.5.1	จำนวนผู้เสียชีวิต ผู้สูญหาย และผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ
			อุทกภัย
			จำนวนผู้เสียชีวิต
			จำนวนผู้สูญหาย
			จำนวนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน

	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	na.	12.70	13.31
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	na.	na.	2.90
	เพศ			na.	na.	3.40
				na.	na.	2.30
	กลุ่มอายุ			na.	na.	1.80
				na.	na.	5.40
				na.	na.	3.60
		สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ	ร้อยละ	0.47	0.48	0.62
		สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ	ต่อประชากร 10,000 คน	8.00	10.17	na.
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ร้อยละ			
				9.81	6.03	6.04
				7.43	6.38	1.66
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2557	2558	2559
		กรมป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย				
			จำนวน (คน)	31	11	17
			จำนวน	-	-	2
			จำนวน (ล้านคน)	1.81	0.88	1.12

			อัคคีภัย
			จำนวนผู้เสียชีวิต
			จำนวนผู้สูญหาย
			จำนวนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน
			वादภัย
			จำนวนผู้เสียชีวิต
			จำนวนผู้สูญหาย
			จำนวนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน
			ภัยแล้ง
			จำนวนผู้เสียชีวิต
			จำนวนผู้สูญหาย
			จำนวนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน
			จำนวนประชากรจากการทะเบียน

ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
30	12	12.1.1	ประเทศมีแผนปฏิบัติการระดับชาติด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (SCP) หรือมีการนำเอา SCP มาเป็นลำดับความสำคัญหลักหรือเป้าหมายในนโยบายระดับชาติ
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
31	13	13.1.1	ประเทศมียุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น
32	14	14.1.1	1.ดัชนีของปรากฏการณ์ยูโทรฟิเคชัน (Eutrophication) 1.1 คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง จำแนกตามเกณฑ์ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล
			เกณฑ์ดีมาก
			เกณฑ์ดี
			เกณฑ์พอใช้
			เกณฑ์เสื่อมโทรม
			เกณฑ์โทรมมาก

			จำนวน (คน)	26	44	68
			จำนวน	-	-	-
			จำนวน (คน)	5,206	4,732	22,166
			จำนวน	76	17	-
			จำนวน	-	-	-
			จำนวน (แสนคน)	107	354	-
			จำนวน	-	-	-
			จำนวน	-	-	-
			จำนวน (ล้านคน)	5.77	3.98	3.01
		กรมการปกครอง	จำนวน (คน)	65,124,716	65,729,098	65,931,550
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ฉบับ	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ที่ 12 และแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ รวม 2 ฉบับ		
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		สำนักนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ฉบับ	แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และแผนการปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (NAP) รวม 2 ฉบับ		
		กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง	ร้อยละ			
				-	11.00	-
				16.00	52.00	16.00
				72.00	23.00	35.00
				9.00	13.00	36.00
				3.00	1.00	13.00

ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
			2. ความหนาแน่นของขยะพลาสติก/ตร.กม.
			2.1 ร้อยละของปริมาณขยะพลาสติกในทะเล
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
33	14	14.3.1	ภาวะความเป็นกรด-ด่างในทะเลเฉลี่ย (pH) โดยวัดจากสถานีตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่เห็นชอบร่วมกัน
34	14	14.b.1	ความก้าวหน้าของแต่ละประเทศที่มีการใช้และดำเนินการ ด้านข้อกฎหมาย/ข้อบังคับ/นโยบาย/กรอบการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานที่ตระหนักและปกป้องสิทธิของการทำประมงขนาดเล็ก
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
35	14	14.c.1	จำนวนประเทศที่มีความก้าวหน้าในการให้สัตยาบัน ยอมรับ และนำกรอบการทำงานเชิงกฎหมาย/ นโยบาย/ สถาบัน และเครื่องมือ ในการแปลงกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับมหาสมุทรมาใช้ ดังที่สะท้อนอยู่ใน UNCLOS เพื่อการอนุรักษ์ และการใช้มหาสมุทร และทรัพยากรอย่างยั่งยืน
36	15	15.1.1	ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด
37	16	16.3.2	ร้อยละของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
38	16	16.9.1	ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่จดทะเบียนเกิด
39	16	16.10.2	ประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ
ลำดับที่	เป้าหมายที่	ตัวชี้วัดที่	ชื่อตัวชี้วัด
40	17	17.1.1	รายได้รวมของรัฐบาลคิดเป็นสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ
41	17	17.8.1	ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ที่ใช้อินเทอร์เน็ต
42	17	17.18.2	ประเทศที่มีกฎหมายสถิติของประเทศ ที่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของสถิติทางการ

	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2552 - 2555	2557	2558
		กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง	ร้อยละ	13.84	na.	na.
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง	pH	na.	na.	8.04 - 8.06
		กรมประมง	ฉบับ	1. การออกกฎหมายเพื่อให้สิทธิการประมงแก่ประมงพื้นบ้านโดยคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด 2. พรก. ประมง พ.ศ. 2558 กำหนดคุ้มครองปกป้องสิทธิของประมงขนาดเล็ก		
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง และกรมประมง	ฉบับ	1. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 - 2562 2. Port State Measures (PSM) 3. พรก. การประมง พ.ศ. 2558 4. พรบ. ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558		
		กรมป่าไม้	ร้อยละ	31.57	31.62	31.60
		กรมราชทัณฑ์	ร้อยละ	26.22	23.64	21.06
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2547 - 2548	2555	2558 - 2559
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	na.	99.40	99.50
		สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	ฉบับ	พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540		
	การจำแนก	หน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ปีข้อมูล		
				2556	2557	2558
		สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	ร้อยละ	na.	na.	19.60
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละ	28.9	34.9	39.3
		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ฉบับ	พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550 และแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย ฉบับที่ 1 และ 2 รวม 3 ฉบับ		

กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
www.mfa.go.th/sep4sdgs